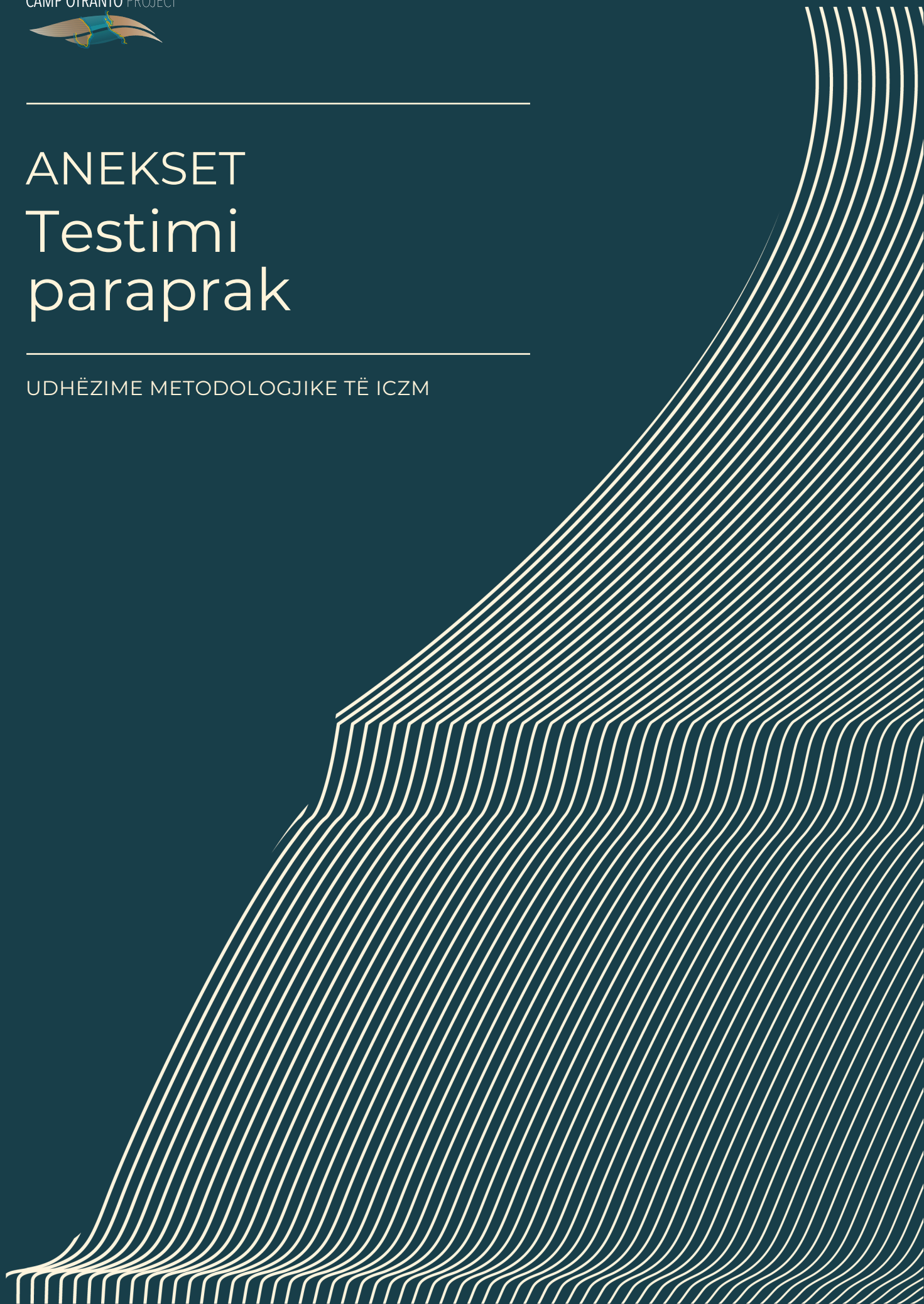

ANEKSET

Testimi

paraparak

UDHËZIME METODOLOGJIKE TË ICZM

Koordinimi:	Marina Marković, PAP/RAC Daniela Addis, Koordinatore Kombëtare e Projektit për Italinë Ina Janushi dhe Rezart Kapedani, Koordinatorë Kombëtarë të Projektit për Shqipërinë Tea Marasović, PAP/RAC
Autorët:	Matteo Braidà, Daniele Paesani, Cecilia Bacchetti
Përkthimi:	We Translate Albania
Dizajni i kopertinës:	Tessa Bachrach-Krištofić
Redaktimi i faqesjes:	Old school S.P.
Foto e kopertinës:	© N. Russo

Emërtimet e përdorura dhe prezantimi i materialit në këtë botim nuk nënkuptojnë shprehjen e ndonjë opinioni nga ana e UNEP/MAP-it në lidhje me statusin ligjor të çdo vendi, territori, qyteti ose zone ose autoriteteve përkatëse të tij, ose në lidhje me përcaktimin të kufijve të tij.

Raporti u përgatit si pjesë e projektit ndërkufitar CAMP Otranto.

Për citimet:

UNEP/MAP – PAP/RAC (2023). Udhëzime metodologjike të ICZM për realizimin e SMM. Priority Actions Programme / Regional Activity Centre (PAP/RAC), Split (Kroaci). fq. 18 + Anekset

Tabela e përmbajtjes

Aneksi 1:

Matrica e ndërveprimeve: Zbatimi i metodologjisë së analizës në zonën CAMP dhe vlerësimi i ndërveprimeve mjedisore	1
1. Zbatimi i metodologjisë në zonën CAMP	3
Mbledhja dhe cilësia e të dhënave	3
2. Zbatimi në zonat bregdetare italiane	4
2.1. Vlerësimi i aktiviteteve ekonomike	4
2.2. Vlerësimi i presionit mjedisor	4
2.3. Vlerësimi i statusit mjedisor	7
2.4. Ndërveprimet	7
3. Zbatimi në zonat bregdetare shqiptare	19
3.1. Vlerësimi i aktiviteteve ekonomike	19
3.2. Vlerësimi i presionit mjedisor	19
3.3. Vlerësimi i statusit mjedisor	22
3.4. Ndërveprimet	22
4. Identifikimi i ndërveprimit kryesor dhe konkluzionet, duke përfshirë mospërputhjet dhe aspektet ndërkuftare	35
4.1. Matrica e ndërveprimeve kryesore	35
4.2. Mospërputhjet	41
4.3. Aspektet ndërkuftare	42
4.4. Aspektet operacionale	42
5. Burimet shitesë	42
6. Hartat e referencës	43
7. Referencat	45

Aneksi 2:

Analiza e dispozitave të dokumenteve kryesore përkatëse të Sistemit të Konventës së Barcelonës UNEP/MAP	47
--	----

Aneksi 3:

Rekomandime Operacionale për të Trajtuar Ndërveprimet Negative, duke kontribuar kështu drejt zbatimit të CRF për ICZM.....	81
--	----

Aneksi 1:
Matrica e ndërveprimeve:
Zbatimi i metodologjisë së analizës
në zonën CAMP dhe vlerësimi
i ndërveprimeve mjedisore

1. Zbatimi i metodologjisë në zonën CAMP

Ky dokument trajton zbatimin e udhëzimeve metodologjike për të arritur një status të mirë mjedisor (GES) nëpërmjet Menaxhimit të Integruar të Zonës Bregdetare (ICZM) në zonat e testimit të CAMP Otranto, për zonat përkatëse bregdetare shqiptare dhe italiane.

Siç tregohet në seksionin në vijim, për të vlerësuar efektet kumulative të presioneve/ndikimeve mjedisore, sistemi i propozuar cilësor-sasi i rezultateve i përshkruar në Metodologjinë e zhvilluar të Vlerësimit DPSIR (Forcat shtytëse, trysnia, gjendja, ndikimi dhe përgjigjja) na lejon të grumbullojmë dhe klasifikojmë komponentët në matricat e presionit/ndikimeve duke përdorur parametra specifike, si zona ICZM, lloji i presionit dhe lloji i shtytësit ekonomik themelor.

Gjithashtu, lidhjet e identifikuar në matricat e ndikimit mund të gjurmohen në Presionet kryesore nxitëse dhe Aktivitetet Ekonomike, duke gjurmuar rrjedhën EA->EP->SC të ndërveprimeve lidhur me shpërndarjen dhe përbërjen e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor më të rëndësishme.

Efikasitetit dhe rëndësia e kësaj procedure të gjurmimit i nënshtrohet me fuqi nivelit të detajeve dhe të plotësisë në dispozicion në grupin e të dhënave fillestare.

Mbledhja dhe cilësia e të dhënave

Procesi i mbledhjes së të dhënave u realizua bashkërisht nga ekipi i menaxhimit të të dhënave, ekipi i studimit të fizibilitetit dhe ekipi i udhëzimeve metodologjike të projektit CAMP Otranto, në mënyrë që të sigurohet një qasje e koordinuar dhe koherente.

Disponueshmëria e të dhënave. Gjatë fazës për mbledhjen e të dhënave u përballëm me disa çështje, që lidhen me plotësinë e burimeve për sa i përket të gjithë komponentëve DPSIR (Forcat shtytëse, trysnia, gjendja, ndikimi dhe përgjigjja), si dhe me sasinë e pa njëtrajtshme të të dhënave të disponueshme për vendet e ndryshme të përfshira në studim. Një sasi e kufizuar informacioni ishte në të vërtetë e disponueshme për bregdetin shqiptar, krahasuar me bregdetin italian. Siç u diskutua më vonë, këto aspekte përfaqësonin një faktor kufizues – për çështjet italiane dhe shqiptare – gjatë zbatimit të metodologjisë së propozuar. Përveç kësaj, aspekti kohor i lidhjes shkakore DPSIR u vu në rrezik në njëfarë mase nga pamjaftueshmëria dhe mos njëtrajtshmëria e

burimeve (më të fundit) të informacionit. Këto rrethana përfaqësonin një plan veprimesh të rëndësishme dhe të afta për të theksuar qasjen e propozuar dhe për të detyruar zbatimin e saj në grupe të dhënash të vështira, duke testuar fleksibilitetin dhe përshtatshmërinë e tij në një shkallë të ndryshme grumbullimi dhe shtrirjeje gjeografike.

Pyetësi i të dhënave. Për të ndihmuar dhe organizuar ndërveprimin me palët e interesit përkatëse (qoftë kombëtarë ose lokalë) gjatë fazës së mbledhjes së të dhënave, u realizua një pyetësor i dedikuar (shih Shtojcën I) për të drejtuar mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave në mënyrë koherente me strukturën e Qasjes Metodologjike.

Menaxhimi i të dhënave. I gjithë informacioni dhe të dhënat e përdorura për testimin e metodologjisë së vlerësimit brenda zonës CAMP janë publike. Referencat përkatëse janë listuar në Seksionin 8. Të dhënat gjeografike të mbledhura (p.sh. formati Shape files, WMS etj.), të cilat tashmë janë të grupuara në Referencat dhe në projektin e përpunuar GIS, u përpunuan përsëri dhe u grumbulluan me qëllim të normalizimit dhe zbatimit të tyre në të gjithë zonën e CAMP përmes përdorimit të gjykimit të ekspertit.

Trajtimi i mospërputhjes së të dhënave. Si rrjedhojë e mungesës së informacionit, gjatë fazës së analizës së të dhënave u identifikuan dhe u evidentuan mangësi të ndryshme. Strategjia në vijim u zbatua për të adresuar këto mospërputhje: nëse mungesa e të dhënave për një komponent specifik të analizës (p.sh. presioni ose ndikimi) ishte thjesht për shkak të mungesës ose pranisë së papërfillshme të një komponenti të tillë në zonë, komponenti klasifikohet si i papranishëm ose i papërshtatshëm dhe nuk është përhapur në fazat e mëposhtme të analizës. Përkundrazi, nëse të dhënat identifikonin konkretisht praninë e një komponenti specifik (p.sh. presioni ose ndikimi) në zonën që testohet, por nuk ishin mjaftueshëm të sakta për të lejuar një klasifikim të qartë të këtij komponenti në kuadrin e sistemit të përdorur të vlerësimit, komponenti do të konsiderohej i pranishëm me një peshë nominale që rrjedh ose nga gjykimi i ekspertit ose nga një përfaqësues ndihmës për burimin e të dhënave në fushat ose situatat e ngjashme. Kjo qasje u zbatua për të rritur qëndrueshmërinë e mjetit lidhur me vlerësimin kumulativ të presionit.

2. Zbatimi në zonat bregdetare italiane

2.1. Vlerësimi i aktiviteteve ekonomike

Analiza e Aktiviteteve Ekonomike (EA) është paraqitur në Figurën 1, duke përfshirë 10 sektorë kryesorë (A1-A10) dhe kategoritë përkatëse të aktiviteteve ekonomike. Vlerësimi 1-50 përdoret për të klasifikuar praninë relative të secilit aktivitet.

Aktivitetet ekonomike mbizotëruese të zbuluara për zonën italiane janë transporti (A6), kultivimi i burimeve të jetesës (A5), ristrukturimi material i lumenjve, vijës bregdetare ose shtratit të detit (menaxhimi i ujit) (A1) dhe turizmi dhe koha e lirë (A8). Për më tepër, u identifikuan mospërputhje të ndryshme të informacionit në të dhëna (MSP, 2022) (Arpa Puglia, 2022) (Puglia, 2021). Nëse të dhënat identifikonin praninë e një aktiviteti ekonomik specifik, por ishin pamjaftueshëm të sakta për të lejuar klasifikimin e qartë të këtij komponenti të në kuadrin e sistemit të vlerësimit, komponenti konsiderohej i pranishëm dhe u identifikua si P (i besueshëm) në kolonën "RLP" të Figurës më lart.

2.2. Vlerësimi i presionit mjedisor

Tabela e propozuar e klasifikimit për Presionet është paraqitur në Figurën 2, duke përfshirë 5 lloje kryesore të presionit (P1-P5, kolona Lloji) dhe kategoritë relative.

Akronimi "EP" i përdorur në këtë tekst i referohet një kategorie specifike të presioneve mjedisore (p.sh. "Inputi i lëndëve ushqyese – duke përfshirë lëndët organike" ose "Inputi i plehrave – mbetjet e ngurta, mbeturinat në madhësi të vogël").

Klasifikimi i niveleve të presioneve mjedisore ndahet në 4 zona ICZM.

Kolona "EPL i përgjithshëm" raporton vlerën e nivelit të presionit të zbuluar në zonën e analizës, ndërsa kolona "Kuota EPL ekzogjene ndërkufitare (%)" jep hollësi të përqindjes së këtij presioni të krijuar nga burime të jashtme të zonës së analizës. Nga ana tjetër, kolona e tretë tregon pjesën e presionit të përcaktuar në të vërtetë nga burimet e brendshme të zonës së analizës.

Rezultatet tregojnë se lloji më i rëndësishëm i presionit mjedisor i pranishëm në kufirin italian të zonës CAMP është kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) dhe shqetësimi, lëndimi dhe zhdukja e specieve (P4.4), me rezultatet më të larta që lidhen me zonën tokësore.

Në mënyrë që të kryhet një analizë më e plotë dhe më e gjerë, për presionet për të cilat nuk ishte e mundur të gjendej informacioni, u shënuan kolona që tregojnë një mospërputhje të dhënash dhe u caktua një vlerë në përputhje me atë që i atribuohet aktiviteteve antropogjene që mundësisht gjenerojnë presionin specifik.

EA TABLE					TRANSCBOUNDARY POTENTIAL	
TYPE	ECONOMIC ACTIVITY	CODE	RLP	DATA GAPS*	The EA has an intrinsic transnational scope or has localized close to or beyond/across transnational borders?	The EA has the potential to generate EPs capable of diffusing, propagating, or acting at a transnational level?
Physical restructuring of rivers, coastline or seabed (water management)	Land take for urban industrial and agricultural uses	A1.1	42		No	No
	Infrastructure related to coastal/watercourse morphology alteration (dams, canalisation, trenching, ports)	A1.2	p	YES	No	YES
	Infrastructure for coastal resilience/defence and flood protection	A1.3	p		YES	No
	Offshore structures (other than for oil/gas/renewables)	A1.4	10		YES	YES
	Utilization of natural resources: dredging and depositing (coastal and maritime areas)	A1.5	p		YES	No
Extraction of non-living resources	Utilization of natural resources: extraction of sand, gravel, rocks, minerals	A2.1	28		No	No
	Utilization of natural resources: extraction of oil and gas and relative infrastructures	A2.2	15		YES	YES
	Utilization of natural resources: desalination plants	A2.3	p		YES	No
	Utilization of natural resources: water extraction	A2.4	p		YES	No
	Energy infrastructures: renewables	A3.1	12		YES	YES
	Energy infrastructures: non-renewables	A3.2	24		No	No
	Energy transmission (including cables and pipelines)	A3.3	27		No	No
	Fish and shellfish harvesting	A4.1	35			No
	Fish and shellfish processing	A4.2	p		YES	No
	Marine plant harvesting	A4.3	p		YES	No
Hunting, collecting and predator control (including birds)		A4.4	20		No	No
	Marine aquaculture	A5.1	30		No	No
	Freshwater aquaculture	A5.2	30		No	No
Cultivation of living resources	Agriculture	A5.3	45		No	No
	Forestry (silviculture)	A5.4	18		No	No
	Transport infrastructures (including ports)	A6.1	28		No	No
	Transport – shipping	A6.2	50		YES	YES
Transport	Transport – air	A6.3	15		No	YES
	Transport – land	A6.4	24		No	No
	Urban uses	A7.1	6		No	No
	Industry and industrial uses	A7.2	22		No	YES
Urban and industrial uses	Waste treatment and disposal infrastructure	A7.3	p	YES	No	No
	Tourism, sporting, recreational (infrastructure)	A8.1	35		No	No
	Tourism, sporting, recreational (activities)	A8.2	35		No	No
Security/defence	Military operations and infrastructures	A9.1	28		YES	YES
	Research, survey and educational activities	A10.1	21		No	No

Figura 1. Ekonomike për Italinë (të dhënat mund të diskutohen duke përdorur mjetin EIAT)

2.3. Vlerësimi i statusit mjedisor

Burimi kryesor i informacionit për analizën aktuale janë raportet e ARPA Puglia (Arpa Puglia, 2022) të listuara në Seksionin e referencës. Për shkak të mungesës së të dhënave me një nivel më të thellë detajesh, në fazën në vijim të analizës, treguesit e statusit nuk janë të specializuar për EO-të (objektivat ekologjikë) dhe CI-të (treguesit e përbashkët) përkatëse të përfshira, por i referohen vetëm komponentëve të statusit së përgjithshme "S". Siç tregohet në Figurën 5, klasifikimi i niveleve të ndryshimit të komponentëve të statusit ndahet në 4 zona ICZM.

STATUS COMPONENTS TABLE					
STATUS COMPONENTS			SAL		
S1	Biodiversity	EO1	25	20	
S2	Marine and coastal food webs	EO4, EO3	18	12	
S3	Sea-floor and coastal integrity	EO6	30	20	10
S4	Coastal ecosystems and landscapes	EO8	35		
			LW	IN	SW IS
			ICZM ZONES		

Figura 3. Harta e vlerësimit të statusit për Italinë

2.4. Ndërveprimet

Analiza e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor

Pas përfundimit të fazës së vlerësimit të aktivitetit ekonomik dhe identifikimit të spektrit të Presioneve Mjedisore të krijuara nga çdo aktivitet ekonomik (Figura 4), u caktua një rezultat cilësor DHE sasior i Kapacitetit të Gjenerimit të Presionit (PGC) për të kualifikuar aftësinë e një aktiviteti ekonomik të caktuar për të gjeneruar një presion mjedisor specifik.

Duke marrë parasysh presionin mjedisor që lidhet me kufirin italian (P4.5, P4.4), nga analiza e të dhënave GIS dhe Raporteve ARPA (Arpa Puglia, 2022), rezulton se Aktiviteti ekonomik me një kapacitet të lartë për të gjeneruar presionin mjedisor të përmendur më lart është:

Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5): bujqësia (A5.3), marrja e tokës për përdorime urbane, industriale dhe bujqësore (A1.1), përdorimet urbane (A7.1). Për shkak të mungesës së të dhënave, vlerësimi ishte i mundur vetëm për zonën LW.

Shqetësimi, lëndimi dhe zhdukja e specieve (P4.4): turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2), transporti (tokësor) (A6.4), turizmi, sporti dhe (infrastruktura) për argëtimin (A8.1), infrastruktura për qëndrueshmërinë/mbrojtjen bregdetare dhe mbrojtjen nga përmbytjet (A1.3) për zonën LW; kapja e peshkut dhe butakut (A4.1) dhe transporti (dorëzimi) (A6.2) për zonën IN.

Analiza e presionit mjedisor/komponentëve të statusit (EP/SC)

Qëllimi i Matricës EP/SC PIS është të vlerësojë se si efektet e presioneve mjedisore në zonë mund të lidhen me nivelet e zbuluara të ndryshimit të komponentëve të statusit. Çdo presion mund të ndikojë mundësisht në një spektër të komponentëve të statuseve të ndryshme, nëpërmjet drejtimeve të ndryshme dhe me shkallë të ndryshueshme ndërveprimi. Korrelacionet ekzistuese ndërmjet secilit prej presioneve mjedisore dhe komponentëve të statusit të prekura identifikohen nëpërmjet të dhënave dhe informacionit të disponueshëm të përdorur nga eksperti për përcaktimin sasior të ndikimeve të mundshme.

Në matricën EP/SC PIS, u ekzaminuan lidhjet e mundshme shkakore ndërmjet komponentëve të statusit të ndryshuar dhe presionit mjedisor të zbuluar, bazuar në përdorimin e vlerave PIS (Rezultati i ndikimit të presionit) për të identifikuar dhe vlerësuar të gjitha ndërveprimet e mundshme të EP/SC. Rezultatet e PIS janë caktuar për secilën nga katër zonat ICZM. Nga analiza e të dhënave (Arpa Puglia, 2022) (MSP, 2022), u bë e mundur që në disa raste të caktohej një rezultat i PIS, duke filluar që nga 0 deri në 50. Në rastet kur mungesa e të dhënave nuk lejonte identifikimin e drejtpërdrejtë të lidhjeve shkakore, iu referua listës së përgjithshme të ndikimeve të mundshme të raportuara në tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019) dhe një vlerë nominale P (e besueshme) ishte caktuar në Figurën 5.

S1 – Biodiversiteti

Duke marrë parasysh nivelin e përgjithshëm mesatar të ndryshimit në zonë – siç konkretizohet në raportin e ARPA Puglia (Arpa Puglia, 2022) – prania e llojeve të ndryshme të presioneve – biologjike (P4) dhe kimike, mbeturinat e ndotjes (P5) theksohet si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, në vijë me tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019).

S2 – Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut

Nga analiza e të dhënave (Arpa Puglia, 2022), vihet re një nivel i ulët i ndryshimit të përgjithshëm të zonës; mirëpo, për shkak të mungesës së të dhënave, nuk ishte e mundur të identifikohesh se cilat presione janë komponentë të mundshëm të ndërveprimit.

S3 – Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit

Prania e presioneve – biologjike (P4), fizike (P1) dhe hidrologjike (P2) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, sipas tabelës MEDPOL (MEDPOL, 2019)

S4 – Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykëderdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare dhe dunat

Prania e presioneve – fizike (P1), biologjike (P4), hidrologjike (P2) dhe kimike, ndotjet dhe mbeturinat (P5) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, sipas tabelës MEDPOL (MEDPOL, 2019).

EP/SC PIS MATRIX																				
TYPE	CODE	EPL			S1			S2			S3			S4						
		LW	IN	IS	LW	IN	IS	LW	IN	IS	LW	IN	IS	LW	IN	IS				
Physical	P1.1	25	12		→	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	P1.2	10	4		→															
Hydrological	P2.1	3	6	3	→															
	P3.1	2			→															
Energy	P3.2	1			→															
	P3.3				→															
	P3.4	3	1		→															
	P4.1	2	8		→															
Biological	P4.2	28	20		→															
	P4.3	25	20		→															
	P4.4	30	15		→															
	P4.5	42			→															
	P5.1	3			→															
Chemical, pollution, litter	P5.2	8,5	4		→															
	P5.3	5	3		→															
	P5.4	25			→															
					→															

Figura 5. Analiza e presionit mjedisor/komponentëve të statusit

Prioritizimi

Duke gjurmuar rrjedhën e ndërveprimeve EA→EP→SC, efektet e aktivitetit ekonomik dhe presionit mjedisor mund të sintetizohen, kategorizohen dhe u jepet përparësi për sa i përket rëndësisë së tyre mjedisore dhe ndikimit të tyre në komponentët e statusit. Më pas është e mundur të gjurmohet se cilat presione dhe aktivitete ekonomike janë më shumë të lidhura me një ndryshim të komponentit të statusit së caktuar, duke u mbështetur në rezultatet dhe matricat e përdorura më parë.

Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me presionin mjedisor

Aktivitetet ekonomike mund të listohen për sa i përket aftësisë së tyre të gjenerimit të presionit mjedisor, të listuar sipas rezultateve të tyre të grumbulluara EPL (të detajuara në matricën më lart të aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor), si një tregues i nivelit të tyre të përgjithshëm për prodhimin e presionit.

LW - EPL	EAs	IN - EPL	EAs	SW - EPL	EAs
51	A5.3	30	A6.2	4	A2.2
22	A1.1	18	A5.1	3	A1.4
17	A8.2	18	A4.1		
17	A7.1	6	A4.4		
16	A6.4	6	A2.1		
15	A6.2	6	A1.2		
15	A2.1				
10	A8.1				
10	A7.2				
10	A3.3				
8	A4.4				
8	A4.1				
5	A6.1				
4	A5.1				
3	A1.3				
2	A7.3				
1	A1.2				

Figura 6. Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me presionin mjedisor

Analiza ka mundur prioritizimin e zonave LW, IN dhe SW (Figura 6). Për zonën LW, skema e prioritizimit thekson aktivitetet me kapacitet më të madh të gjenerimit të presionit, Aktiviteti ekonomik: bujqësia (A5.3), marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1), turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin A8.2) dhe përdorimet urbane (A7.1). Për sa i përket zonës IN, anasjelltas, transporti – dorëzimi i aktivitetit ekonomik (A6.2) është një aktivitet me një kapacitet më të madh të gjenerimit të presionit. Për zonën JP, u identifikuan

dy aktivitete ekonomike me vlera të ulëta EPL: shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastruktura përkatëse (A2.2) dhe strukturat në det (përveç për naftë/gaz/burime të ripërtëritshme) (A1.4)

Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me një presion mjedisor të caktuar

Aktivitetet ekonomike klasifikohen bazuar në rezultatin e tyre EPL specifik për aktivitetin ekonomik për një presion mjedisor të caktuar siç paraqitet në Matricën e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor. Në vijim paraqiten presionet që ishte e mundur të identifikoheshin nga Matrica e aktivitetit ekonomik/ presionit mjedisor, dhe që ne kemi raportuar dhe komentuar veçmas hollësisht, në mënyrë që të paraqesim sa më qartë rezultatet:

P1.1 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.1	8
2	A1.1	6
3	A8.1	5
4	A5.3	5
5	A6.1	3

Figura 7.

P1.1 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.1 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	4
2	A8.1	3
3	A6.2	3
4	A6.1	2

Figura 8.

P1.2 – LW: është identifikuar vetëm një aktivitet ekonomik, shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.2 - LW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	10

Figura 9.

P1.2 – JP: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastruktura përkatëse (A2.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.2 - SW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.2	4

Figura 10.

P2.1 – LW: 2 aktivitete ekonomike janë identifikuar me të njëjtin ndikim, infrastrukturë për qëndrueshmërinë/ mbrojtjen bregdetare dhe mbrojtjen nga përmbytjet (A1.3) dhe infrastrukturën e lidhur me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhave ujore (diga, kanalizim, hendeqe, porte) (A1.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P2.1 - LW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A1.3	1
2	A1.2	1

Figura 11.

P2.1 – IN: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, infrastruktura e lidhur me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimet, hendeqet dhe portet) (A1.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P2.1 - IN	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A1.2	6

Figura 12.

P2.1 – SW: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, struktura në det (përveç për naftë/gaz/burime të ripërtitshme) (A1.4).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P2.1 - SW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A1.4	3

Figura 13.

P3.1 – LW: 2 aktivitete ekonomike u identifikuan me të njëjtin ndikim, turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2) dhe industria dhe përdorimet industriale (A7.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.1 - LW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.2	1
2	A7.2	1

Figura 14.

P3.2 – LW: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.2 - LW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.2	1

Figura 15.

P3.4 – LW: 3 aktivitete ekonomike u identifikuan me të njëjtin ndikim, përdorime industriale (A7.2), përdorime urbane (A7.1) dhe bujqësi (A5.3).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.4 - LW	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.2	1
2	A7.1	1
3	A5.3	1

Figura 16.

P3.4 – IN: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, transport – dorëzim (A6.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.4 - IN	← EP {select from list}
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	1

Figura 17.

P4.1 – LW: vetëm një aktivitet ekonomik u identifikua, infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.1	2

Figura 18.

P4.1 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike, transporti – dorëzimi (A6.2) dhe akuakultura detare (A5.1)

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.1 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	5
2	A5.1	3

Figura 19.

P4.2 – LW: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.3	18
2	A6.2	10

Figura 20.

P4.2 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.2 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	11
2	A5.1	9

Figura 21.

P4.3 – LW: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike. Gjuetia, grumbullimi dhe kontrolli i grabitqarëve (duke përfshirë shpendët) (A4.4) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe akuakultura detare (5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.3 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A4.4	8
2	A4.1	8
3	A2.1	5
4	A5.1	4

Figura 22.

P4.3 – IN: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike. Kapja e peshqve dhe butakëve (A4.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe shfrytëzimin e burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.3 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A4.1	7
2	A4.4	6
3	A5.1	5
4	A2.1	2

Figura 23.

P4.4 – LW: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike. Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) e argëtimit (A8.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura për qëndrueshmërinë/mbrojtjen bregdetare dhe mbrojtjen nga përmbytjet (A1.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.4 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.2	15
2	A6.4	8
3	A8.1	5
4	A1.3	2

Figura 24.

P4.4 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Kapja e peshkut dhe butakut (A4.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.4 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A4.1	10
2	A6.2	5

Figura 25.

P4.5 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.5 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.3	24
2	A1.1	16
3	A7.1	3

Figura 26.

P5.1 – LW: 4 aktivitete ekonomike u identifikuan me të njëjtin ndikim, infrastrukturën e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3), përdorime industriale (A7.2), përdorime urbane (A7.1) dhe transport – në tokë (A6.4).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.3	1
2	A7.2	1
3	A7.1	1
4	A6.4	1

Figura 27.

P5.2 – LW: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike, infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3), përdorimet industriale (A7.2), përdorimet urbane (A7.1), transporti – në tokë (A6.4) dhe bujqësia (A5.3).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.2	3
2	A7.1	2
3	A7.3	1
4	A6.4	1

Figura 28.

P5.2 – IN: u identifikua vetëm një aktivitet ekonomik, transport – dorëzim (A6.2).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.2 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	4

Figura 29.

P5.3 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike, përdorimet industriale (A7.2), përdorimet urbane (A7.1) dhe transporti – në tokë (A6.4).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.3 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.2	2
2	A7.1	2
3	A6.4	1

Figura 30.

P5.3 – IN: 3 aktivitete ekonomike u identifikuan me të njëjtin ndikim, transporti – dorëzimi (A6.2), akuakultura detare (A5.1) dhe kapja e peshkut dhe butakëve (A4.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.3 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	1
2	A5.1	1
3	A4.1	1

Figura 31.

P5.4 – LW: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Transmetimi i energjisë (duke përfshirë kabllo dhe tubacionet) (A3.3) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe bujqësia (A5.3) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.4 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A3.3	10
2	A6.4	5
3	A6.2	5
4	A7.2	2
5	A5.3	2

Figura 32.

Prioritizimi i komponentëve të statusit së ndryshuar (SC)

Komponentët e statusit të ndryshuar janë me prioritet duke u bazuar në Nivelin e tyre të Ndryshimit së Statusit – rezultati SAL, siç paraqitet në Tabelën e Komponentëve të Statusit (SC) (Figura 33).

Nga analiza e të dhënave, është konstatuar se për zonën LW, komponentët e statusit më të ndryshuar janë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare (S4) dhe më pak i ndryshuar është zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut (S2).

Për zonën IN nuk ka asnjë informacion lidhur me ndryshimin e ekosistemeve dhe peizazheve bregdetare (S4).

Për zonën SW, për shkak të disponueshmërisë së kufizuar të të dhënave (Arpa Puglia, 2022), ishte e mundur vetëm të caktohej një vlerë për integritetin e shtratit të detit dhe bregdetit (S3).

STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - LW		
S4		35
S3		30
S1		25
S2		18
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IN		
S3		20
S1		20
S2		12
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - SW		
S3		10
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IS		

Figura 33. Prioritizimi i komponentëve të statusit

Prioritizimi i presionit mjedisor lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Për çdo komponent të statusit të caktuar, presioni mjedisor mund të listohen lidhur me vlerën e tyre PIS (të detajuar në matricën SC/EP më lart), për sa i përket ndikimit të tyre relativ (Figura 34).

Zona tokësore

Ekosistemet dhe peizazhet bregdetare (S4): U identifikuan 7 presione mjedisore. Dëmtimi fizik/shqetësimi dhe ndryshimi i formës (nënshtresa, fundi i detit, bregdeti, toka dhe vija bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin) (P1.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe inputin më të madh të lëndëve ushqyese dhe lëndëve organike (burimet e përhapura në ajër, ujë dhe tokë/ burimet e shkarkuara

në tuba, gropa, anije ose fabrikë, depozitimi atmosferik) (P5.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3): U identifikuan 11 presione mjedisore. Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe hyrja e tingullit (P3.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

(S1): U identifikuan 10 presione mjedisore. Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe hyrja e tingullit (P3.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar (S2): U identifikuan 3 presione mjedisore. Shqetësimi, lëndimi dhe zhdukja e specieve (P4.4) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe zhvendosja e specieve (vendase), hyrja/përhapja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht (P4.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zona e ndërlidhjes

Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3): U identifikuan 8 PE. Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe inputi i mbeturinave (mbetjet e ngurta, mbeturinat me madhësi të vogël) (P5.3) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Biodiversiteti (S1): U identifikuan 7 presione mjedisore. Largimi i specieve (objektive/jo objektive, nxjerrja selektive) (P4.3) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe (Inputi i mbetjeve (mbetjet e ngurta, mbetjet me përmasa të vogla)) (P5.3) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar (S2): U identifikuan 3 presione mjedisore. Largimi i specieve (objektive/jo objektive, nxjerrja selektive) (P4.3) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe zhvendosja e specieve (vendase), inputi/përhapja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht (P4.1) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zona bregdetare

Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3): U identifikuan 5 presione mjedisore. Kultivimi/ artificializimi i habitatit natyror) (P4.5) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe largimin e specieve (objektive/jo-objektive, nxjerrja selektive) (P4.3) është presioni mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - LW		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration									
S4	35	P1.1	P4.4	P4.5	P5.3	P2.1	P5.2	P5.1			
S3	30	P4.5	P4.2	P1.1	P4.4	P4.3	P2.1	P1.2	P5.2	P5.3	P3.1
S1	25	P4.5	P5.4	P4.4	P4.3	P1.1	P4.1	P5.2	P5.3	P5.1	P3.1
S2	18	P4.4	P4.3	P4.1							
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IN		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration									
S3	20	P4.5	P4.2	P2.1	P1.1	P4.4	P4.3	P5.2	P5.3		
S1	20	P4.3	P4.1	P1.1	P4.5	P4.4	P5.2	P5.3			
S2	12	P4.3	P4.4	P4.1							
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - SW		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration									
S3	10	P4.5	P2.1	P4.4	P1.2	P4.3					
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IS		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration									

Figura 34. Prioritizimi i presionit mjedisor lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Prioritizimi i aktiviteteve ekonomike lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Aktivitetet ekonomike mund të listohen, duke pasur parasysh spektrin e presionit mjedisor të krijuar, për sa i përket ndikimit të tyre relativ në çdo komponent të statusit të caktuar. Ky priorizim kryhet në bazë të vlerave të matricës PGC dhe PIS, siç jepet me detaje në EIAT.

S1-LW: Janë identifikuar 16 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktivitet ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe infrastruktura për qëndrueshmërinë/mbrojtjen bregdetare dhe mbrojtjen nga përmbytjet (A1.3) është aktivitet ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S1-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A5.3	28
2	A1.1	19
3	A7.1	15
4	A6.4	15
5	A8.2	14
6	A6.1	11
7	A3.3	11
8	A8.1	9
9	A7.2	8
10	A4.4	8
11	A4.1	8
12	A6.2	5
13	A2.1	5
14	A5.1	4
15	A7.3	2
16	A1.3	2

Figura 35.

S1-IN: Janë identifikuar 7 aktivitete ekonomike. Transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S1-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A6.2	18
2	A4.1	15
3	A5.1	11
4	A2.1	6
5	A4.4	6
6	A8.1	3
7	A6.1	2

Figura 36.

S2-LW: Janë identifikuar 9 aktivitete ekonomike. Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) e argëtimit (A8.2) janë aktivitete ekonomike me ndikimin më të rëndësishëm dhe infrastruktura për qëndrueshmërinë/mbrojtjen bregdetare dhe mbrojtjen nga përmbytjet (A1.3) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S2-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A8.2	15
2	A6.4	8
3	A4.4	8
4	A4.1	8
5	A8.1	5
6	A2.1	5
7	A5.1	4
8	A6.1	2
9	A1.3	2

Figura 37.

S2-IN: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Kapja e peshqve dhe butakëve (A4.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe shfrytëzimin e burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve) (A2.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S2-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A4.1	17
2	A6.2	10
3	A5.1	8
4	A4.4	6
5	A2.1	2

Figura 38.

S3-LW: Janë identifikuar 16 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S3-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A5.3	39
2	A1.1	15
3	A7.1	13
4	A2.1	12
5	A6.2	10
6	A8.2	9
7	A7.2	7
8	A6.4	7
9	A8.1	6
10	A1.3	5
11	A1.2	5
12	A6.1	4
13	A4.4	3
14	A4.1	3
15	A7.3	2
16	A5.1	2

Figura 39.

S3-IN: Janë identifikuar 8 aktivitete ekonomike. Transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të madh dhe gjuetia, grumbullimi dhe kontrolli i grabitqarëve (duke përfshirë shpendët) (A4.4) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S3-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A6.2	23
2	A1.2	15
3	A5.1	11
4	A4.1	8
5	A2.1	6
6	A8.1	3
7	A6.1	3
8	A4.4	2

Figura 40.

S3-SW: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Strukturat në det (përveç për naftën/gazin/burimet e ripërtëritshme) (A1.4) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe përdorimin e burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastruktura përkatëse (A2.2) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më i vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S3-SW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A1.4	15
2	A2.2	4

Figura 41.

S4-LW: Janë identifikuar 11 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S4-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A7.1	17
2	A5.3	14
3	A1.1	12
4	A6.4	10
5	A8.2	10
6	A8.1	8
7	A7.2	7
8	A6.1	5
9	A1.3	5
10	A1.2	5
11	A7.3	2

Figura 42.

S4-IN: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të rëndësishëm dhe kapja e peshkut dhe butakëve (A4.1) është aktiviteti ekonomik me ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S4-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A6.2	5
2	A5.1	1
3	A4.1	1

Figura 43.

3. Zbatimi në zonat bregdetare shqiptare

3.1. Vlerësimi i aktiviteteve ekonomike

Në mënyrë të ngjashme me atë që është bërë për kufirin italian, analiza e aktiviteteve ekonomike (EA) është paraqitur në Figurën 44, duke përfshirë 10 llojet kryesore (A1-A10) dhe nënkategoritë përkatëse. Vlerësimi 1-50 përdoret për të klasifikuar praninë relative të secilit aktivitet.

Aktivitetet ekonomike mbizotëruese të zbuluara për zonën shqiptare janë prodhimi i energjisë (A3) dhe turizmi dhe koha e lirë (A8). Për më tepër, u identifikuan mospërputhje të ndryshme të informacionit në të dhënat (GIS Albania) (Projekti GEF Adriatic, 5 shtator 2021) (Projekti GEF Adriatic, 25 nëntor 2021) (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021). Nëse të dhënat identifikonin praninë e një aktiviteti ekonomik specifike, por ishin pamjaftueshëm të sakta për të mundësuar klasifikimin e qartë të këtij komponenti në kuadrin e sistemit të vlerësimit, komponenti konsiderohej i pranishëm dhe u identifikua si P (i besueshëm).

3.2. Vlerësimi i presionit mjedisor

Tabela e propozuar e klasifikimit për Presionet është paraqitur në Figurën 45, në mënyrë të ngjashme me përshkrimin e kufirit italian, të paraqitur në pjesën 2.2.

Rezultatet tregojnë se llojet më të rëndësishme të presioneve mjedisore të pranishme në kufirin shqiptar të zonës së CAMP ishin çlirimi i CO₂ dhe gazeve serrë (P5.4), kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5), zhvendosja e specieve (vendase), hyrja/përhapja e specieve jo-vendase ose të modifikuara gjenetikisht (P4.1) dhe dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi i formës (nënshtresa, fundi i detit, bregdeti, toka dhe vija bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin) (P1.1), me rezultatin më të lartë që lidhet me zonën tokësore (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021).

Për një analizë më të plotë, për presionet për të cilat nuk ishte e mundur të gjendej informacion, u shënuar kolona që tregon një mospërputhje të dhënash dhe u caktua një vlerë në përputhje me atë që i atribuohet aktiviteteve njerëzore që gjenerojnë presionin specifik.

EA TABLE

TYPE	ECONOMIC ACTIVITY	CODE	RLP	DATA GAPS*	TRANSBOUNDARY POTENTIAL	
					The EA has an intrinsic transnational scope or has localized close to or beyond/across transnational borders?	The EA has the potential to generate EPs capable of diffusing, propagating, or acting at a transnational level?
Physical restructuring of rivers, coastline or seabed (water management)	Land take for urban industrial and agricultural uses	A1.1	15		No	No
	Infrastructure related to coastal/water course morphology alteration (dams, canalisation, trenching, ports)	A1.2	5		No	YES
	Infrastructure for coastal resilience/defence and flood protection	A1.3	p	YES	No	No
Extraction of non-living resources	Offshore structures (other than for oil/gas/renewables)	A1.4	p	YES	YES	YES
	Utilization of natural resources: dredging and depositing (coastal and maritime areas)	A1.5	p	YES	No	No
	Utilization of natural resources: extraction/mining of sand, gravel, rocks, minerals	A2.1	22		No	No
	Utilization of natural resources: extraction of oil and gas and related infrastructures	A2.2	20		YES	YES
	Utilization of natural resources: desalination plants	A2.3	p		YES	No
	Utilization of natural resources: water extraction	A2.4	p	YES	YES	No
	Energy infrastructures: renewables	A3.1	24		YES	YES
	Energy infrastructures: non-renewables	A3.2	26		No	No
	Energy transmission (including cables and pipelines)	A3.3	17		No	No
	Fish and shellfish harvesting	A4.1	18		No	No
Extraction of living resources	Fish and shellfish processing	A4.2	p	YES	No	No
	Marine plant harvesting	A4.3	p	YES	No	No
	Hunting, collecting and predator control (including birds)	A4.4	p	YES	No	No
	Marine aquaculture	A5.1	25		No	No
	Freshwater aquaculture	A5.2	p	YES	No	No
Cultivation of living resources	Agriculture	A5.3	15		No	No
	Forestry (silviculture)	A5.4	18		No	No
	Transport infrastructures (including ports)	A6.1	6		No	No
Transport	Transport – shipping	A6.2	20	YES	YES	YES
	Transport – air	A6.3	5		No	YES
	Transport – land	A6.4	15		No	No
	Urban uses	A7.1	12		No	No
Urban and industrial uses	Industry and industrial uses	A7.2	10		No	YES
	Waste treatment and disposal infrastructure	A7.3	p	YES	No	No
Tourism and leisure	Tourism, sporting, recreational (infrastructure)	A8.1	25		No	No
	Tourism, sporting, recreational (activities)	A8.2	25		No	No
Security/defence	Military operations and infrastructures	A9.1	p	YES	YES	YES
	Research, survey and cultural activities	A10.1	p	YES	No	No

Figura 44. Përbërja e Veprimtarive Ekonomike për Shqipërinë

EP TABLE												
TYPE	ENVIRONMENTAL PRESSURE	CODE	OVERALL EPL		TRANSBOUNDARY EXOGENOUS EPL QUOTA (%)				LOCALLY GENERATED EPL			DATA GAPS*
					LW	IN	SW	IS	LW	IN	SW	
Physical	Physical damage/disturbance and morphological alteration (substrate, sea-floor, coast, land, shoreline, including erosion/accretion)	P1.1	18	7	0%				18	7		
			10	10					10	10		YES
			8	4	0%				8	4		
Hydrological	Extraction of sea-floor and land (soil and subsoil)	P1.2	3		0%			3				
			2		0%			2			YES	
			3		0%			3			YES	
			18	15	0%			18	15			
Energy	Changes to hydrological conditions (e.g. wave action, currents, salinity, temperature, input/extraction of water)	P2.1	15	10	0%			15	10			
			10	15	0%			10	15		YES	
			9	4	0%			9	4			
			20		0%			20				
			4		0%			4				
Biological	Translocation of (native) species, introduction/spread of non-indigenous or genetically modified species	P4.1	15	6	0%			15	6			
			10	15	0%			10	15			
			9	4	0%			9	4			
			20		0%			20				
			4		0%			4				
Chemical, pollution, litter	Input of nutrients and organic matter (diffuse/point sources, atmospheric deposition)	P5.1	15	8	0%			15	8			
			13	8	0%			13	8			
			20		0%			20				
			LW	IN	SW	IS	LW	IN	SW	IS		

Figura 45. Lloji i presionit mjedisor të pranishëm në kufirin shqiptar

3.3. Vlerësimi i statusit mjedisor

Burimi kryesor i informacionit për këtë analizë është raporti i Projektit GEF Adriatic "Status of the marine environment in Albania" (Projekti GEF Adriatic, 5 shtator 2021), "Towards an Integrated Marine Good Environmental Status (GES) Vlerësimi për Shqipërinë: Vlerësimi i Mjedisit Detar dhe Qëndrueshmëria e Vlerave të Ekosistemit" (Projekti GEF Adriatic, 25 nëntor 2021) dhe "Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri" (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021), të listuara në seksionin e referencës. Për shkak të mungesës së të dhënave me një nivel më të thellë hollësish, në fazën në vijim të analizës, treguesit e statusit nuk janë të specializuar për EO-të (objektivat ekologjikë) dhe CI (treguesit e përbashkët) përkatëse të përfshira, por i referohen vetëm komponentëve të statusit së përgjithshëm "S". Siç tregohet në Figurën 48, klasifikimi i niveleve të ndryshimit të komponentëve të statusit ndahet në 4 zona ICZM.

STATUS COMPONENTS TABLE					
STATUS COMPONENTS				SAL	
S1	Biodiversity	EO1	10	8	
S2	Marine and coastal food webs	EO4, EO3	15	12	
S3	Sea-floor and coastal integrity	EO6	20	15	
S4	Coastal ecosystems and landscapes	EO8	8		
			LW	IN	SW IS
			ICZM ZONES		

Figura 46. Harta e vlerësimit të statusit për Shqipërinë

3.4. Ndërveprimet

Analiza e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor (EA/EP)

Për sa i përket kufirit italian, pas përfundimit të fazës së vlerësimit të aktivitetit ekonomik dhe identifikimit të spektrit të presionit mjedisor të gjeneruar nga çdo aktivitet ekonomik, u caktua një rezultat cilësor dhe sasior i kapacitetit të gjenerimit të presionit (PGC) për të kualifikuar aftësinë e një aktivitetit ekonomik të caktuar për të gjeneruar një presion mjedisor specifik.

Duke marrë parasysh presionet mjedisore më të rëndësishme për zonën shqiptare (P5.4, P4.5, P4.1, P1.1), nga analiza e të dhënave të disponueshme GIS (GIS Albania) dhe raportet e projektit GEF Adriatic (Projekti GEF Adriatic, 5 shtator 2021) (Projekti GEF Adriatic, 25

nëntor 2021), rezulton se aktivitetet ekonomike me një kapacitet të lartë për të gjeneruar presionet mjedisore të përmendura më lart janë:

Çlirimi i CO₂ dhe gazeve serrë (P5.4): infrastruktura e energjisë: burimet e ripërtëritshme (A3.1), infrastruktura e energjisë: burimet e paripërtëritshme (A3.2), bujqësia (A5.3), pylltaria (A5.4), marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1), përdorime urbane (A7.1), të inditrisë dhe përdorime industriale (A7.2), infrastrukturë për trajtimin dhe asgjësimin e mbetjeve (A7.3). Për shkak të mungesës së të dhënave, vlerësimi ishte i mundur vetëm për zonën LW.

Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5): përdorime urbane (A7.1), të inditrisë dhe përdorime industriale (A7.2), bujqësi (A5.3), pylltari (A5.4), akuakulturë detare (A5.1), marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1). Për shkak të mungesës së të dhënave, vlerësimi ishte i mundur vetëm për zonën LW.

Zhvendosja e specieve (vendase), hyrja/përhapja e specieve jo-vendase ose të modifikuara gjenetiki (P4.1): infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1), transporti – dorëzimi (A6.2), akuakultura detare (A5.1), kapja e peshkut dhe butakeve (A4.1). Për shkak të mungesës së të dhënave, vlerësimi ishte i mundur vetëm për zonat LW dhe IN.

Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi i formës (nënshtresa, fundi i detit, bregdeti, toka dhe vija bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin) (P1.1: turizmi, sporti dhe (infrastruktura) për argëtimin (A8.1), turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2), përdorimet urbane (A7.1), industrinë dhe përdorimet industriale (A7.2), marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1), infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës të rrjedhës bregdetare/ujore (diga, kanalizimi, hendeqet dhe portet) (A1.2), (Infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1). Për shkak të mungesës së të dhënave, vlerësimi ishte i mundur vetëm për zonat LW dhe IN.

Analiza e presionit mjedisor/komponentëve të statusit (EP/SC)

Qëllimi i matricës EP/SC PIS është të vlerësojë se si efektet e presioneve mjedisore në zonë mund të lidhen me nivelet e zbuluara të ndryshimit të komponentëve të statusit. Çdo presion mund të ndikojë mundësisht në një spektër të komponentëve të statuseve të ndryshme, nëpërmjet drejtimeve të ndryshme dhe me shkallë të ndryshueshme ndërveprimi. Korrelacionet ekzistuese ndërmjet secilit prej presioneve mjedisore dhe komponentëve të statusit të prekura dhe të identifikuar gjatë Fazës 1 identifikohen përmes gjykimit të ekspertëve si ndikime të mundshme.

Në matricën EP/SC – PIS, u konstatuan lidhjet e mundshme shkakore ndërmjet komponentëve të statusit të ndryshuar dhe presioneve mjedisore të zbuluara, duke u bazuar në përdorimin e vlerave PIS (Rezultati i ndikimit të presionit) për të identifikuar dhe vlerësuar të gjitha ndërveprimet e mundshme të EP/SC. Rezultatet e PIS janë caktuar për secilën nga katër zonat ICZM. Nga analiza e të dhënave (raportet e GEF Adriatic Project “Status of the marine environment in Albania” (GEF Adriatic Project, 5 September 2021), “Towards an Integrated Marine Good Environmental Status (GES): Vlerësimi për Shqipërinë Vlerësimi i Mjedisit Detar dhe Qëndrueshmëria e Vlerave të Ekosistemit” (Projekti GEF Adriatic, 25 nëntor 2021) dhe “Hartëzimi i Problematikës Mjedisore përgjatë Bregdetit në Shqipëri” (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021), ishte e mundur të caktohej një rezultat PIS në disa raste, duke filluar që nga 0 deri në 50. Në rastet kur mungesa e të dhënave nuk lejonte identifikimin e drejtpërdrejtë të lidhjeve shkakore, iu referua listës së përgjithshme të ndikimeve të mundshme të raportuara në tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019) dhe u caktua një vlerë nominale P (e besueshme).

S1 – Biodiversiteti

Duke marrë parasysh nivelin e përgjithshëm të ulët të ndryshimit në zonë, prania e presioneve biologjike (P4) dhe kimike, ndotjes dhe mbeturinave (P5) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, në përputhje me tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019).

S2 – Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut

Duke marrë parasysh nivelin e përgjithshëm të ulët të ndryshimit në zonë, prania e presioneve biologjike (P4) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, në përputhje me tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019).

S3 – Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit

Duke marrë parasysh nivelin e përgjithshëm të ulët të ndryshimit në zonë, prania e presioneve biologjike (P4) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, në përputhje me tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019).

S4 – Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykëderdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare dhe dunat

Duke marrë parasysh nivelin e përgjithshëm të ulët të ndryshimit në zonë, prania e presioneve fizike (P1), biologjike (P4) dhe hidrologjike (P2) është theksuar si një ndërveprim i mundshëm me përmasa mesatare, në përputhje me tabelën MEDPOL (MEDPOL, 2019).

Prioritizimi

Duke gjurmuar rrjedhën e ndërveprimeve EA→EP→SC, efektet e aktiviteteve ekonomike dhe presioneve mjedisore mund të sintetizohen, kategorizohen dhe u jepet përparësi për sa i përket rëndësisë së tyre mjedisore dhe ndikimit të tyre në komponentët e statusit. Më pas është e mundur të gjurmohet se cilat presione mjedisore dhe aktivitete ekonomike janë më shumë të lidhura me një ndryshim të komponentit të statusit të caktuar, duke u mbështetur në rezultatet dhe matricat e përdorura më parë.

Mund të përdoren skemat në vijim për prioritizimin.

Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me presionin mjedisor

Aktivitetet ekonomike mund të listohen për sa i përket aftësisë së tyre të gjenerimit të presioneve mjedisore, të listuar sipas rezultateve të tyre të grumbulluara EPL (të detajuara në matricën më lart të aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor), si një tregues i nivelit të tyre të përgjithshëm për prodhimin e presionit.

Analiza ka mundësuar vetëm prioritizimin e zonave LW dhe IN. Për zonën LW, skema e proritizimit thekson aktivitetet që kanë aftësinë më të madhe për të gjeneruar presionin, EAS: akuakultura detare (A5.1), përdorimet urbane (A7.1) dhe përdorimet industriale (A7.2). Për zonën IN, aktiviteti i akuakulturës detare (A5.1) zbulohet kryesisht si një gjenerues i presionit mjedisor nga aktiviteti ekonomik.

LW - EPL	EAs	IN - EPL	EAs
24	A5.1	20	A5.1
23	A7.1	14	A2.1
21	A5.3	9	A6.2
17	A7.2	8	A4.1
14	A2.1	6	A2.2
10	A6.1	4	A7.1
10	A3.3	4	A4.4
9	A2.2	4	A2.4
8	A3.1	3	A7.2
8	A1.1	3	A6.1
7	A7.3	2	A8.1
6	A6.2		
5	A8.2		
5	A8.1		
5	A5.4		
5	A4.1		
3	A2.4		
2	A4.4		
1	A6.4		
1	A1.2		

Figura 49. Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me presionin mjedisor

Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me një presion mjedisor të caktuar

Aktiviteti ekonomik klasifikohen duke u bazuar në rezultatin e tyre të EPL specifik për vlerësimin mjedisor për një presion mjedisor të caktuar siç paraqitet në Matricën e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor.

Në vijim paraqiten presionet për të cilat janë identifikuar lidhjet me aktivitetet ekonomike specifike nga analiza e të dhënave të hollësishme sipas kufirit italian.

P1.1 – LW: Janë identifikuar 7 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) dhe turizmi, sporti dhe (infrastruktura) për argëtimin (A8.1) janë aktivitete ekonomike që kanë ndikimin më të madh, dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) dhe infrastruktura që lidhet me formën e rrjedhës bregdetare/ujore ndryshimi (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet) (A1.2) janë aktivitete ekonomike që kanë më pak ndikim.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.1	4
2	A7.1	4
3	A2.1	3
4	A8.2	2
5	A7.2	2
6	A1.1	2
7	A6.1	1
8	A1.2	1

Figura 50.

P1.1 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe përdorimet industriale (A7.2) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.1 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	4
2	A8.1	2
3	A7.2	1

Figura 51.

P1.2 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të madh, dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastrukturës përkatëse (A2.2) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	4
2	A2.4	3
3	A2.2	3

Figura 52.

P1.2 – IN: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e ujit (A2.4) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të madh, dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P1.2 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.4	4
2	A2.2	3
3	A2.1	3

Figura 53.

P2.1 – LW: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike me të njëjtin ndikim, përdorimet industriale (A7.2), përdorimet urbane (A7.1), bujqësia (A5.3) dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P2.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.2	2
2	A7.1	2
3	A5.3	2
4	A2.1	2

Figura 54.

P2.1 – IN: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe përdorimet industriale (A7.2) dhe përdorimet urbane (A7.1) kanë ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P2.1 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	2
2	A7.2	1
3	A7.1	1

Figura 55.

P3.1 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike me të njëjtin ndikim, turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2), turizmi, sporti dhe (infrastruktura) për argëtimin (A8.1) dhe përdorimet urbane (A7.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.2	1
2	A8.1	1
3	A7.1	1

Figura 56.

P3.2 – LW: është identifikuar vetëm një aktivitet ekonomik, Përdorimet urbane (A7.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.1	1

Figura 57.

P3.4 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike me të njëjtin ndikim, turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (A8.2), përdorimet industriale (A7.2) dhe përdorimet urbane (A7.1).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P3.4 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A8.2	1
2	A7.2	1
3	A7.1	1

Figura 58.

P4.1 – LW: Janë identifikuar 3 aktivitete ekonomike. Infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) dhe akuakultura detare (A5.1) janë aktiviteti ekonomik që kanë ndikimin më të madh dhe kapja e peshkut dhe butakëve (A4.1) është aktivitet ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.1	8
2	A5.1	8
3	A4.1	3

Figura 59.

P4.1 – IN: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.1 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.1	5
2	A6.2	4
3	A4.1	4
4	A6.1	2

Figura 60.

P4.2 – LW: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh, dhe transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.3	9
2	A6.2	6

Figura 61.

P4.2 – IN: Janë identifikuar 2 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh, dhe transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.2 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.1	6
2	A6.2	4

Figura 62.

P4.3 – LW: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastruktura përkatëse (A2.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.3 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.1	12
2	A4.4	2
3	A4.1	2
4	A2.1	2
5	A2.2	1

Figura 63.

P4.3 – IN: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja e naftës dhe gazit dhe infrastruktura përkatëse (A2.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.3 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.1	8
2	A4.4	4
3	A2.1	4
4	A4.1	3
5	A2.2	2

Figura 64.

P4.4 – LW: Janë identifikuar 6 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe përdorimet industriale (A7.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.4 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A2.1	3
2	A7.1	2
3	A2.2	2
4	A8.2	1
5	A7.3	1
6	A7.2	1

Figura 65.

P4.4 – IN: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike. Transporti – dorëzimi (A6.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh, dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.4 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A6.2	1
2	A4.1	1
3	A2.2	1
4	A2.1	1

Figura 66.

P4.5 – LW: Janë identifikuar 6 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe pylltaria (silvikultura) (A5.4) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P4.5 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.1	6
2	A7.2	4
3	A1.1	4
4	A5.3	3
5	A5.1	2
6	A5.4	1

Figura 67.

P5.1 – LW: Janë identifikuar 4 aktivitete ekonomike me të njëjtin ndikim, infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3), përdorimet industriale (A7.2) dhe transporti – në tokë (A6.4).

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.1 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.3	1
2	A7.2	1
3	A7.1	1
4	A6.4	1

Figura 68.

P5.2 – LW: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Bujqësia (A5.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.2 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A5.3	5
2	A7.2	3
3	A5.4	3
4	A3.1	3
5	A7.3	1

Figura 69.

P5.3 – LW: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) dhe infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3) janë aktivitetet ekonomike që kanë ndikimin më të madh, dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.3 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.3	4
2	A7.1	4
3	A7.2	2
4	A5.1	2
5	A6.1	1

Figura 70.

P5.3 – IN: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe akuakultura detare (A5.1) dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) janë aktivitetet ekonomike që kanë ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.3 - IN	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A7.1	3
2	A7.3	2
3	A7.2	1
4	A6.1	1
5	A5.1	1

Figura 71.

P5.4 – LW: Janë identifikuar 8 aktivitete ekonomike. Transmetimi i energjisë (duke përfshirë kabllo dhe tubacionet) (A3.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe pylltaria (silvikultura) (A5.4) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

Ranking of the EAs for their specific Environmental Pressure Level		
	P5.4 - LW	← EP (select from list)
ranking	EAs ranking	Related Score
1	A3.3	10
2	A3.1	5
3	A2.2	3
4	A5.3	2
5	A1.1	2
6	A7.2	1
7	A7.1	1
8	A5.4	1

Figura 72.

Prioritizimi i komponentëve të statusit së ndryshuar (SC)

Për sa i përket kufirit italian, komponentët e statusit të ndryshuara janë me prioritet duke u bazuar në Nivelin e

tyre të Ndryshimit së Statusit – rezultati SAL, siç paraqitet në Tabelën e Komponentëve të statusit (Figura 73).

Për shkak të disponueshmërisë së kufizuar të të dhënave (GIS Albania) (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021) (Projekti GEF Adriatic, 5 shtator 2021) Projekti GEF Adriatic, 25 nëntor 2021), ishte e mundur vetëm të caktohej një vlerë për zonat LW dhe IN. Nga analiza e të dhënave, është konstatuar se për zonën LW, komponenti i statusit më i ndryshuar është integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3) dhe më pak i ndryshuar janë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare (S4). Për zonën IN, komponenti i statusit më i ndryshuar është integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3) dhe më pak i ndryshuar është Biodiversiteti (S1). Megjithatë, nuk ka asnjë informacion lidhur me ndryshimin e ekosistemeve dhe peizazheve bregdetare (S4).

STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - LW	
S3	20
S2	15
S1	10
S4	8
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IN	
S3	15
S2	12
S1	8
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - SW	
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IS	

Figura 73. Prioritizimi i komponentëve të statusit

Prioritizimi i presionit mjedisor lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Për çdo komponent të statusit të caktuar, mund të listohen presionet mjedisore lidhur me vlerën e tyre PIS (të detajuar në matricën më lart SC/EP), për sa i përket ndikimit të tyre relativ.

Zona tokësore

Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3): Janë identifikuar 11 presione mjedisore. Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) është presion mjedisor që ka

ndikimin më të madh, dhe hyrja e tingullit (P3.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar (S2): Janë identifikuar 3 presione mjedisore. Zhvendosja e specieve (vendase), prezantimi/përhapja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht (P4.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh, dhe shqetësimi, lëndimi dhe zhdukja e specieve (P4.4) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Biodiversiteti (S1): Janë identifikuar 10 presione mjedisore. Kultivimi/artificializimi i habitatit natyror (P4.5) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh, dhe hyrja e tingullit (P3.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Ekosistemet dhe peizazhet bregdetare (S4): Janë identifikuar 8 presione mjedisore. Shqetësimi, dëmtimi dhe zhdukja e specieve (P4.4) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh, dhe inputi i lëndëve ushqyese dhe lëndës organike (burimet e përhapura në ajër, ujë dhe tokë/ burimet e shkarkuara në tuba, gropa, anije ose fabrikë, depozitimi atmosferik (P5.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël .

Zona e ndërlidhjes

Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit (S3): Janë identifikuar 7 presione mjedisore. Largimi i specieve (objektive/jo objektive, nxjerrja selektive (P4.3) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe ndryshimet në kushtet hidrologjike (p.sh. veprimi i valës, rrymat, kripësia, temperatura dhe inputi/nxjerrja e ujit) (P2.1) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar (S2): Janë identifikuar 3 presione mjedisore. Largimi i specieve (objektive/jo-objektive, nxjerrja selektive (P4.3) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe shqetësimi, dëmtimi dhe zhdukja e specieve (P4.4) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

Biodiversiteti (S1): Janë identifikuar 6 presione mjedisore. Largimi i specieve (objektive/jo-objektive, nxjerrja selektive (P4.3) është presion mjedisor që ka ndikimin më të madh dhe shqetësimi, dëmtimi dhe zhdukja e specieve (P4.4) është presion mjedisor që ka ndikimin më të vogël.

STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - LW		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration											
S3	20	P4.5	P1.1	P5.2	P4.2	P5.3	P4.3	P1.2	P4.4	P2.1	P5.1	P3.1	
S2	15	P4.1	P4.3	P4.4									
S1	10	P4.5	P4.4	P4.3	P5.4	P1.1	P4.1	P5.3	P5.2	P5.1	P3.1		
S4	8	P4.4	P4.3	P1.1	P2.1	P4.5	P5.2	P5.3	P5.1				
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IN		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration											
S3	15	P4.3	P4.2	P1.2	P5.3	P5.2	P4.4	P2.1					
S2	12	P4.3	P4.1	P4.4									
S1	8	P4.3	P4.1	P5.3	P1.1	P5.2	P4.4						
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - SW		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration											
STATUS COMPONENTS PRIORITIZATION - IS		Prioritisation of EPs with respect to SC alteration											

Figura 74. Prioritizimi i presionit mjedisor lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Prioritizimi i aktivitetit ekonomik lidhur me një komponent të statusit të caktuar

Aktivitetet ekonomike mund të listohen, duke pasur parasysh spektrin e presioneve mjedisore të krijuara, për sa i përket ndikimit të tyre relativ në çdo komponent të statusit të caktuar. Ky priorizim kryhet në bazë të vlerave të matricës PGC dhe PIS, siç jepet me hollësi në EIAT.

S1-LW: Janë identifikuar 18 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet) (A1.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S1-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A7.1	25
2	A7.2	19
3	A5.1	18
4	A2.1	18
5	A2.2	13
6	A1.1	11
7	A5.3	10
8	A7.3	9
9	A6.1	8
10	A4.1	8
11	A3.1	7
12	A8.2	5
13	A8.1	5
14	A4.4	5
15	A5.4	4
16	A3.2	4
17	A6.4	1
18	A1.2	1

Figura 75.

S1-IN: Janë identifikuar 11 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e trajtimit dhe asgjësimit të mbetjeve (A7.3) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

	S1-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A5.1	9
2	A2.1	9
3	A4.1	8
4	A6.2	5
5	A4.4	4
6	A6.1	3
7	A7.1	3
8	A2.2	3
9	A7.2	2
10	A8.1	2
11	A7.3	2

Figura 76.

S2-LW: Janë identifikuar 10 aktivitete ekonomike. Akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe përdorimet industriale (A7.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S2-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A5.1	10
2	A6.1	8
3	A4.1	5
4	A2.1	5
5	A2.2	3
6	A7.1	2
7	A4.4	2
8	A8.2	1
9	A7.3	1
10	A7.2	1

Figura 77.

S2-IN: Janë identifikuar 7 aktivitete ekonomike. Kapja e peshqve dhe butakëve (A4.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S2-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A4.1	8
2	A5.1	8
3	A6.2	5
4	A2.1	5
5	A4.4	4
6	A2.2	3
7	A6.1	2

Figura 78.

S3-LW: Janë identifikuar 19 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet) (A1.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S3-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A7.1	20
2	A5.3	19
3	A7.2	15
4	A2.1	14
5	A7.3	7
6	A5.1	6
7	A2.2	6
8	A1.1	6
9	A6.2	6
10	A8.1	5
11	A8.2	4
12	A5.4	4
13	A3.1	3
14	A2.4	3
15	A6.1	2
16	A4.4	2
17	A4.1	2
18	A6.4	1
19	A1.2	1

Figura 79.

S3-IN: Janë identifikuar 11 aktivitete ekonomike. Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S3-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A2.1	10
2	A5.1	10
3	A2.2	6
4	A6.2	5
5	A7.1	4
6	A4.1	4
7	A4.4	4
8	A2.4	4
9	A7.2	2
10	A7.3	2
11	A6.1	1

Figura 80.

S4-LW: Janë identifikuar 17 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet) (A1.2) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S4-LW	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A7.1	29
2	A2.1	29
3	A7.2	24
4	A5.3	16
5	A7.3	11
6	A5.1	11
7	A2.2	10
8	A1.1	8
9	A8.1	6
10	A4.4	6
11	A4.1	6
12	A8.2	5
13	A5.4	4
14	A3.1	3
15	A6.1	2
16	A6.4	1
17	A1.2	1

Figura 81.

S4-IN: Janë identifikuar 5 aktivitete ekonomike. Përdorimet urbane (A7.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të madh dhe akuakultura detare (A5.1) është aktiviteti ekonomik që ka ndikimin më të vogël.

EA prioritisation with reference to SC alteration		
	S4-IN	← SC (select from list)
ranking	prioritised EAs	Prioritisation score
1	A7.1	3
2	A7.3	2
3	A7.2	1
4	A6.1	1
5	A5.1	1

Figura 82.

4. Identifikimi i ndërveprimit kryesor dhe konkluzionet, duke përfshirë mospërputhjet dhe aspektet ndërkufitare

4.1.

Matrica e ndërveprimeve kryesore

Në mënyrë që të identifikohen ndërveprimet kryesore, fillimisht u morën parasysh matricat e prioritizimit së ndryshimeve të statusit të përfaqësuara në seksionin "Prioritizimi i komponentëve të statusit të ndryshuara", duke pasur parasysh se shumica e komponentëve të statusit së ndryshuar përfaqësojnë komponentin parësor të statusit kritike të theksuar nga analiza dhe, si pasojë, shtytësi kryesor për identifikimin e ndërveprimeve më të rëndësishme ndërmjet aktiviteteve ekonomike dhe EO (objektivat ekologjikë) (statusi dhe presioni) të analizuar në zonën e CAMP.

Menjëherë pasi u identifikuan ndryshimet kryesore të komponentëve të statusit, u realizua një vlerësim i aktiviteteve që mbajnë më shumë përgjegjësi për to. Ky hap u realizua nëpërmjet matricave të prioritizimit ndërmjet aktivitetit ekonomik dhe komponentëve të statusit të përfaqësuara në seksionin "Prioritizimi i aktiviteteve ekonomike lidhur me një komponent të statusit të caktuar", i cili lejoji klasifikimin e aktiviteteve ekonomike duke u bazuar në ndikimet e mundshme të krijuara nga presionet që ato prodhonin. Për më tepër, këto aktivitete u analizuan duke vlerësuar presionin e përgjithshëm që ato ushtronin mbi mjedisin, përmes matricës së prioritizimit (Fig. 6 dhe 49).

Nisur nga matricat e mëparshme, zgjedhja e aktiviteteve specifike për t'u konsideruar si prioritete u bazua në vlerësimin e kontekstit mjedisor referues, për të cilin u bë e mundur të merret një pasqyrë përmes mbledhjes së raporteve dhe të dhënave të disponueshme, të thjeshtuara nga grumbullimi i informacionit që është mundësuar nëpërmjet përdorimit të vetë EIAT.

Menjëherë sapo të jenë identifikuar aktivitetet ekonomike kryesore, atëherë ishte e mundur të identifikohesh grupi i presioneve më të gjeneruara brenda Matricës e aktivitetit ekonomik/presionit mjedisor (Fig. 4 dhe 47).

Për më tepër, ky grup presionesh u verifikua duke e krahasuar me matricën e prioritizimit SC-EP (Fig. 34 dhe 74), ku identifikohen dhe listohen presionet mundësisht përgjegjëse për ndryshimin e komponentëve të statusit.

Duke pasur parasysh se qëllimi i analizës është të identifikojë ndërveprimet kryesore në mënyrë që të përcaktojë rekomandimet operacionale për vendimmarrësit që janë të aftë për të përmirësuar statusin mjedisor duke vlerësuar gjithashtu nevojën për ndërhyrje në aktivitetet ekonomike përgjegjëse, ne vazhduam të identifikojmë grupin e ndërveprimeve kryesore të paraqitura në vijim.

Nga analiza e Tabelës 1, mund të shihen qartë disa flukse kryesore të ndërveprimit.

Tabela 1 mundëson një përfaqësim të strukturuar dhe të klasifikuar të ndryshimeve të statusit, aktiviteteve të ndërlidhura ekonomike dhe presioneve përkatëse. Identifikimi i ndërveprimeve kryesore realizohet nga një ekspert, i cili mbështetet në vlerësime specifike duke u bazuar në të dhënat e paraqitura në tabelë.

Në vijim, ekzaminohen flukset "Ndryshimi i statusit – Aktivitetet e përgjegjshme ekonomike – Presionet përgjegjëse", të cilat përbëjnë grupin e ndërveprimeve kryesore. Flukset theksohen në tabelë sipas rëndësisë. Ekzaminimi i ndërveprimeve kryesore, i kryer nga eksperti, ka mundësuar, duke u bazuar në informacionin zyrtar të disponueshëm, një vlerësim të lidhjeve të mundshme shkakore që rrjedhin nga analiza ndërmjet presioneve, staturave dhe ndikimeve, raportimin, aty ku është e mundur, provat e këtyre gjetjeve nga të dhënat zyrtare.

Tabela 1. Matrica e Ndërveprimit në rendin zbritës sipas rëndësisë – Itali

Komponentët e statusit	Aktiviteti ekonomik me prioritet dhe përgjegjëse për ndryshimin e komponentëve të statusit	Aktivitetet ekonomike prioritare për sa i përket nivelit të tyre të përgjithshëm të presionit mjedisor	Presioni mjedisor me prioritet të krijuara nga aktiviteti ekonomik i përzgjedhur	Presioni mjedisor me prioritet dhe përgjegjëse për ndryshimin e komponentëve të statusit
S4 – LW	A7.1 (Përdorimet urbane)	A5.3 (Bujqësia)	P1.1, P4.5	P1.1, P4.4, P4.5, P5.3, P2.1, P5.2, P5.1
	A5.3 (Bujqësia)	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)		
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)		
	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)	A7.1 (Përdorimet urbane)		
S3 – LW	A5.3 (Bujqësia)	A5.3 (Bujqësia)	P1.1, P4.5	P4.5, P4.2, P1.1, P.4.4, P4.3, P2.1, P1.2, P5.2, P5.3, P5.1, P3.1
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)		
	A7.1 (përdorime urbane)	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)		
	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)	A7.1 (Përdorimet urbane)		
S1 – LW	A5.3 (Bujqësia)	A5.3 (Bujqësia)	P1.1, P4.5	P4.5, P5.4, P4.4, P4.3, P1.1, P4.1, P5.2, P5.3, P5.1, P3.1
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)		
	A7.1 (Përdorimet urbane)	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)		
	A8.2 (Turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin)	A7.1 (Përdorimet urbane)		
S3 – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	P5.3, P2.1, P4.2, P4.3, P4.4	P4.5, P4.2, P2.1, P1.1, P4.4, P4.3, P5.2, P5.3
	A1.2 (Infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet)	A1.2 (Infrastruktura që lidhet me ndryshimin e formës bregdetare/rrjedhës ujore (digat, kanalizimi, hendeqet dhe portet)		
	A5.1 (Akuakultura detare)	A5.1 (Akuakultura detare)		
	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)		
S1 – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	P4.1, P4.2, P4.3, P4.4	P4.3, P4.1, P1.1, P4.5, P4.4, P5.2, P5.3
	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	A5.1 (Akuakultura detare)		
	A5.1 (akuakultura detare)	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)		

Zona tokësore

Ndërveprimi 1: Ekosistemet bregdetare, peizazhet, ligatinat bregdetare të peizazhit detar, grykëderdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare dhe dunat “S4” është gjendja që tregon shkallën më të lartë të ndryshimit në zonën LW (Arpa Puglia, 2022).

Tabela 1 tregon se aktivitetet ekonomike që mbajnë më shumë përgjegjësi për ndryshimin e statusit janë përdorimet urbane (7.1), bujqësia (A5.3), marrja e tokës

për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1) dhe turizmi, sporti dhe (aktivitetet) për argëtimin (8.2). Në zonat më të urbanizuara, ndikimi i aktivitetit të përdorimeve urbane (A7.1) është me të vërtetë mbizotërues. Megjithatë, duke marrë parasysh që përdorimet urbane (A7.1) ruan një konotacion hapësinor më të lokalizuar për zonën e CAMP, duhet të konsiderohet si më pak i përhapur dhe me ndikim në aspektin e ndryshimit të statusit në të gjithë zonën e projektit.

Për sa i përket turizmit, sportit dhe (aktiviteteve) për argëtimin (8.2), aktiviteti ka një ndikim të rëndësishëm mbi mjedisin. Megjithatë, duke marrë parasysh ndryshimin në intensitetin turistik duke u bazuar në sezon, u vendos që t'i caktohet një ndikim më i ulët mjedisor sesa aktivitetet e tjera ekonomike të konsideruara (Puglia, 2021).

Prandaj, bujqësia (A5.3) dhe marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1) ishin aktivitetet ekonomike të konsideruara në ndërveprimin 1.

Aktualisht, bujqësia është një aktivitet kryesor në Puglia. Duke marrë parasysh brishtësinë e kushteve mjedisore të lartpërmendura dhe duke iu referuar aspektit territorial, është e logjikshme që analiza të ketë theksuar një lidhje shkakore ndërmjet aktivitetit bujqësor dhe ndryshimit të stutuseve mjedisore. Përgjatë bregut të Adriatikut të Puglia, bujqësia është një ndër aktivitetet kryesore ekonomike. Përdorimi i pesticideve dhe plehrave organikë mund të shkaktojë ndotjen e ujërave bregdetare dhe të dëmtojë ekosistemet detare. Veç kësaj, erozioni i tokës, zhvillimi intensiv i serrave, menaxhimi joefikas i ujit për vaditje dhe ndikimi në biodiversitet janë presione të tjera mjedisore të krijuara nga bujqësia në Puglia.

Megjithatë, është e rëndësishme të theksohet se bujqësia mund të përvetësojë gjithashtu praktika të qëndrueshme për të zbutur ndikimet e saj negative në mjedis, të tilla si përdorimi i teknikave të bujqësisë organike, ruajtja e varieteteve të vendit dhe menaxhimi efikas i burimeve ujore.

Lidhur me presionet, duke marrë parasysh rezultatet e paraqitura në Tabelën 1 dhe komponentët që lidhen me aktivitetet e rëndësishme ekonomike, presionet që rrjedhin nga këto aktivitete dhe të treguara në Tabelë janë: dëmtimi/shqetësimi fizik nga presioni mjedisor dhe ndryshimi i formës së nënshtresës, shtratit të detit, bregdetit, tokave dhe vijave bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin (P1.1), kultivimin/artificializimin e habitateve natyrore (P4.5).

Kolona e fundit e Tabelës 1 rendit gjithashtu presione të tjera të rëndësishme përgjegjëse për ndryshimin e statusit.

Megjithatë, që të përqendrohemi në ndërveprimet kryesore, u vendos që këto presione shtesë të konsideroheshin si më pak të rëndësishme se ato që gjithashtu janë paraqitur në kolonën e parafundit të Tabelës 1. Kjo ndodh se presione të tjera të tilla gjenerohen nga një sërë aktivitetsh ekonomike, ndryshe

nga ato të identifikuar si me prioritet në kolonën e parafundit.

Ndërveprimi 2: Integriteti i detit dhe bregdetit "S3", i kuptuar si "integritet bregdetar", është statusi i dytë më i ndryshuar në zonën LW.

Aktivitetet ekonomike mundësisht përgjegjëse për ndryshimin e statusit janë të njëjta me ato të identifikuar në ndërveprimin 1.

Në të vërtetë, shndërrimet antropogjene kanë ndryshuar thellësisht peizazhet bregdetare rajonale, duke ndikuar në formën, cilësinë dhe identitetin e tyre. Urbanizimi dhe zhvillimet e infrastrukturës kanë ushtruar presion të madh në zonat bregdetare, shpesh pa marrë parasysh në mënyrë të përshtatshme dinamikën natyrore. Faktorët natyrorë, si ndryshimi i nivelit të detit dhe dinamika bregdetare, në kombinim me aktivitetet njerëzore, kanë ndryshuar dinamikën e vijave bregdetare. Një rezultat që bie në sy është mungesa e sedimenteve që prek shumë nga plazhet e Puglia. Urbanizimi në rritje e ka bërë sistemin bregdetar të ngurtë dhe të paaftë për t'iu përshtatur ndryshimeve mjedisore. Si rrjedhojë, ka ndodhur një migrim në brendësi të sistemit bregdetar, i dëmshëm për brigjet shkëmbore dhe zonat e dunave (al., 2002).

Në lidhje me presionet, duke marrë parasysh rezultatet e paraqitura në Tabelën 1 dhe komponentët që lidhen me aktivitetet e rëndësishme ekonomike, presionet që rrjedhin nga këto aktivitete dhe të treguara në Tabelë janë: dëmtimi/shqetësimi fizik nga presioni mjedisor dhe ndryshimi i formës së nënshtresës, shtratit të detit, bregdetit, tokave dhe vijave bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin (P1.1), kultivimin/artificializimin e habitateve natyrore (P4.5).

Ndërveprimi 3: Biodiversiteti "S1" është gjendja e tretë e ndryshuar në zonën LW.

Aktivitetet ekonomike mundësisht përgjegjëse për ndryshimin e statusit janë bujqësia (A5.3) dhe marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore (A1.1). Për sa i përket përdorimeve urbane (7.1) dhe turizmin, sportin dhe (aktivitetet) për argëtimin (8.2), të njëjtat konsiderata të theksuara në ndërveprimin 1 zbatohen këtu.

Në lidhje me presionet, duke marrë parasysh rezultatet e paraqitura në Tabelën 1 dhe komponentët që lidhen me aktivitetet e rëndësishme ekonomike, presionet që rrjedhin nga këto aktivitete dhe të treguara në Tabelë

janë: dëmtimi/shqetësimi fizik nga presioni mjedisor dhe ndryshimi i formës së nënshtresës, shtratit të detit, bregdetit, tokave dhe vijave bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin (P1.1) dhe kultivimin/ artificializimin e habitateve natyrore (P4.5).

Siç u përmend më parë, bujqësia është një ndër aktivitetet kryesore ekonomike në Puglia. Si pasojë, shndërrimi i habitateve natyrore në toka bujqësore mund të ketë çuar në humbjen e drejtpërdrejtë të habitateve natyrore, me zhdukjen e llojeve të kafshëve dhe bimëve që varen nga ato habitate specifike (Puglia, 2021).

Ndërlidhja

Për sa i përket zonës së ndërlidhjes të territorit të Puglia, janë identifikuar dy flukse ndërveprimi.

Ndërveprimi 1: Gjendja më e ndryshuar në zonën IN është shtrati i detit dhe integriteti bregdetar "S3".

Aktivitetet e transportit – lundrimit (A6.2) dhe infrastruktura që lidhen me ndryshimin e formës/ rrjedhave ujore bregdetare si digat, kanalet, hendeqet dhe portet (A1.2) janë mundësisht përgjegjëse për ndryshimet kryesore të statusit.

Këto ndryshime mund të shkaktohen kryesisht nga inputi i mbeturinave (lëndët e ngurta të mbeturinave dhe mbeturinat në madhësi të vogël) (P5.3), ndryshimet në kushtet hidrologjike (p.sh. veprimi i valës, rrymat, kripësia, temperatura dhe furtja/nxjerrja e ujit) (P2.1), inputi i patogjenëve mikrobikë (P4.2), largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve objektive/jo objektive (P4.3) dhe shqetësimi, lëndimi ose zhdukja e specieve (P4.4).

Këto aktivitete dhe presionet mjedisore të lidhura me to mund të kenë një ndikim të rëndësishëm në statusin ekologjik.

Infrastruktura bregdetare mund të ndryshojë formën e rrjedhave ujore, të trazojë habitatet natyrore dhe të ndikojë në dinamikën bregdetare. Aktualisht, në bregun e Puglia të zonës CAMP, ndodhet Porti i Brindisi, i cili përfaqëson qendrën për transportin detar dhe mund të përfshijë aktivitete si ndërtimi i infrastrukturës së portit duke ndryshuar kështu formën bregdetare. Porti i Otrantos,

për më tepër, është një tjetër pikë e rëndësishme ankorimi për anijet (Puglia, 2021).

Ndërveprimi 2: Gjendja e dytë më e ndryshuar në zonën IN është "Biodiversiteti S1". Aktivitetet e transportit – lundrimit (A6.2), akuakultura detare (A5.1) dhe peshkimi dhe grumbullimi i peshqve dhe butakëve (A4.1) janë mundësisht përgjegjës për ndryshimet kryesore të statusit (MSP, 2022). Këto ndryshime mund të shkaktohen kryesisht nga presionet mjedisore të tipit biologjik, si shpërngulja e specieve vendase, prezantimi/përhapja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht (P4.1), largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve objektive/jo objektive (P4.3) dhe shqetësimi, lëndimi ose zhdukjes së specieve (P4.4). *Posidonia oceanica* luan një rol të rëndësishëm në ekosistemin detar dhe livadhet *Posidonia* konsiderohen si një tregues biologjik i kushteve të mjedisit detar. Në Puglia, indeksi PREI përdoret për të vlerësuar statusin ekologjik të zonave ku ndodhet *Posidonia*, dhe raportet e ARPA tregojnë se gjendja e përgjithshme ekologjike konsiderohet e shkretë [3]. Këto aktivitete dhe presionet mjedisore të lidhura me to mund të kenë një ndikim thelbësor në biodiversitet. Transporti detar mund të ketë çuar në ndotjen e ujit, përplasjen me faunën detare dhe futjen e specieve invazive përmes shkarkimit të ujit me balast. Peshkimi dhe grumbullimi i peshqve dhe butakëve mund të rezultojë në mbi shfrytëzimin e burimeve të peshkut, dëmtimin e habitateve detare dhe heqjen selektive të specieve, duke përfshirë ndikimin në speciet jo objektive. Duke u bazuar në këtë informacion, qasjet e mundshme operationale për të adresuar këto problematika mund të jenë miratimi i masave të menaxhimit dhe zbutjes për ndikimet e aktiviteteve të transportit, infrastrukturës bregdetare dhe peshkimit në zonën e ndërlidhjes së Puglia. Kjo mund të përfshijë rregullimin e lëvizjes së mjeteve detare, mbrojtjen e praktikave të qëndrueshme të lundrimit, ruajtjen e specieve vendase, parandalimin e futjes së specieve invazive, menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve të peshkut dhe projektimin dhe mbikëqyrjen e qëndrueshme të infrastrukturës bregdetare.

Për analizën e paraqitur në Tabelën 2, u krye një qasje analoge me kufirin italian për të përshkruar ndërveprimet kryesore.

Table 2. Matrix of Interaction in descending relevance order – Albania

Komponentët e statusit	Aktivitetet ekonomike me prioritet dhe përgjegjëse për ndryshimin e komponentëve të statusit	Aktivitetet ekonomike prioritare për sa i përket nivelit të tyre të përgjithshëm të presionit mjedisor	Presionet mjedisore me prioritet të krijuara nga aktiviteti ekonomik i përzgjedhur	Presioni mjedisor me prioritet dhe përgjegjëse për ndryshimin e komponentëve të statusit
S3 – LW	A7.1 (Përdorimet urbane) A5.3 (Bujqësia) A7.2 (Përdorimet urbane)	A5.1 (Akuakultura detare) A7.1 (Përdorimet urbane) A5.3 (Bujqësia) A7.2 (Përdorimet urbane)	P2.1, P4.5, P5.4	P4.5, P1.1, P5.2, P4.2, P5.3, P4.3, P1.2, P4.4, P2.1, P5.1, P3.1
S2 – LW	A5.1 (Akuakultura detare) A6.1 (Infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet))	A5.1 (Akuakultura detare) A7.1 (Përdorimet urbane) A5.3 (Bujqësia) A7.2 (Përdorimet urbane)	P4.1, P5.3	P4.1, P4.3, P4.4
S3 – IN	A2.1 (Përdorimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve) A5.1 (akuakultura detare)	A5.1 (akuakultura detare) A2.1 (Përdorimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve)	P4.3, P4.2, P1.2	P4.3, P4.2, P1.2, P5.3, P5.2, P4.4, P2.1
S2 – IN	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve) A5.1 (akuakultura detare)	A2.1 (Përdorimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve)	P4.1, P4.3	P4.3, P4.1, P4.4

Zona tokësore

Ndërveprimi 1: Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit “S3” është gjendja që ka treguar shkallën më të lartë të ndryshimit në zonën LW. Analiza thekson se aktivitetet njerëzore, si përdorimi i tokës urbane (A7.1), bujqësia (A5.3) dhe përdorimi industrial i tokës (A7.2), janë përgjegjës për ndryshimet kryesore të statusit. Është konstatuar se zhvillimet e shpejta urbane kanë ndikuar në pastërtinë e bregdetit. Ekziston një formim i qartë të një sistemi urban dhe shërbimesh lineare përgjatë vijës bregdetare që është pothuajse i pandërprerë. Duke u bazuar në nevojat për strehim dhe punësim dhe rritjen e të ardhurave ekonomike, një fenomen i dytë në rajonin bregdetar lidhet me kërkesën për banesa të dyta apo shtëpi pushimi për shtresat e shoqërisë me të ardhura mbi mesataren. Gjithashtu, ky fenomen lidhet me kërkesat për rritje të infrastrukturës së turizmit dhe standardeve moderne (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021). Këto ndryshime shkaktohen kryesisht nga presione të ndryshme mjedisore, duke përfshirë:

1. Kultivimin dhe artificializimin e habitatit natyror (P4.5): Aktivitetet njerëzore si përdorimi i tokës urbane, bujqësia intensive dhe përdorimet industriale mund

të çojnë në shndërrimin e habitateve natyrore në zona urbane, toka të kultivuara ose infrastrukturë industriale. Kjo mund të rezultojë në shkatërrimin ose transformimin e habitateve natyrore, duke rrezikuar biodiversitetin dhe ekuilibrat ekologjikë.

2. Futjen e CO₂ dhe gazeve serrë (P5.4): Aktivitetet njerëzore, duke përfshirë përdorimin e tokës urbane, bujqësinë intensive, përdorimet industriale dhe transportin, janë një nga burimet kryesore të emetimeve të CO₂ dhe gazrave serrë. Këto emetime kontribuojnë në ndryshimin e klimës, me efekte negative në ekosistemet bregdetare dhe ligatinat, si rritja e nivelit të detit, acidifikimi i oqeanit dhe ndryshimet në shpërndarjen e specieve.

Ndërveprimi 2: Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut “S2”, i kuptuar në këtë kontekst si “zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar” është gjendja e dytë më e ndryshuar në zonën LW. Analiza thekson se aktivitetet njerëzore, si akuakultura detare (A5.1) dhe infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet) (A6.1), janë përgjegjës për ndryshimet kryesore të statusit.

Këto ndryshime shkaktohen kryesisht nga presione të ndryshme mjedisore, duke përfshirë:

1. Shpërnguljen e specieve vendase dhe futjen/përhapjen e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikiisht (P4.1): Ky presion mund të ndikohet nga aktivitete të ndryshme njerëzore, si tregtia ndërkombëtare, transporti i mallrave dhe akuakultura detare, të cilat mund të lehtësojnë futjen e specieve jo-indigjene dhe përhapjen e organizmave invazive.
2. Futjen e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës (P5.3): Aktivitetet njerëzore, duke përfshirë përdorimet industriale, përdorimin e tokës urbane dhe akuakulturën, mund të gjenerojnë një sasi të konsiderueshme mbetjesh të ngurta dhe mikroplastike. Asgjësimi i gabuar ose ndotja e ujit mund të bëjë që këto mbetje të përfundojnë në zonat bregdetare dhe ligatinat, duke dëmtuar ekosistemet detare dhe duke ndikuar në biodiversitetin dhe cilësinë e ujit.

Të gjitha këto aktivitete njerëzore ushtrojnë presione të konsiderueshme në mjedisin bregdetar, duke rrezikuar biodiversitetin, cilësinë e ujit dhe ekuilibrat ekologjikë. Në këtë aspekt, qasjet e mundshme operacionale për të adresuar këto problematika mund të përfshijnë miratimin e praktikave të qëndrueshme për të gjitha këto aktivitete, si planifikimi urban i përgjegjshëm, përdorimi i teknikave të akuakulturës miqësore ndaj mjedisit, miratimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore dhe zbatimi i teknologjive miqësore ndaj mjedisit dhe menaxhimit të mbetjeve në aplikimet industriale. Vetëm nëpërmjet menaxhimit të qëndrueshëm dhe zbutjes së ndikimeve negative mund të sigurohet ruajtja dhe mbrojtja e zonave bregdetare dhe ligatinave (UNEP/MAP, 17 qershor 2020).

Ndërlidhja

Në zonën e ndërlidhjes së territorit shqiptar janë identifikuar dy flukse kryesore ndërveprimesh.

Ndërveprimi 1: Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit "S3" është gjendja që ka treguar shkallën më të lartë të ndryshimit në zonën IN. Analiza thekson se aktivitetet njerëzore, si akuakultura detare (A5.1) dhe përdorimi i burimeve natyrore, duke përfshirë nxjerrjen/punimin e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve (A2.1), janë mundësisht përgjegjës për ndryshimet kryesore të statusit. Zona e ndërlidhjes së bregdetit shqiptar është veçanërisht e ndjeshme ndaj presioneve të ndryshme mjedisore dhe aktiviteteve njerëzore dhe karakterizohet nga një ndërveprim kompleks ndërmjet ekosistemeve

detare dhe tokësore, i cili kërkon menaxhim të kujdesshëm për të ruajtur biodiversitetin dhe për të ruajtur ekuilibrin e ekosistemeve. Këto ndryshime shkaktohen kryesisht nga presione të ndryshme mjedisore, duke përfshirë:

1. Presionet biologjike, si prezantimi e patogjenëve mikrobikë (P4.2) dhe largimi selektiv i specieve (P4.3), mund të ndikojnë negativisht në ekosistemet detare në zonën bregdetare shqiptare. Nëse akuakultura detare nuk menaxhohet siç duhet, ajo mund të çojë në futjen e specieve ekzotike ose të modifikuara gjenetikiisht, të cilat mund të ndryshojnë ekuilibrat ekologjikë dhe biodiversitetin vendas (Hartëzimi i Problematikës Mjedisore Përgjatë Bregdetit në Shqipëri, 2021).

Veç kësaj, nxjerrja selektive e specieve objektive ose jo objektive mund të ndikojë në përbërjen e komuniteteve detare dhe strukturën e habitatit.

2. Presionet fizike, si nxjerrja e fundeve detare dhe tokësore (toka dhe nëntoka) (P1.2), mund të shkaktojnë ndryshime të drejtpërdrejta në habitatet dhe formën e tokës. Nxjerrja e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve mund të çojë në shkatërrimin e habitateve detare dhe bregdetare, humbjen e biodiversitetit dhe ndryshimin e karakteristikave fizike të tokës. Nxjerrja e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve mund të ketë ndikime të rëndësishme në habitatet bregdetare dhe detare. Ky aktivitet mund të shkaktojë shkatërrimin e habitateve detare, humbjen e biodiversitetit dhe ndryshimin e karakteristikave fizike të tokës. Në këtë aspekt, një qasje e mundshme operacionale për të adresuar këtë problematikë mund të përfshijë miratimin e masave të menaxhimit dhe monitorimit për të minimizuar ndikimet e nxjerrjes në komunitetet detare dhe ekosistemet bregdetare.

Ndërveprimi 2: Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut "S2" identifikohen si gjendja e dytë e ndryshuar në zonën IN.

Analiza thekson se aktivitetet njerëzore si akuakultura detare (A5.1) dhe peshkimi dhe kapja e peshkut dhe butakëve (A4.1) janë mundësisht përgjegjës për ndryshimet kryesore të statusit.

Peshkimi detar përfaqëson sektorin më të rëndësishëm në industrinë shqiptare të peshkimit. Flota e peshkimit e Shqipërisë vepron kryesisht nga katër porte: Durrës, Vlorë, Shëngjin dhe Sarandë, duke siguruar punësim për rreth 1870 individë. Pjesa më e madhe e aktivitetit

të peshkimit i atribuohet akuakulturës (52.09%) dhe peshkimit detar (26.76%).

Presionet biologjike duke përfshirë zhvendosjen e specieve vendase dhe futjen dhe përhapjen e organizmave jo-indigjene ose të modifikuar gjenetikisht (P4.1), së bashku me nxjerrjen selektive të specieve (P4.3), kanë potencialin të ndikojnë negativisht në ekosistemet detare të vijës bregdetare shqiptare.

Disa praktika të peshkimit, si peshkimi me rretë të hedhur në fund të detit, nëse nuk menaxhohen me përgjegjësi, mund të shkaktojnë dëme në habitatet detare, duke përfshirë livadhet me bimë deti dhe nënshtresat shkëmbore.

Akuakultura intensive kontribuon ndjeshëm në ndotjen e ujit në det nëpërmjet përdorimit të antibiotikëve dhe përqendrimit të ndotësve të lidhur me dendësinë e lartë të popullsisë së peshkut në këto zona. Një tjetër pasojë negative e operacioneve të përqendruara të akuakulturës është ndotja gjenetike, e cila lind kur peshqit e egër kryqëzohen aksidentalisht me speciet e akuakulturës.

Veç kësaj, ndryshimet në cilësinë e ujit dhe faktorët klimatikë kanë rritur konkurrencën e fanerogamave (bimë me fara) të tjera detare kundër bimëve vendase si *Posidonia oceanica*.

Këto ndikime kanë modifikuar nivelin më të thellë që ky komunitet mund të arrijë dhe/ose dinamikën e shtretërve të dekompozimit të bimëve të detit.

Zhvendosja e shtretërve të *Posidonia* dhe zëvendësimi i tyre nga specie jo vendase si *Zostera noltii* dhe *Cymodocea nodosa* po prishin ekuilibrin ekologjik të zinxhirit ushqimor përgjatë bregdetit shqiptar.

Për të zbutur këto problematika, një qasje e zbatueshme operacionale mund të jetë zbatimi i praktikave të qëndrueshme të akuakulturës, duke përfshirë zgjedhjen e specieve indigjene dhe menaxhimin e mbeturinave dhe kimikateve, për të zvogëluar ndikimet negative në zonën e ndërlidhjes bregdetare.

4.2. Mospërputhjet

Siç paraqitet në paragrafët 3 dhe 4, ky studim hasi disa mospërputhje informacioni në fushën e projektit lidhur me Komponentët e Statusit, Presionet, Ndikimet dhe Aktivitetet Ekonomike.

Për të adresuar këto mospërputhje, u zbatua strategjia në vijim: nëse mungesa e të dhënave për një komponent specifik të analizës (p.sh. presioni ose ndikimi) ishte thjesht për shkak të mungesës ose pranisë së papërfillshme të këtij komponenti në zonë, komponenti u konsiderua si i papranishëm ose i papërshtatshëm. Përkundrazi, nëse të dhënat identifikonin konkretisht praninë e një komponenti specifik (p.sh. presioni ose ndikimi) në zonën që testohet, por nuk ishin mjaftueshëm të sakta për të lejuar një klasifikim të qartë të këtij komponenti në kuadrin e sistemit të vlerësimit, komponenti do të konsiderohej i pranishëm me një peshë nominale që rrjedh ose nga gjykimi i ekspertit ose nga një përfaqësues ndihmës për burimin e të dhënave në fushat ose situatat e ngjashme. Kjo qasje u zbatua për të rritur qëndrueshmërinë e mjetit lidhur me vlerësimin kumulativ të presionit.

Veçanërisht, llojet e boshllëqeve të hasura kishin të bënin me mospërputhjen e të dhënave, si në aspektin e cilësisë ashtu edhe në mbulimin territorial. Kjo nuk ka mundur të vlerësimin e treguesve të zhvilluar në metodologji, duke u bazuar vetëm në vlerat sasiore të monitorimit lidhur me Treguesit e Përbashkët të IMAP, përkundrazi duhet të mbështetemi në shumë raste në raportet përmbledhëse përshkruese të publikuara nga autoritetet kompetente. Veçanërisht, në zonën shqiptare u shfaq një mbizotërim i mospërputhjes së informacionit lidhur me plotësimin e kuadrit të informacionit të aktiviteteve ekonomike, në veçanti aktiviteteve A1.3, A1.4, A1.5, A2.3, A2.4, A4.2, A4.4, A5.2, A7.3, A9.1 dhe A10.1. Për sa i përket presioneve, mospërputhjet e hasura ishin: P1.2, P3.2, P3.4 dhe P4.3.

Për zonën italiane, mospërputhjet e zbuluara të informacionit kishin të bënin me aktivitetet ekonomike: A1.2, A1.3, A1.5, A2.3, A2.4, A4.2, A4.3 dhe A7.3. Për sa i përket presioneve: P3.4, P4.2, P4.3 dhe P5.3.

Për ndikimet, është e mundur të identifikohen mospërputhjet përkatësisht në Figurën 7 për Italinë dhe në Figurën 50 për Shqipërinë, ku është futur vlera nominale "p" në vend të e besueshme.

Një komponent i veçantë për t'u theksuar për kufirin italian është mungesa e informacionit lidhur me ndikimet në Komponentin e statusit S2 "Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut".

4.3. Aspektet ndërkufitare

Për të vlerësuar në mënyrë të saktë aspektet ndërkufitare, karakteristikat kryesore në vijim duhet të hetohen ndërmjet komponentëve DPSIR:

- Aktiviteti ekonomik me një shtrirje të brendshme ndërkombëtare (p.sh., transporti detar dhe tubacionet) ose aktivitetet ekonomike që ndodhen pranë ose përtej kufijve ndërkombëtarë (p.sh., impiantet në det)
- Aktiviteti ekonomik me potencial për të gjeneruar presione të afta për të shpërndarë, përhapur ose vepruar në një nivel ndërkombëtar (p.sh., inputi e ndotësve, mbeturinat detare dhe mbeturinat me madhësi të vogël).

Përdorimi i këtyre kriterëve na ka mundësuar të plotësojmë tablonë e aktiviteteve me ndikim të mundshëm në nivel ndërkufitar, siç paraqitet në Figurën 3 për Italinë dhe në Figurën 46 për Shqipërinë.

Për më tepër, metodologjia na ka mundësuar të analizojmë presionet nga pikëpamja e komponentëve të tyre ndërkufitarë. Në këtë rast, kur informacioni i disponueshëm na ka mundësuar të identifikojmë presionet për të cilat është gjetur një komponent i rëndësishëm ndërkufitar, është kryer një analizë e thellë për të vlerësuar përqindjen e presionit ekzogjen nga zona e analizës që kontribuoi në vlerën specifike të presionit total të gjetur në zonë.

Rezultati i analizës së presioneve dhe komponenti të tyre ndërkufitar mund të shihet në Figurën 4 për Italinë dhe në Figurën 47 për Shqipërinë. Veçanërisht, në Itali, për presionin P5.2 – “Inputi i ndotësve (sintetikë, jo

sintetikë ose radionuklide) – burimet e përhapura në ajër, ujë dhe tokë/ burimet e shkarkuara në tuba, gropa, anije ose fabrikë, depozitimet atmosferike dhe incidenteve të rënda”, që ndodhin në zonën tokësore, ku një përqindje prej 15% e origjinës ndërkufitare u gjet në lidhje me zonën e analizës (Arpa Puglia, 2022).

4.4. Aspektet operacionale

Përfundimisht, përdorimi i metodologjisë dhe mjetit përkatës EIAT na ka mundësuar, nëpërmjet përdorimit të treguesve cilësorë dhe sasiorë të zhvilluar, të sintetizojmë dhe të përcaktojmë në mënyrë unike informacione të ndryshme me një nivel të ri hollësish, duke i bërë ato të krahasueshme dhe që ndërveprojnë me njëra-tjetrën në faza të ndryshme të analizës DPSIR.

Gjithashtu, mjeti ka mundësuar identifikimin dhe, në të njëjtën kohë, kompensimin e pranisë së mospërputhjeve ekzistuese të informacionit, duke na mundësuar ende të vazhdojmë me analizën DPSIR, duke zvogëluar nivelin e pasaktësisë për shkak të mungesës së disa informacioneve.

Lloji i menaxhimit dhe sintezës së informacionit të zhvilluar ka mundësuar për këtë arsye përpunimin e një sistemi prioritizimi që gjurmon në mënyrë automatike rrjedhën e ndërveprimeve EA→EP→SC, si dhe efektet e aktivitetit ekonomik dhe presionit mjedisor, duke i sintetizuar, klasifikuar dhe prioritizuar sipas rëndësisë së tyre mjedisore dhe ndikimit të tyre në komponentët e statusit.

5. Burimet shitesë

Lista e dokumenteve mbështetëse dhe burimeve lidhur me analizën DPSIR të zonës italiane është paraqitur në vijim:

- <http://adriplan.eu>
- https://www.arpa.puglia.it/pagina2837_indicatore-ambientali.html
- https://geoportal.asig.gov.al/map/?fc_name=Orto_foto_1999&auto=true

- http://gismargrey.bo.ismar.cnr.it:8080/mokaApp/apps/mare_v1/index.html?null
- <https://rsaonweb.weebly.com/matrici-ambientali.html>
- <https://www.sid.mit.gov.it/>
- <http://www.strategiamarina.isprambiente.it/consultazioni/consultazione-2021>

6. Hartat e referencës

Mbështetja e hartave të GIS (Sistemi i Informacionit Gjeografik) që paraqesin një përmbledhje të aktiviteteve ekonomike më të rëndësishme të identifikuara për zonat e CAMP janë paraqitur në vijim.

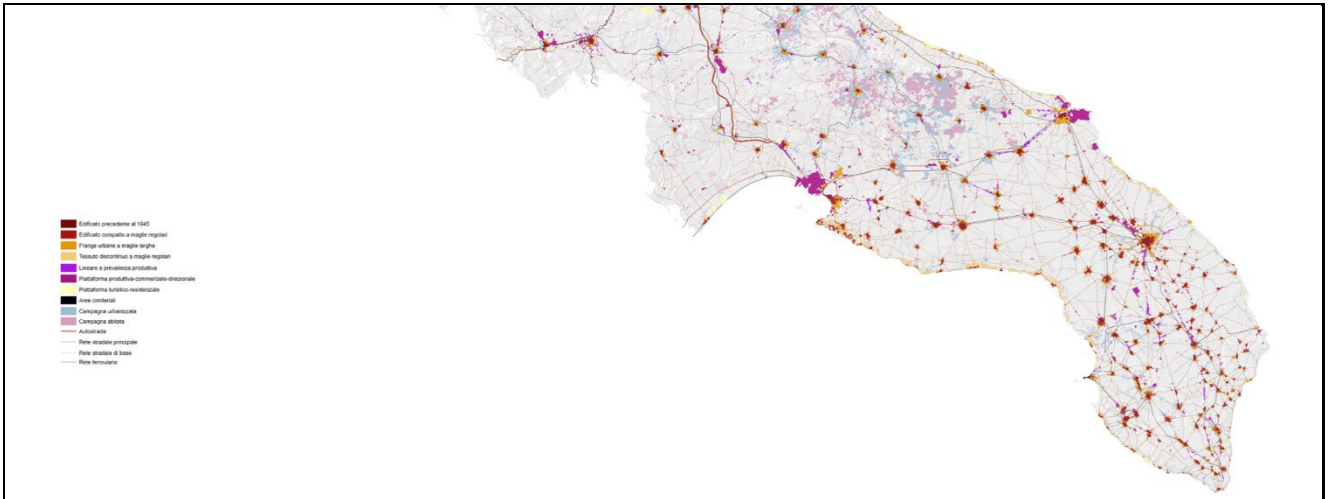

Figura 83. Përdorimet urbane dhe industriale (A7) – Apulia (Itali)

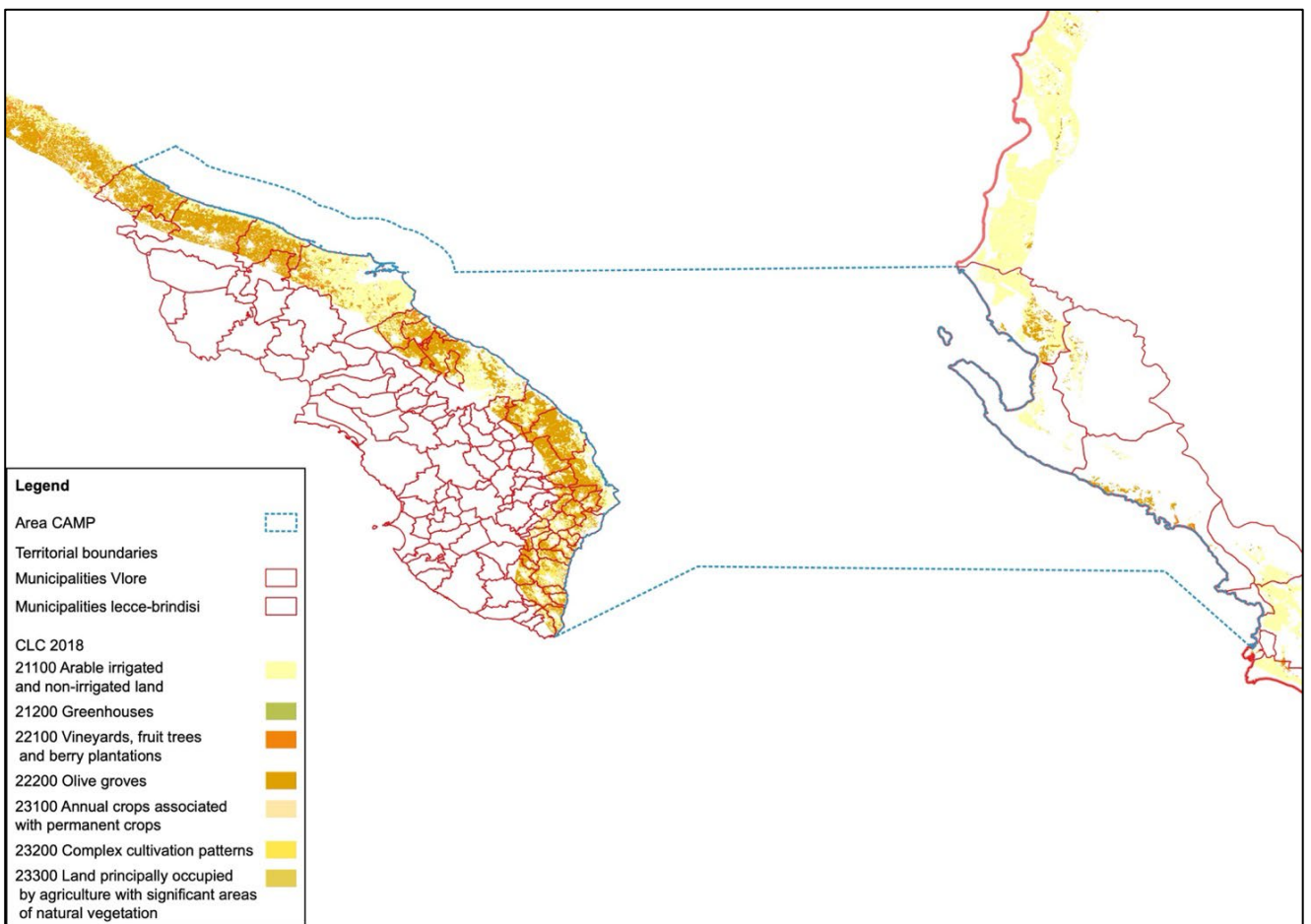

Figura 84. Bujqësia (A5.3) – Zona e CAMP Bregdetar

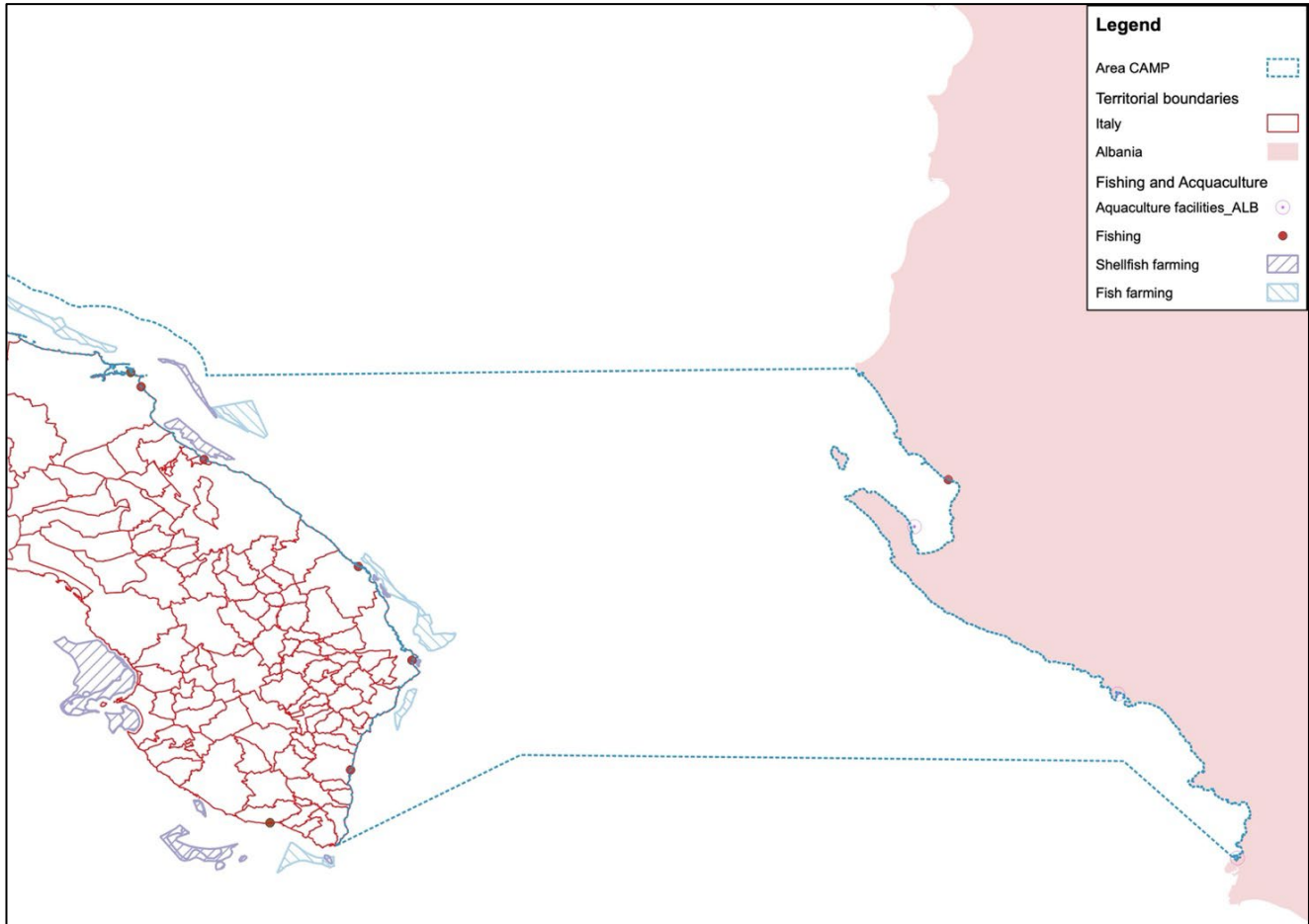

Figura 85. – Nxjerrja e burimeve të jetesës (A4) dhe kultivimi i burimeve të jetesës A5) – Pulia (Itali)

7. Referencat

- Al., A. B. (2015). ADRIPLAN Conclusions and Recommendations: A short manual for MSP implementation in the Adriatic-Ionian Region. Venice, IT.
- al., M. e. (2002). Lineamenti e dinamica della costa pugliese.
- Arpa Puglia. (2022). Marrë nga https://www.arpa.puglia.it/pagina2837_indicatori-ambientali.html
- Arta Dollani, A. L. (2016). Sustaining Cultural and Natural Heritage in Albania.
- ASIG. (n.d.). Marrë nga <https://geoportal.asig.gov.al/en>
- CAMP Italy Project. (2016). CAMP Italy Annex 38 – Significance of the CAMP Italy Project with respect to MSP – MCZM and LSI.
- CAMP Italy project. (2016). CAMP Italy project – Final Report. Ministria e Mjedisit Itali, Toka dhe Deti.
- European Commission. (03 Maj 2016). Commission Implementing Decision C(2016)2803 – Interreg IPA II Cross-border Cooperation Programme ITALY-ALBANIA-MONTENEGRO 2014-2020.
- European Commission. (2017). Commission Decision (EU) 2017/ 848.
- European Commission. (2017). Marine Strategy Framework Directive – 2008/56/EC – Annex III.
- GEF Adriatic Project. (25 November 2021). Towards an Integrated Marine Good Environmental Status (GES) Assessment for Albania. UNEP/MAP.
- GEF Adriatic Project. (5 September 2021). Status of the marine environment in Albania.
- GIS Albania. (n.d.). Marrë nga https://geoportal.asig.gov.al/map/?fc_name=Ortofoto_1999&auto=true
- Mapping of Environmental Issues Along the Albanian Coast. (2021). Marrë nga <https://www.wfd.org/sites/default/files/2021-12/Mapping-of-Environmental-issues-along-the-Albanian-coastline.pdf>
- MarE WebGIS. (2021). Marrë nga http://gismargrey.bo.ismar.cnr.it:8080/mokaApp/apps/mare_v1/index.html?null
- MEDPOL. (2019). Example of overall interrelationships between the IMAP and the DPSIR framework applied to the coastal and marine ecosystem. Podgorica, Montenegro: UNEP/MAP.
- MSP. (2022). Retrieved from Management plans of the Italian maritime space: <https://www.sid.mit.gov.it/>
- Puglia, R. (2021). Piano Regionale dei Trasporti 2021-2027.
- T33 Sound Policy. (n.d.). Strategic Environmental Assessment of Italy – Albania – Montenegro.
- UNEP/MAP. (2016). 2017 Mediterranean Quality Status Report. COP19.
- UNEP/MAP. (2016). Integrated Monitoring and Assessment Guidance – UNEP(DEPI)/MED IG.22/Inf.7. Atnene, Greece: Asambleja e 19 e zakonshme e Palëve Kontraktore të Konventës për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Rajonit Bregdetar të Mesdheut dhe Protokollet e tij.
- UNEP/MAP. (Jun 17, 2020). Common Regional Framework for Integrated Coastal Zone Management. UNEP/MAP.

Anneksi 2:
Analiza e dispozitave të dokumenteve
kryesore përkatëse të Sistemit
të Konventës së Barcelonës UNEP/MAP

Objekti i Punës së tanishme

Ky dokument synon të ofrojë një analizë të dispozitave të dokumenteve kryesore përkatëse të politikave, të lidhura me ndërveprimet kryesore të identifikuar, bazuar në rezultatet e matricës së ndërveprimeve të zhvilluar në Detyrën 1.

Kjo analizë na lejon të identifikojmë mospërputhjet në dokumentet politike dhe përfaqëson një hap paraprak për të përcaktuar rekomandimet operacionale për vendimmarrësit që janë të aftë të përmirësojnë statusin mjedisor duke vlerësuar gjithashtu nevojën për ndërhyrje në lidhje me aktivitetet e përgjegjshme ekonomike.

Metodologjia

Hapi i parë i analizës ishte përzgjedhja e ndërveprimeve specifike ndërmjet aktiviteteve ekonomike dhe EO-ve (objektivat ekologjikë) të statusit dhe presionit të analizuar në zonën e CAMP.

Siç përshkruhet në Detyrën 1, drejtuesi kryesor për identifikimin e ndërveprimeve më të rëndësishme janë komponentët e statusit të ndryshuar. Pasi u identifikuan ndryshimet kryesore të SC (konsumit të qëndrueshëm), u krye një vlerësim i aktiviteteve më përgjegjëse për to.

Në punën aktuale, prioritet i është dhënë ndërveprimeve që janë përgjegjëse për ndryshimet më të rëndësishme të statusit në një zonë specifike ICZM (LW dhe IN). Kjo do të thotë se analiza e dispozitave përkatëse është kryer vetëm për një ndërveprim specifik në një zonë specifike të ICZM. Në të vërtetë, rezultati i ndryshimit të statusit mund të ndryshojë nga një zonë në tjetrën. Për më tepër, një aktivitet specifik ekonomik, ndërkohë që lokalizohet në një zonë të kufizuar, mund të prodhojë një spektër presionesh i aftë për t'u shtrirë në të gjitha zonat e ICZM.

Dokumentet e politikave që janë marrë në konsideratë janë ato të sistemit të Konventës së Barcelonës dhe dokumentet e politikave të BE-së të disponueshme në Kuadrin e Përbashkët Rajonal për ICZM. Një përzgjedhje e mëtejshme është bërë për t'u fokusuar në ato që janë veçanërisht të rëndësishme për ndërveprimet e përzgjedhura.

Për më tepër, lista e dokumenteve të disponueshme në Kuadrin e Përbashkët Rajonal është përditësuar siç duhet për shkak të ndryshimeve që kanë ndodhur nga

viti 2019 deri më sot, veçanërisht duke marrë parasysh dokumentet e reja dhe/ose përditësimet/ndryshimet e dokumenteve të vjetra të miratuara në COP22 të mbajtur në Antalia, Turqi, në dhjetor 2021. Një shembull është Plani Strategjik i Veprimit për ruajtjen e biodiversitetit detar dhe bregdetar në Mesdhe – (SAP BIO) (2003), i cili, nën mandatin e COP21, u zëvendësua nga Programi Strategjik i Veprimit Post 2020 për Ruajtjen e Diversitetit Biologjik dhe Menaxhimin e Burimeve Natyrore në Rajonin e Mesdheut (Post-2020 SAPBIO), miratuar në COP22.

Sa i përket dokumenteve të BE-së, integrimi i listës së disponueshme në Kuadrin e Përbashkët Rajonal për ICZM ka përfshirë udhëzimet strategjike për akuakulturë më të qëndrueshme dhe konkurruese të zonës së BE-së për periudhën 2021-2030, e cila është veçanërisht e rëndësishme për ndërveprimin S2 (Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut) – A5.1 (Akuakultura detare). Analiza e dokumenteve të BE-së u kufizua në identifikimin e atyre që lidhen me ndërveprimet e përzgjedhura, pa hyrë në detajet e dispozitave rregullatore.

Ndër dokumentet për t'u analizuar janë konsideruar edhe "Udhëzimet" dhe "Strategjitë". Në të vërtetë, ndonëse nuk janë të detyrueshme për Palët në Konventën e Barcelonës, ato mund të përbëjnë kuadrin e referencës për një ndërveprim të caktuar (ose një nga komponentët e tij), si dhe një pikënisje për nxjerrjen e udhëzimeve rregullatore të ardhshme.

Së fundmi, kjo analizë shqyrtoi vetëm dokumentet që përmbajnë ose një referencë specifike për komponentët e statusit ose për aktivitetet ekonomike kur konsiderohen nga këndvështrimi, jo domosdoshmërisht i qartë, i ndërveprimit me Komponentin e Statusit në fjalë. Kuadri i Përbashkët Rajonal për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare është renditur në dokumente. Megjithatë, duke qenë se përbën bazën e referencës së analizës aktuale, dispozitat e saj rregullatore nuk janë vlerësuar në mënyrë specifike.

Me referencë specifike për aktivitetin A1.1 (Marrja e tokës urbane, industriale dhe bujqësore) që përfshijnë aspekte që lidhen me ndotjen dhe përdorimin e tokës, vetëm dispozitat në lidhje me marrjen e tokës në fushën bujqësore janë marrë parasysh që nga identifikimi i përdorimit kryesor të tokës së identifikuar është bujqësore.

Analiza është kryer sipas kriterëve kryesore të mëposhtme:

1. prania e një dispozite specifike që është e rëndësishme për ndërveprimin e zgjedhur: po-jo
2. identifikimi i elementeve kryesore strategjike të dispozitës

Për të kryer analizën e sipërpërmendur janë zhvilluar 7 tabela:

- Tabelat 1 dhe 2 ilustrojnë, përkatësisht, për Italinë dhe Shqipërinë, ndërveprimet me prioritet për sa i përket ndikimit të aktiviteteve ekonomike në një komponent të statusit specifike në një zonë të caktuar të ICZM, bazuar në përfundimet e Detyrës 1 “Zbatimi i Metodologjisë së Analizës mbi Zona CAMP dhe Vlerësimi i Ndërveprimeve Mjedisore”. Për Shqipërinë,

u bë një përzgjedhje e mëtejshme, duke favorizuar vetëm ndërveprimet me prioritet më të rëndësishme, d.m.th., ato të renditura në fillim të listës përkatëse në Detyrën 1 të përmendur më sipër.

- Tabela 3 përmban listën e dokumenteve dhe mjeteve më të rëndësishme të sistemit UNEP/MAP, si dhe të BE-së dhe ofron një lidhje me versionin zyrtar të dokumenteve.
- Tabelat 4 (Itali) dhe 5 (Shqipëri) identifikojnë, për çdo ndërveprim dhe për çdo dokument të sistemit UNEP/MAP të renditur në Tabelën 3, praninë e çdo dispozite rregullatore përkatëse, duke i përshkruar ato shkurtimisht.
- Tabelat 6 (Itali) dhe 7 (Shqipëri) lidhin ndërveprimet e identifikuar me dokumentet më të rëndësishme të BE-së.

Tabela 1. Ndërveprimet e përzgjedhura – Itali

Aktivitetet njerëzore më përgjegjëse për ndryshimet kryesore të statusit janë raportuar në tabelën e mëposhtme. Për secilin komponent të statusit përkatës, janë raportuar aktivitetet më të rëndësishme për Italinë.

Komponenti i statusit – Zona ICZM	Aktivitetet ekonomike prioritare për sa i përket nivelit të tyre të përgjithshëm të presionit mjedisor
S1 (Biodiversiteti) – LW	A5.3 (Bujqësia) A1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – LW	A5.3 (Bujqësia) A1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)
S4 (Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykëderdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare, dunat) – LW	A5.3 (Bujqësia) A1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)
S1 (Biodiversiteti) – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi) A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi) A1.2 (Infrastruktura që lidhet me ndryshimin e morfologjisë së rrjedhës bregdetare/ujore (digat, kanalizimi, hendeku dhe portet)

Tabela 2. Ndërveprimet e përzgjedhura – Shqipëri

Aktivitetet njerëzore më përgjegjëse për ndryshimet kryesore të statusit janë raportuar në tabelën e mëposhtme. Për secilin komponent të statusit përkatës, janë raportuar aktivitetet më të rëndësishme për Shqipërinë.

Komponenti i statusit – Zona ICZM	Aktivitetet ekonomike prioritare për sa i përket nivelit të tyre të përgjithshëm të presionit mjedisor
S2 (Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut) – LW	A5.1 (Akuakultura detare)
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – LW	A7.1 (Përdorime urbane)
S2 (Zinxhirët ushqimorë detare dhe bregdetare dhe rezervat e peshkut) – IN	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – IN	A2.1 (Përdorimi i burimeve natyrore: nxjerrja/mihja e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve)

Tabela 3. Lista e Dokumenteve Përkatëse të Politikave

Konteksti – Kategorja		ID	Dokumenti	Adresat referencë në internet
Sistemi i Konventës së Barcelonës UNEP/MAP				
	Protokollin në lidhje me zonat e posaçme të mbrojtura dhe diversitetin biologjik në Mesdhe (Protokollin SPA/BD)	1	Protokollin në lidhje me zonat e posaçme të mbrojtura dhe diversitetin biologjik në Mesdhe (Protokollin SPA/BD)	ProtocolSPABD_Consolidated_eng.pdf (unep.org)
	Protokollin për Mbrojtjen e Detit Mesdhe nga ndotja nga burimet dhe aktivitetet tokësore (Protokollin LBS)	2	Protokollin për Mbrojtjen e Detit Mesdhe nga ndotja nga burimet dhe aktivitetet tokësore (Protokollin LBS)	80ig19_finalact_efas_lbs_eng.pdf (unep.org)
	Ndryshimet e Protokollit të miratuara më 7 mars 1996, në Sirakuzë		Ndryshimet e Protokollit të miratuara më 7 mars 1996, në Sirakuzë	96ig7_4_lbsprotocol_eng.pdf (unep.org)
	Ndryshimet në shtojcat I, II dhe IV të Protokollit të miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia		Ndryshimet në shtojcat I, II dhe IV të Protokollit të miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia	Vendimi IG_25/5_21ig25_27_2505_eng.pdf (unep.org)
	Protokollin në lidhje me bashkëpunimin në parandalimin e ndotjes nga anijet dhe, në rastet e urgjencës, luftimin e ndotjes së Detit Mesdhe (Protokollin i Parandalimit dhe Emergjencës)	3	Protokollin në lidhje me bashkëpunimin në parandalimin e ndotjes nga anijet dhe, në rastet e urgjencës, luftimin e ndotjes së Detit Mesdhe (Protokollin i Parandalimit dhe Emergjencës)	56_(1-02)REMEPEC_Protocol_2002_(E).pdf
	Protokollin për Mbrojtjen e Detit Mesdhe nga ndotja që rezultojn nga eksplorimi dhe shfrytëzimi i shelfit kontinental dhe shtatit të detit dhe nëntokës së tij (Protokollin në det)	4	Protokollin për Mbrojtjen e Detit Mesdhe nga ndotja që rezultojn nga eksplorimi dhe shfrytëzimi i shelfit kontinental dhe shtatit të detit dhe nëntokës së tij (Protokollin në det)	https://wedocs.unep.org/rest/bitstreams/2336/retrieve
	Ndryshimet në Shtojcat e Protokollit (miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia)		Ndryshimet në Shtojcat e Protokollit (miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia)	Vendimi IG_25/7_21ig25_27_2507_eng.pdf (unep.org)
	Protokollin për Parandalimin E Ndotjes së Detit Mesdhe nga Lëvizjet Ndërkufitare të Mbetjeve të Rrezikshme dhe Asgjësimi i tyre (Protokollin i Mbetjeve të Rrezikshme)	5	Protokollin për Parandalimin E Ndotjes së Detit Mesdhe nga Lëvizjet Ndërkufitare të Mbetjeve të Rrezikshme dhe Asgjësimi i tyre (Protokollin i Mbetjeve të Rrezikshme)	https://wedocs.unep.org/rest/bitstreams/2593/retrieve
	Protokollin për Parandalimin dhe Eliminimin e Ndotjes së Detit Mesdhe nga hedhja nga anijet dhe avionët ose djegia në det (Protokollin për Hedhjen e Mbeturinave)	6	Protokollin për Parandalimin dhe Eliminimin e Ndotjes së Detit Mesdhe nga hedhja nga anijet dhe avionët ose djegia në det (Protokollin për Hedhjen e Mbeturinave)	Texto Protocolo en inglés (unep.org)
	Ndryshimet në Shtojcën 1 të miratuar më 11 shtator 1987, në Athinë		Ndryshimet në Shtojcën 1 të miratuar më 11 shtator 1987, në Athinë	87ig74_5_dumping_eng.pdf (unep.org)
	Ndryshimet e Protokollit të miratuara më 10 qershor 1995, në Barcelonë		Ndryshimet e Protokollit të miratuara më 10 qershor 1995, në Barcelonë	95ig6_7_dumping_protocol_eng.pdf (unep.org)
	Ndryshimet në Aneksin e Protokollit të miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia		Ndryshimet në Aneksin e Protokollit të miratuar më 10 dhjetor 2021, në Antalia	Vendimi IG_25/6_21ig25_27_2506_eng.pdf (unep.org)
	Protokollin për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare në Mesdhe (Protokollin ICZM)	7	Protokollin për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare në Mesdhe (Protokollin ICZM)	Microsoft Word – Final Act ICZM 25jan08.doc (unep.org)
	Strategjia Mesdhetare për Zhvillimin e Qëndrueshëm 2016-2025	8	Strategjia Mesdhetare për Zhvillimin e Qëndrueshëm 2016-2025	Vendimi IG_22/2_16ig22_28_22_02_eng.pdf (unep.org)
	Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	9	Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Strategic_Programme_Pollution_Activities.pdf
	Programi Strategjik i Veprimit pas 2020 për Ruajtjen e Biodiversitetit dhe Menaxhimin e Qëndrueshëm të Burimeve Natyrore në Rajonin e Mesdheut (Post 2020 SAPBIO)	10	Programi Strategjik i Veprimit pas 2020 për Ruajtjen e Biodiversitetit dhe Menaxhimin e Qëndrueshëm të Burimeve Natyrore në Rajonin e Mesdheut (Post 2020 SAPBIO)	Vendimi IG_25/11_21ig25_27_2511_eng.pdf (unep.org)
	Strategjia Rajonale Post 2020 për Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare dhe Masa të tjera Eftective të Ruajtjes të bazuara në Mesdhe	11	Strategjia Rajonale Post 2020 për Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare dhe Masa të tjera Eftective të Ruajtjes të bazuara në Mesdhe	Vendimi IG_25/12_21ig25_27_2512_eng.pdf (unep.org)
Strategjitë Rajonale				

Konteksti – Kategoria	ID	Dokumenti	Adresat referencë në internet
	12	Strategjia Mesdhetare për Parandalimin, Gatishmërinë dhe Reagimin ndaj ndotjes detare nga Anijet (2022-2031)	Vendimi IG.25/16 21iq25.27.2516_eng.pdf (unep.org)
	13	Strategjia e Menaxhimit të Ujit me Balast për Detin Mesdhe (2022-2027)	Vendimi IG.25/17 21iq25.27.2517_eng.pdf (unep.org)
Kuadri Rajonal	13	Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare Dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)	Vendimi IG.22/06 rccaf_eng.pdf (unep.org)
	14	Kuadri i Përbashkët Rajonal për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare	Vendimi IG.24/05 19iq24.22.2405_eng.pdf (unep.org)
	15	AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Vendimi IG.22/5.16iq22.28.22.05_eng.pdf (unep.org)
	16	AP në det në rajonin mesdhetar në kuadrin e "Protokollit në det"	16iq22.28.22.03_eng.pdf (unep.org)
	17	AP për Menaxhimin e Fokës Murg	http://www.rac-spa.org/sites/default/files/action_plans/monkap.pdf
	18	Strategjia e Përditësuar Rajonale për Ruajtjen e Fokave Murg në Mesdhe	Vendimi IG.24/07 19iq24.22.2407_eng.pdf (unep.org)
	19	AP i përditësuar për Ruajtjen e Breshkave Detare në Mesdhe	Vendimi IG.24/07 19iq24.22.2407_eng.pdf (unep.org)
	20	AP për Ruajtjen e Cetaceve në Detin Mesdhe	Vendimi IG.25/13 21iq25.27.2513_eng.pdf (unep.org)
	21	Plani i Veprimit i Përditësuar për Ruajtjen e Bimësisë Detare në Detin Mesdhe	Vendimi IG.24/07 19iq24.22.2407_eng.pdf (unep.org)
Planet e Veprimit	22	AP për Ruajtjen e Specie të Shpendëve të regjistruar në Shtojcën II të Protokollit SPA/BD	AP: http://www.rac-spa.org/sites/default/files/action_plans/bird.pdf Programi: http://www.rac-spa.org/sites/default/files/doc_birds/birds.pdf
	23	AP i Përditësuar për Ruajtjen e Peshqve Kërcorë (Chondrichthyans) në Detin Mesdhe	Vendimi IG.24/07 19iq24.22.2407_eng.pdf (unep.org)
	24	AP e Përditësuar në Lidhje me Prezantimin e Specie dhe Speciet Invazive	Vendimi IG.22/12 http://www.rac-spa.org/sites/default/files/action_plans/pa_alien_en.pdf
	25	AP e Përditësuar për Ruajtjen e Biokonkrecioneve Koraligjene Dhe të Tjera Koraligjene Në Detin Mesdhe	Vendimi IG.22/12 http://www.rac-spa.org/sites/default/files/action_plans/pa_alien_en.pdf
	26	AP për Ruajtjen e Habiteteve dhe Specie të Lidhura Me Grumbuj Detare, Shpellat Nënurore Dhe Kanyonet, Shtretërit e Fortë Afotik Dhe Fenomenet Kimio-Sintetike në Detin Mesdhe (Plani I Veprimit për Habitatet Nënurore)	Vendimi IG.25/13 21iq25.27.2513_eng.pdf (unep.org)
Planet Rajonale të miratuara sipas Protokollit LBS	27	RP mbi Menaxhimin e Mbeturive Detare në Mesdhe	Vendimi IG.21/7 MAP focal point meeting (November 2011) (unep.org)
		Ndryshimet në Planin Rajonal për Menaxhimin e Mbetjeve Detare në Mesdhe në Kuadrin e nenit 15 të Protokollit të Burimeve me Bazë Tokësore	Vendimi IG.25/9 21iq25.27.2509_eng.pdf (unep.org)
	28	Plani Rajonal për Trajtimin e Ujërave të Zeza Urbane në Kuadrin të Nenit 15 të Protokollit të Burimeve Tokësore	Vendimi IG.25/8 21iq25.27.2508_eng.pdf (unep.org)
	29	Plani Rajonal për Menaxhimin e Llumit të Ujërave të Zeza	Vendimi IG.25/8 21iq25.27.2508_eng.pdf (unep.org)
	30	RP për Reduktimin e Inputeve të Mërkurit	Vendimi IG.20/8.1 12iq20.8.annex2_20.08.1_eng.pdf (unep.org)

Konteksti – Kategoria	ID	Dokumenti	Adresat referencë në internet
	31	RP për Reduktimin e BOD5 në Sektorin e Ushqimit	Vendimi IG.20/8.2_12ig20_8_annex2_20_08_2_eng.pdf (unep.org)
	32	Plani Rajonal për Eliminimin e Heksaklorcikloheksanit Alfa; Beta Heksaklorcikloheksan; Heksabromobifenil; Klordekon; Pentaklorobenzen; Tetrabromodifenil Eter dhe Pentabromodifenil Eter; Heksabromodifenil Eter dhe Heptabromodifenil Eter; Lindan; Endosulfan, Acid Sulfonik Perfluoroktan, Kripërat e tij dhe Perfluoroktan Fluorid Sulfonil	Vendimi IG.20/8.3_12ig20_8_annex2_20_08_3_eng.pdf (unep.org)
	33	RP për Heqjen e DDT	Vendimi IG.19/9_Final_ENG_Report_24nov09.doc (unep.org)
	34	RP mbi Eliminimin e Aldrinit, Klordanit, Dieldrinit, Endrinit, Heptaklorit, Mireksit Dhe Toksafenit	Vendimi IG.19/8_Final_ENG_Report_24nov09.doc (unep.org)
	35	Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Vendimi IG.20/4 – 12ig20_8_annex2_20_04_eng.pdf (unep.org)
Udhërrëfyes			
Niveli i BE-së			
	36	Direktivat e BE-së Natura 2000 (Shpendët dhe Habitatet)	Direktiva e Zogjve: http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/birdsdirective/index_en.htm Direktiva e Habitateteve: http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm
Direktivat	37	Kuadri i BE-së për Ujin dhe Direktivat për Përmbytjet	EUR-Lex – 32000L0060 – EN – EUR-Lex (europa.eu) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007L0060
	38	Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008L0056
	39	Direktiva e BE-së për MSP	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0089
Politikat		Politika e Përbashkët e Peshkimit (GFP):	Politika e Përbashkët e Peshkimit (GFP) (europa.eu)
	40	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plani i Veprimit: Mbrojtja dhe rivendosja e ekosistemeve detare për peshkim të qëndrueshëm dhe elastik ▪ Zbatimi i Rregullores (BE) Nr. 1379/2013 për Organizimin e Përbashkët të Tregjeve të Produkteve të Peshkimit dhe Akuakulturës 	eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0102 Zbatimi i Rregullores (BE) Nr. 1379/2013 për Organizimin e Përbashkët të Tregjeve të Produkteve të Peshkimit dhe Akuakulturës (europa.eu)
Strategjitë dhe Udhëzimet	41	Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030	Strategjia e biodiversitetit për vitin 2030 (europa.eu)
	42	Udhëzime strategjike për një akuakulturë më të qëndrueshme dhe konkurruese të BE-së për periudhën 2021-2030	EUR-Lex – 52021DC0236 – EN – EUR-Lex (europa.eu)

Tabela 4. Analiza: Dokumentet e politikës UNEP/MAP / Ndërveprimet e zgjedhura – Itali (shih Tabelën 1)

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Protokolli SPA/BD	Neni. 3	Paliët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe për bujqësinë.
				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
			Protokolli LBS dhe ndryshimet e tij	Neni. 5	Paliët përpunojnë dhe zbatojnë plane dhe programe veprimi kombëtar dhe rajonal për të eliminuar ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht substancat që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura ndaj bioakumulimit.
				Shtojca 1	Bujqësia renditet në mesin e sektorëve të veprimtarisë që duhet të merret parasysh në radhë të parë gjatë përcaktimit të prioriteteve për përgatitjen e planeve të veprimit, programeve dhe masave.
			Protokolli i Mbetjeve të Rrezikshme	Neni. 8 Shtojca I Shtojca III	Bashkëpunimi rajonal për të siguruar që metodat e pastra të prodhimit të zbatohen në proceset e prodhimit. Nder kategoritë e mbetjeve që i nënshtrohen këtij Protokoll: mbetjet nga prodhimi, formulimi dhe përdorimi i biocidëve dhe fitofarmaceutikëve në bujqësi duke përfshirë trajtimin e tokës.
LW	S1	A5.3 (Bujqësia)		Neni. 9 – 1. (b)	Paliët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
			Protokolli ICZM	Neni. 9 – 2. (a)	Paliët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Objektivi 2 Drejtimi Strategjik 2.5 – Veprimi 2.5.3.	Promovimi i menaxhimit të burimeve, prodhimit të ushqimit dhe sigurisë ushqimore nëpërmjet formave të qëndrueshme të zhvillimit rural. Zhvillimi dhe forcimi i bujqësisë bazuar në teknologjitë agro-ekologjike dhe organike, duke përfshirë bujqësi organike, të etiketuara dhe konservuese, duke kontrolluar dhe kufizuar përdorimin e organizmave të modifikuar gjenetikisht.
			Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Kapitulli 3 Kapitulli 4	Paliët marrin përsipër të eliminojnë ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht hyrjet e substancave që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura për t'u bioakumuluar. Shqetësimi i diversitetit biologjik i renditur ndër katër faktorët e lidhur me ndotjen, të marrë parasysh për të vendosur veprime me prioritet për parandalimin, reduktimin dhe eliminimin e ndotjes.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Kapitulli 5.2.5.	Ofron objektiva dhe veprime specifike për bujqësinë (intensive) në lidhje me ngarkesën me lëndë ushqyese.	
			Synimi 1	Ulja e rrezikut ndaj biodiversitetit.	
			Objektivi 1.3	Përqendruar në kontrollin e ndotjes, veçanërisht plastikës, rrjedhjes së lëndëve ushqyese dhe zhurmës ("Deri në vitin 2030, të gjitha llojet e ndotjes parandalohen, kontrollohen dhe reduktohen ndjeshëm në nivele që janë të dëmshme për funksionin e ekosistemit dhe biodiversitetin, duke përfshirë reduktimin e ndjeshëm të rrjedhjeve të plastikës dhe lëndëve ushqyese në mjedis, dhe reduktimin e ndjeshëm të ndotjes nga drita dhe zhurma dhe sasinë e biocidëve të përdorura").	
			SHTOJCA III Tabela e Veprimeve	Veprimi 26. Integrimi i biodiversitetit – Rezultati i pritshëm: Në shumicën e vendeve mesdhetare, ruajtja e biodiversitetit përfshihet në strategjitë dhe proceset e planifikimit të MSP, duke përfshirë peshkimin, akuakulturën, bujqësinë, turizmin bregdetar, portet, transportin detar, arsimin dhe gjithashtu në kuadrin e EIA/SEA.	
		Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare Dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)	Drejtimi Strategjik 4.1	Prioritetet përfshijnë: cenueshmërinë dhe ndërveprimet e sektorëve, duke përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë, si dhe menaxhimin e burimeve ujore.	
			Para 26	Bujqësia është një nga fushat me prioritet të konsumit dhe prodhimit, në të cilën SCP AP synon të arrijë një zhvendosje drejt modeleve të qëndrueshme si hap i parë.	
		AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Para 32	Praktikat bujqësore përmenden se ushtrojnë presion të madh mbi biodiversitetin lokal.	
			Objektivat dhe veprimet operacionale	I fokusuar edhe në bujqësi, p.sh.: miratimi i praktikave të mira bujqësore (1.1), zhvillimi i politikave dhe kuadrit ligjor për të promovuar bujqësinë e qëndrueshme (1.2) etj.	
		RP mbi Menaxhimin e Mbeturinave Detare në Mesdhe	Neni. 17	Aktorët kryesorë të bujqësisë do të përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.	
		Planet Rajonale të miratuara sipas Protokollit LBS (përveç Planit Rajonal të ML)		Duke u fokusuar në reduktimin progresiv të ndotësve organikë të qëndrueshëm, në menaxhimin e llumit të ujërave të zeza dhe në trajtimin e ujërave të zeza urbane, ato përfshijnë shumë dispozita që zbatohen për ndërveprimin Biodiversitet/Bujqësi (p.sh. ripërdorimi i ujërave të zeza të rikuperuara për ujtiqe në bujqësi), duke përfshirë miratimin e vlerat kufitare të emetimeve.	
		Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Shtojca II Objektivat Ekologjike – 5 Eutrofikimi	Eutrofikimi i shkaktuar nga njeriu parandalohet, veçanërisht efektet negative të tij, të tilla si humbjet në biodiversitet, degradimi i ekosistemit, lulëzimi i dëmshëm i algave dhe mungesa e oksigjenit në ujërat e poshtme.	

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatese Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatese	Përshkrim i shkurtër
			Protokolli SPA/BD	Neni. 3	Palët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe në lidhje me marrjen e tokës për përdorime bujqësore.
				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
			Protokolli LBS dhe ndryshimet e tij	Neni. 7	Palët hartojnë dhe miratojnë udhëzime dhe standarde të përbashkëta që kanë të bëjnë me kontrollin dhe zëvendësimin progresiv të produkteve, instalimeve, proceseve industriale dhe të tjera që shkaktojnë ndotjen e mjedisit detar.
				Neni. 5 (a)	Një nga objektivat e ICZM është të lehtësojë, nëpërmjet planifikimit racional të aktiviteteve, zhvillimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare duke siguruar që mjedisi dhe peizazhet të merren parasysh në harmoni me zhvillimin ekonomik, social dhe kulturor.
	A 1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)			Neni. 6	Parimet e përgjithshme të ICZM dhe në veçanti: f) Formulimin e strategjive, planeve dhe programeve të përdorimit të tokës që mbulojnë zhvillimin urban dhe veprimtaritë socio-ekonomike; h) Duhet të balancohet shpërndarja e përdorimeve në të gjithë zonën bregdetare dhe të shmanget përqendrimi i panevojshëm apo shtrirja urbane.
			Protokolli ICZM	Neni. 8	Palët do të përpigjen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.
				Neni. 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 9 – 2. (a)	Palët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.
				Neni. 20	Politika e tokës: Palët miratojnë instrumentet dhe masat e duhura të politikës së tokës, duke përfshirë procesin e planifikimit. Për këtë qëllim, dhe për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm të tokës publike dhe private të zonave bregdetare, Palët, ndër të tjera, mund të miratojnë mekanizma për blerjen, dhënien, dhurimin ose transferimin e tokës në domenin publik dhe të vendosin lehtësime mbi pronat.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Objektivi 2 Drejtimi Strategjik 2.1 Veprimi 2.1.8	Hartimi i planeve të veprimit për përmirësimin e tokës nga aktivitetet nxjerrëse.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Objektivi 3 Drejtimi Strategjik 3.1 Veprimi 3.1.1	Përdorimi i sistemeve të planifikimit të hapësirës për të siguruar zhvillim të balancuar në zonat urbane që përfshijnë masa për sigurimin e infrastrukturës dhe reduktimin e marrjes së tokës aty ku është e mundur.
			Post-2020 SAPBIO	Shtojca III Tabela e Veprimeve	11. Planifikimi i Hapsirës: Mbeshtetje për vendet në zhvillimin e planifikimit sistematik të ruajtjes duke marrë parasysh ICZM, përdorimin e tokës / përdorimin e përdorimit detar dhe aspektet e planifikimit të menaxhimit në kontekstin e MSP
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Para 38	Përdorimi i tokës renditet si një nga sfidat mjedisore që do të adresohet përmes veprimeve të propozuara.
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Shtojca II Objektivat Ekologjike – 8 Ekosistemet dhe Peizazhet Bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare. Një nga treguesit e identifikuar për këtë objektivi është ndryshimi i përdorimit të tokës.
				Neni. 3	Palët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe për bujqësinë.
			Protokolli SPA/BD	Neni. 6	Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke irregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.
		A5.3 (Bujqësia)		Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
S3			Protokolli LBS dhe ndryshimet e tij	Neni. 5 Shtojca 1	Palët përpunojnë dhe zbatojnë plane dhe programe veprimi kombëtar dhe rajonal për të eliminuar ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht substancat që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura ndaj bioakumulimit.
			Protokolli i Mbetjeve të Rrezikshme	Neni. 8 Shtojca I Shtojca III	Bujqësia renditet në mesin e sektorëve të veprimtarisë që duhet të merret parasysh në radhë të parë gjatë përcaktimit të prioriteteve për përgatitjen e planeve të veprimit, programeve dhe masave. Bashkëpunimi rajonal për të siguruar që metodat e pastra të prodhimit të zbatohen në proceset e prodhimit. Nder kategoritë e mbetjeve që i nënshtrohen këtij Protokoll: mbetjet nga prodhimi, formulimi dhe përdorimi i biocidëve dhe fitofarmaceutikëve në bujqësi duke përfshirë trajtimin e tokës.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Lëgjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
Protokolli ICZM				Neni. 8	Pajët përpiqen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.
				Neni. 9 – 1. (b)	Pajët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 9 – 2. (a)	Pajët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.
				Objekti 2	Promovimi i menaxhimit të burimeve, prodhimit të ushqimit dhe sigurisë ushqimore nëpërmjet formave të qëndrueshme të zhvillimit rural.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Drejtimi Strategjik 2.5 – Veprimi 2.5.3.	Zhvillimi dhe forcimi i bujqësisë bazuar në teknologjitë agro-ekologjike dhe organike, duke përfshirë bujqësi organike, të etiketuara dhe konservuese, duke kontrolluar dhe kufizuar përdorimin e organizmave të modifikuar gjenetikisht.
				Kapitulli 3	Pajët marrin përsipër të eliminojnë ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht hyrjet e substancave që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura për t'u bioakumuluar.
			Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Kapitulli 5.3	Duke iu referuar ndryshimit të shtrazit të detit (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifike: <ul style="list-style-type: none"> për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve. aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
				Kapitulli 5.2.5.	Ofron objektiva dhe veprime specifike për bujqësinë (intensive) në lidhje me ngarkesën me lëndë ushqyese.
			Post-2020 SAPBIO	Objekti 1.3	Përqendruar në kontrollin e ndotjes, veçanërisht plastikës, rrjedhjes së lëndëve ushqyese dhe zhurmës ("Deri në vitin 2030, të gjitha llojet e ndotjes parandalohen, kontrollohen dhe reduktohen ndjeshëm në nivele që nuk janë të dëmshme për funksionin e ekosistemit dhe biodiversitetin, duke përfshirë reduktimin e ndjeshëm të rrjedhjeve të plastikës dhe lëndëve ushqyese në mjedis, dhe reduktimin e ndjeshëm të ndotjes nga drita dhe zhurma dhe sasinë e biocidëve të përdorura").
				Objekti 2.2	Deri në vitin 2030, integriteti i shtratit të detit mirëmbahet, veçanërisht në habitatet me përparësi benthike dhe të errëta.
			Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare Dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)	Drejtimi Strategjik 4.1	Prioritetet përfshijnë: cenueshmërinë dhe ndërveprimet e sektorëve, duke përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë, si dhe menaxhimin e burimeve ujore.
				Para 26	Bujqësia është një nga fushat me prioritet të konsumit dhe prodhimit, në të cilën SCP AP synon të arrijë, si hap të parë, një zhvendosje drejt modeleve të qëndrueshme.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Objektivat dhe veprimet operacionale	Fokusohet gjithashtu në bujqësi, p.sh.: miratimi i praktikave të mira bujqësore (1.1), zhvillimi i politikave dhe kuadrit ligjor për promovimin e bujqësisë së qëndrueshme (1.2) etj.
			Plani i Veprimit për Habitatat Nënujore	Masat	Prezantimi i legjislationit kombëtar për të reduktuar ndikimet negative në habitatet nëujore dhe grumbullimet shoqëruese (përfshirë procedurat e studimit të ndikimit) renditet midis veprimeve.
			RP mbi Menaxhimin e Mbeturinave Detare në Mesdhe	Neni. 17	Aktorët kryesorë të bujqësisë do të përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.
			Planet Rajonale të miratuara sipas Protokollit LBS (përveç Planit Rajonal të ML)	Të fokusuara në reduktimin progresiv të ndotësve organikë të qëndrueshëm, në menaxhimin e llumit të ujërave të zeza dhe në trajtimin e ujërave të zeza urbane, ato përfshijnë miratimin e vlerave kufi të emetimeve (p.sh. ripërdorimin e ujërave të zeza të rikuperuara për ujitjen në bujqësi).	
				Shtojca II Objektivat Ekologjike	
				5 Eutrofikim	Eutrofikimi i shkaktuar nga njeriu parandalohet, veçanërisht efektet negative të tij, të tilla si humbjet në biodiversitet, degradimi i ekosistemit, lulëzimi i dëmshëm i algave dhe mungesa e oksigjenit në ujërat e poshtme.
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	6 Integriteti i shtratit të detit	Integriteti i shtratit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet bentike me prioritet.
				8 Ekosistemi dhe peizazhet bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare.
				Neni. 3	Paiët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe në lidhje me marrjen e tokës për përdorime bujqësore.
			Protokollit SPA/BD	Neni. 6	Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke rregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.
A1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
			Protokollit LBS dhe ndryshimet e tij	Neni. 7	Paiët hartojnë dhe miratojnë udhëzime dhe standarde të përbashkëta që kanë të bëjnë me kontrollin dhe zëvendësimin progresiv të produkteve, instalimeve, proceseve industriale dhe të tjera që shkaktojnë ndotjen e mjedisit detar.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatese Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatese	Përshkrim i shkurtër
				Neni. 6	<p>Parimet e përgjithshme të ICZM dhe në veçanti:</p> <p>f) Formulimin e strategjive, planeve dhe programeve të përdorimit të tokës që mbulojnë zhvillimin urban dhe veprimtaritë socio-ekonomike;</p> <p>h) Duhet të balancohet shpërndarja e përdorimeve në të gjithë zonën bregdetare dhe të shmanget përqendrimi i panevojshëm apo shtrirja urbane.</p>
				Neni. 8	<p>Palët do të përpiqen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.</p>
		Protokolli ICZM		Neni. 9 – 1. (b)	<p>Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.</p>
				Neni. 9 – 2. (a)	<p>Palët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.</p>
				Neni. 20	<p>Politika e tokës: Palët miratojnë instrumentet dhe masat e duhura të politikës së tokës, duke përfshirë procesin e planifikimit. Për këtë qëllim, dhe për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm të tokës publike dhe private të zonave bregdetare, Palët, ndër të tjera, mund të miratojnë mekanizma për blerjen, dhënien, dhurimin ose transferimin e tokës në domenin publik dhe të vendosin lehtësime mbi pronat.</p>
				Objektivi 2	
		Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025		Drejtimi Strategjik 2.1 Veprimi 2.1.8	Hartimi i planeve të veprimit për përmirësimin e tokës nga aktivitetet nxjerrëse.
				Objektivi 3	
				Drejtimi Strategjik 3.1 Veprimi 3.1.1	Përdorimi i sistemeve të planifikimit hapësinor për të siguruar zhvillim të balancuar në zonat urbane që përfshijnë masa për sigurimin e infrastrukturës dhe reduktimin e marrjes së tokës aty ku është e mundur.
		Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)		Kapitulli 5.3	<p>Duke iu referuar ndryshimit të shtratit të detit (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifikkë:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve; ▪ aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
				Shtojca III Tabela e Veprimeve	<p>11. Planifikimi i Hapsirës</p> <p>Mbështetje për vendet në zhvillim e planifikimit sistematik të ruajtjes duke marrë parasysh ICZM, planifikimin e përdorimit të tokës/përdorimit detar dhe aspektet e menaxhimit në kontekstin e MSP.</p>
		Post-2020 SAPBIO		Objektivi 2.2	<p>Deri në vitin 2030, integriteti i shtratit të detit mirëmbahet, veçanërisht në habitatet me përparësi benthike dhe të errëta.</p>

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Para 38	Përdorimi i tokës renditet si një nga sfidat mjedisore që do të adresohet përmes veprimeve të propozuara.
			Plani i Veprimit për Habitatat Nënujore	Masat	Prezantimi i legjislacionit kombëtar për të reduktuar ndikimet negative në habitatet nënujore dhe grumbullimet shoqëruese (përfshirë procedurat e studimit të ndikimit) renditet midis veprimeve.
				Shtojca II Objektivat Ekologjike	
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	6 Integriteti i shtratit të detit	Integriteti i shtratit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet bentike prioritare.
				8 Ekosistemi dhe peizazhet bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare. Një nga treguesit e identifikuar për këtë objektivat është ndryshimi i përdorimit të tokës.
				Neni. 3	Palië marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe për bujqësinë.
			Protokolli SPA/BD	Neni. 6	Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke rregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.
				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
				Neni. 5	Palië përpujnë dhe zbatojnë plane dhe programe veprimi kombëtar dhe rajonal për të eliminuar ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht substancat që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura ndaj bioakumulimit.
				Shtojca 1	Bujqësia renditet në mesin e sektorëve të veprimtarisë që duhet të merret parasysh në radhë të parë gjatë përcaktimit të prioriteteve për përgatitjen e planeve të veprimit, programeve dhe masave.
				Neni. 8 Shtojca I Shtojca III	Bashkëpunimi rajonal për të siguruar që metodat e pastra të prodhimit të zbatohen në proceset e prodhimit. Nder kategoritë e mbetjeve që i nënshtrohen këtij Protokoll: mbetjet nga prodhimi, formullimi dhe përdorimi i biocidëve dhe fitofarmaceutikëve në bujqësi duke përfshirë trajtimin e tokës.
				Neni. 5	Një nga objektivat e Protokollit ICZM është të sigurojë ruajtjen e integritetit të ekosistemeve bregdetare, peizazheve dhe gjeomorfologjisë.
			Protokolli ICZM	Neni. 8	Palië do të përpiqen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Lëgjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Neni. 9 – 1. (b)	Paliët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 9 – 2. (a)	Paliët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.
				Neni. 10-11	Paliët duhet të marrin masa për të mbrojtur karakteristikat e disa ekosistemeve specifike bregdetare dhe për të siguruar mbrojtjen e peizazheve bregdetare.
				Objektivi 2	Promovimi i menaxhimit të burimeve, prodhimit të ushqimit dhe sigurisë ushqimore nëpërmjet formave të qëndrueshme të zhvillimit rural.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Drejtimi Strategjik 2.5 – Veprimi 2.5.3.	Zhvillimi dhe forcimi i bujqësisë bazuar në teknologjitë agro-ekologjike dhe organike, duke përfshirë bujqësi organike, të etiketuara dhe konservuese, duke kontrolluar dhe kufizuar përdorimin e organizmave të modifikuar gjenetikisht.
				Kapitulli 3	Paliët marrin përsipër të eliminojnë ndotjen që rrjedh nga burimet dhe aktivitetet tokësore, në veçanti për të hequr gradualisht hyrjet e substancave që janë toksike, të qëndrueshme dhe të prirura për t'u bioakumuluar.
				Kapitulli 5.2.5.	Ofron objektiva dhe veprime specifike për bujqësinë (intensive) në lidhje me ngarkesën me lëndë ushqyese.
			Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)		Duke iu referuar ndryshimeve fizike të zonave bregdetare dhe ligatinave (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifikë: <ul style="list-style-type: none"> ▪ për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve. ▪ aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
				Synimi 1.3	I fokusuar në kontrollin e ndotjes, veçanërisht plastikës, rrjedhjen e lëndëve ushqyese dhe zhurmen.
			Post-2020 SAPBIO	Veprimi 12 (Restaurimi)	Mbështetja e restaurimit të ekosistemeve që ofrojnë shërbime kryesore, ato të degraduara dhe që priten të bëhen gjithnjë e më kritike në një klimë në ndryshim, të tilla si ligatinat dhe habitatet e cekëta në breg të detit, ndër të tjera.
			Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare Dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)	Drejtimi Strategjik 4.1	Prioritetet përfshijnë: cenueshmërinë dhe ndërveprimet e sektorëve, duke përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë, si dhe menaxhimin e burimeve ujore.
				Para 26	Bujqësia është një nga fushat me prioritet të konsumit dhe prodhimit, në të cilën SCP AP synon të arrijë, si hap të parë, një zhvendosje drejt modeleve të qëndrueshme.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Objektivat dhe veprimet operacionale	Fokusohet gjithashtu në bujqësi, p.sh.: miratimi i praktikave të mira bujqësore (1.1), zhvillimi i politikave dhe kuadrit ligjor për promovimin e bujqësisë së.
		RP mbi Menaxhimin e Mbeturinave Detare në Mesdhe		Neni. 17	Aktorët kryesorë të bujqësisë do të përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.
		Planet Rajonale të miratuara sipas Protokollit LBS (përveç Planit Rajonal të ML)		Të fokusuara në reduktimin progresiv të ndotësve organikë të qëndrueshëm, në menaxhimin e llumit të ujërave të zeza dhe në trajtimin e ujërave të zeza urbane, ato përfshijnë miratimin e vlerave kufi të emetimeve (p.sh. ripërdorimin e ujërave të zeza të rikuperuara për ujtjen në bujqësi).	
				Shtojca II Objektivat Ekologjike	
		Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp		5 Eutrophication	Eutrofikimi i shkaktuar nga njeriu parandalohet, veçanërisht efektet negative të tij, të tilla si humbjet në biodiversitet, degradimi i ekosistemit, lulëzimi i dëmshëm i algave dhe mungesa e oksigjenit në ujërat e poshtme.
				8 Coastal Ecosystem and Landscapes	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare.
				Neni. 3	Palët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhen marrë edhe në lidhje me marrjen e tokës për përdorime bujqësore.
		Protokolli SPA/BD		Neni. 6	Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke rregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.
A1.1 (Marrja e tokës për përdorime urbane industriale dhe bujqësore)				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
		Protokolli LBS dhe ndryshimet e tij		Neni. 7	Palët hartojnë dhe miratojnë udhëzime dhe standarde të përbashkëta që kanë të bëjnë me: <ul style="list-style-type: none"> ▪ gjatësinë, thellësinë dhe pozicionin e tubacioneve për daljet bregdetare; ▪ kontrollin dhe zëvendësimin progresiv të produkteve, instalimeve, proceseve industriale dhe të tjera që shkaktojnë ndotjen e mjedisit detar.
		Protokolli ICZM		Neni. 5	Një nga objektivat e Protokollit ICZM është të sigurojë ruajtjen e integritetit të ekosistemeve bregdetare, peizazheve dhe gjeomorfologjisë.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Neni. 6	<p>Parimet e përgjithshme të ICZM dhe në veçanti:</p> <p>f) Formulimin e strategjive, planeve dhe programeve të përdorimit të tokës që mbulojnë zhvillimin urban dhe veprimtaritë socio-ekonomike;</p> <p>h) Duhet të balancohet shpërndarja e përdorimeve në të gjithë zonën bregdetare dhe të shmanget përqendrimi i panevojshëm apo shtrirja urbane.</p>
				Neni. 8	<p>Palët do të përipiqen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.</p>
				Neni. 9 – 1. (b)	<p>Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.</p>
				Neni. 9 – 2. (a)	<p>Palët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.</p>
				Neni. 20	<p>Politika e Tokës: Palët miratojnë instrumentet dhe masat e duhura të politikës së tokës; duke përfshirë procesin e planifikimit. Për këtë qëllim, dhe për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm të tokës publike dhe private të zonave bregdetare, Palët, ndër të tjera, mund të miratojnë mekanizma për blerjen, dhënien, dhurimin ose transferimin e tokës në domenin publik dhe të vendosin lehtësime mbi pronat.</p>
				Objektivi 2	
				Drejtimi Strategjik 2.1 Veprimi 2.1.8	Hartimi i planeve të veprimit për përmirësimin e tokës nga aktivitetet nxjerrëse.
	Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025			Obj. 3	Përdorimi i sistemeve të planifikimit hapësinor për të siguruar zhvillim të balancuar në zonat urbane që përfshijnë masa për sigurimin e infrastrukturës dhe reduktimin e marrjes së tokës aty ku është e mundur.
				Drejtimi Strategjik 3.1 Veprimi 3.1.1	Duke iu referuar ndryshimeve fizike të zonave bregdetare dhe ligatave (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifike: <ul style="list-style-type: none"> për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve; aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
	Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)			Kapitulli 5.3	
				Shtojca III Tabela e Veprimeve	11. Planifikimi i Hapsirës
	Post-2020 SAPBIO				Mbështetje për vendet në zhvillim e planifikimit sistematik të ruajtjes duke marrë parasysh ICZM, planifikimin e përdorimit të tokës/përdorimit detar dhe aspektet e menaxhimit në kontekstin e MSP.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Veprimi 12 (Restaurim)	Mbështetja e restaurimit të ekosistemeve që ofrojnë shërbime kryesore, ato të degraduara dhe që priten të bëhen gjithnjë e më kritike në një klimë në ndryshim, të tilla si ligatinat dhe habitatat e cekëta në breg të detit, ndër të tjera.
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Para 38	Përdorimi i tokës renditet si një nga sfidat mjedisore që do të adresohet përmes veprimeve të propozuara.
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Shtojca II Objektivat Ekologjike	
				8 Ekosistemi dhe peizazhet bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare. Një nga treguesit e identifikuar për këtë objektivat është ndryshimi i përdorimit të tokës.
			Protokolli i Parandalimit dhe Emergjencës	Neni 3 Dispozita të përgjithshme	I gjithë Protokolli përfshin dispozita të rëndësishme për ndërveprimin S1-A6.2 pasi Palët bashkëpunojnë: (a) të zbatojnë rregulloret ndërkombëtare për të parandaluar, reduktuar dhe kontrolluar ndotjen e mjedisit detar nga anijet; dhe (b) të marrë të gjitha masat e nevojshme në rastet e incidenteve të ndotjes.
			Protokolli për Hedhjen e Mbeturinave	Nenet 4 dhe 5	Hedhja e mbeturinave dhe lëndëve të tjera nga anijet dhe avionët është e ndaluar me përjashtim të atyre në nenin. 4.2. Hedhja e tyre kërkon një leje të veçantë.
			Protokolli SPA/BD	Neni 3	Edhe në lidhje me transportin detar, do të merren të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës, si dhe zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore, në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme mjedisore.
IN	S1	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	Post-2020 SAPBIO	Shtojca 3: Tabela e Veprimit – Veprimi 26	Integrimi i biodiversitetit – Rezultati i pritshëm: Në shumicën e vendeve mesdhetare, ruajtja e biodiversitetit përfshihet në strategjitë dhe proceset e planifikimit të MSP, duke përfshirë peshkimin, akuakulturën, bujqësinë, turizmin bregdetar, portet, transportin detar, arsimin dhe gjithashtu në kuadrin e EIA/SEA.
			Strategjia Mesdhetare për Parandalimin, Përgatitjen dhe Reagimin ndaj Ndotjes Detare nga Anijet (2022-2031)	Objektiva të Përbashkëta Strategjike 1-3-4- 5-6	Parandalimi, përgatitja dhe reagimi ndaj ndotjes operacionale, të paligjshme dhe aksidentale të naftës dhe HNS nga anijet; Ulja dhe monitorimi i emetimeve në ajër nga anijet në një nivel që nuk është i dëmshëm për mjedisin detar; Parandalimi dhe reduktimi i mbeturinave (në veçanti plastike) që hyjnë në mjedisin detar nga anijet.
			Strategjia e Menaxhimit të Ujtit me Balast për Detin Mesdhe (2022-2027)	Objektivat e përgjithshme	Eliminimi i futjes së specieve jo-indigjene nëpërmjet aktiviteteve të transportit detar; Arrija e një Mesdheu të mirë-menaxhuar të sigurt dhe pa ndotje, me planifikim të integruar hapësinor detar dhe përcaktimin e zonave të veçanta, ku aktiviteti i transportit detar ka një ndikim të kufizuar në mjedisin detar.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			AP për Ruajtjen e Cetaceve në Detin Mesdhe	Veprimet me prioritet VIII.4.2 dhe VIII 4.5	Duhet të merren masa për të reduktuar goditjet e anijeve nga balena të mëdha dhe për të parandaluar efektet e dëmshme të zhurmës nënujore të cetaceve (të prodhuara nga rrugët e transportit detar).
			Plani Rajonal për Mbetjet Detare	Neni. 17	Aktorët kryesorë të sektorit detar përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.
				Objekti i Përbashkët Strategjik 4	Peshkimi tregtar njihet si një burim me bazë në det i mbeturinave plastike detare, veçanërisht mjeteve të braktisura të peshkimit.
				Veprimi 4.6.4	Për të shqyrtuar dhe zbatuar (për aq sa është e mundur) mënyra dhe mjete për të ngarkuar kosto të arsyeshme për përdorimin e objekteve të pritjes portuale ose, kur është e zbatueshme, të aplikoni një sistem 'Pa Tarifa Specificke' (duke përfshirë dispozitat për mbetjet e peshkuara në mënyrë pasive dhe të drejtën e dorëzimit).
			Strategjia Mesdhetare për Parandalimin, Përgatitjen dhe Reagimin ndaj Ndotjes Detare nga Anijet (2022-2031)	Veprimi 4.7.4.	Për të kryer inspektime FSI (Zbatimi i Rregulloreve të Shteteve që regjistrojnë anijet tregtare) për të siguruar që anijet e regjistruara, duke përfshirë anijet e argëtimit dhe anijet e peshkimit, të jenë në përputhje me kërkesat e Shtojcës V të MARPOL dhe çdo rregull dhe rregullore tjetër kombëtare.
				Veprimi 4.8.4.	Të sigurohet grumbullimi i veçantë i plehrave për mbetjet plastike nga anijet, përfshirë mjetet e peshkimit.
				Veprimi 4.8.5.	Të ofrojnë asistencë për CP për të menaxhuar në mënyrë efektive mbetjet detare të mblidhura aksidentalisht gjatë aktiviteteve të peshkimit (të ashtuquajturat "Peshkimi për mbeturina"), si dhe mjetet e peshkimit të dëmtuara, duke ofruar asistencë për realizimin e objekteve të posaçme të pritjes portuale dhe bashkëpunimin brenda palëve të interesit.
			Protokolli SPA/BD	Neni. 3	Edhe në lidhje me peshkimin dhe aktivitetet e lidhura me to, merren të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës, si dhe zonat me vlera të veçanta natyrore ose kulturore, në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme mjedisore.
A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve harvesting)			Protokolli për Hedhjen e Mbeturinave	Neni. 4 and 5	Hedhja e mbeturinave dhe lëndëve të tjera nga anijet dhe avionët është e ndaluar me përjashtim të atyre në nenin 4.2, të cilat përfshijnë mbetjet e peshkut dhe materialet organike që vijnë nga përpunimi i peshkut dhe organizmave të tjerë detarë. Hedhja e tyre kërkon një leje të veçantë.
				Nr. i Shtojcës	Efektet e mundshme në jetën detare, kulturën e peshqve dhe butakëve, rezervat e peshkut dhe peshkimin renditen ndër faktorët që duhen marrë parasysh kur vendosen kriteret që rregullojnë dhënien e lejeve.
			Protokolli ICZM	Neni 9	Paiët bien dakord të sigurojnë që praktikat e peshkimit të jenë në përputhje me përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore detare. Për më tepër, bien dakord të rregullojnë ose, kur është e nevojshme, të ndalojnë ushtrimin e aktiviteteve të ndryshme sportive dhe rekreative, duke përfshirë peshkimin rekreativ dhe nxjerrjen e butakëve.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Veprimi 1.2.5.	Mbrojtja e Peshkimit Mesdhetar duke siguruar që të gjitha rezervat e peshkut të peshkohen në mënyrë të qëndrueshme dhe efektive.
			Mediterranean Strategy for Sustainable Development 2016-2025	Synimi 14.4	Deri në vitin 2020, rregullon në mënyrë efektive kapjen dhe t'i jap fund mbipeshkimit, peshkimit IUU dhe praktikat dëmtoese të peshkimit dhe të zbatoni plane të menaxhimit të bazuara në shkencë, në mënyrë që të rivendosni rezervat e peshkut në konën më të shkurtër të mundshme, të paktën në nivele që mund të prodhojnë rendimentin maksimal të qëndrueshëm siç përcaktohet nga karakteristikat e tyre biologjike.
				Goal 1:	
			Post-2020 SAP BIO	Synimi 2.4	Deri në vitin 2027, në të gjitha vendet, fillon zbatimin e planeve të menaxhimit të bazuara në shkencë për të rregulluar në mënyrë efektive kapjen e qëndrueshme dhe për t'i dhënë fund mbipeshkimit, peshkimit të paligjshëm, të paraportuar dhe të parregulluar. Deri në vitin 2030, të gjitha praktikat ekologjike shkatërruese dhe të paqëndrueshme të peshkimit janë ndaluar duke kufizuar përdorimin e mjeteve të peshkimit që janë më të dëmshme për biodiversitetin.
				Synimi 2.5	Promovimi i përgjegjësive së përbashkët dhe praktikave e forta të menaxhimit pjesëmarrës në shkallë të vogël profesionale peshkimi.
					Për më tepër, janë identifikuar veprime specifike që kontribuojnë në objektivat e mësipërm.
			Strategjia Rajonale Post 2020 për Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare dhe Masa të tjera Efektive të Ruajtjes të bazuara në Mesdhe	Kriteret për përfshirjen e SPA në Drejtorinë e SPA Mesdhetare: II 4. c	Kuadri ligjor i SPA duhet të përcaktojë masat përkatëse të mbrojtjes që duhet të përfshijnë: (i) rregullimin ose ndalimin e peshkimit.
			Plani i masave rajonal për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP – Konsumi dhe Prodhimin i Qëndrueshëm)	Objektivat operacionale 1, 2, 3 dhe veprimet përkatëse	Gjithashtu i fokusuar në peshkim, p.sh.: miratimi i praktikave të qëndrueshme të peshkimit (1.1), qasja e ciklit jetësor në përpunimin e ushqimit dhe peshkimit (1.1), financimi i gjelbër për peshkimin e qëndrueshëm (1.2), fushatat informuese dhe edukative (1.3).
			Plani i masave për Ruajtjen e Cetaceve në Detin Mesdhe	Veprimet prioritare VIII 3.2 dhe VIII 4.8	Masat për përfshirjen e peshkatarëve përtej detit Mesdhe në Ruajtjen e Cetaceve Masat zbutëse për kapjen aksidentale të cetaceve nëpërmjet menaxhimit të peshkimit.
			Plani i masave i përditësuar për Ruajtjen e Breshkave Detare	Masa A.3, B.1, C	Rregulloret e peshkimit (thelësia, sezoni dhe pajisjet) në zonat kryesore. Modifikimi i mjeteve, metodave dhe strategjive; Përpunimi dhe zbatimi i projekteve kërkimore bashkëpunuese me rëndësi rajonale që synojnë vlerësimin e ndërvlerësimit midis breshkave dhe peshkimit; Ndërgjegjësimi publik dhe fushatat e informacionit në veçanti për peshkatarët dhe popullsinë lokale.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
S3	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	Protokolli i Parandalimit dhe Emergjencës	Plani i përditësuar i veprimit për ruajtjen e peshqve kërcorë (Chondrichthyans) në Detin Mesdhe	C. Masat Zbatuese	Mbledhja e statistikave të peshkimit dhe të dhënave për përpjekjet e peshkimit; monitorimi i përhershëm i peshkimit ku ndikohen peshqit kërcorë; trajnimin e oficerëve dhe menaxherëve të peshkimit në studimin dhe ruajtjen e peshkut kërcorë; fushata informuese drejtuar peshkatarëve profesionistë.
			Plani i Veprimit për Habitatet Nënujore	VI Veprimet e nevojshme për arritjen e objektivave të AP	Përcaktimi i sasinë e presioneve të provuara ose të mundshme (p.sh. peshkimi tregtar dhe rekreativ); krijimi i Zonave të Kufizuara të Peshkimit (FRA); programe informimi dhe ndërgjegjësimi për peshkatarët.
			RP për Mbeturinat Detare	Neni 9	Parandalimi i mbeturinave detare – (3e); vendosja e depozitave; sistemi i kthimit dhe restaurimit për kutitë e polistirenit të zgjerueshme; (6) të zbatojë praktikën e peshkimit për mbeturina; (7) të zbatojë konceptet “shënjimi i mjeteve për të treguar pronësinë” dhe “ekologjikisht neutrale ndaj rjetave dhe kurtheve të shkatërrimit”.
				Neni 17	Aktorët kryesorë të peshkimit do të përfshihen në zbatimin e RP.
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Shtojca II Objektivat Ekologjike – 3 Kapja e peshqve dhe butakëve me anë të tregtisë	Popullatat e peshqve dhe butakëve të përzgjedhur që shfrytëzohen me anë të tregtisë janë brenda kufijve biologjikisht të sigurt, duke shfaqur një shpërndarje të moshës dhe madhësisë së popullsisë që është tregues i një stoku të shëndetshëm.
				Neni 3 Dispozita të përgjithshme	I gjithë Protokolli përfshin dispozita të rëndësishme për ndërveprimin S3-A6.2 pasi Palët bashkëpunojnë: (a) të zbatojnë rregulloret ndërkombëtare për të parandaluar, reduktuar dhe kontrolluar ndotjen e mjedisit detar nga anijet; dhe (b) të marrë të gjitha masat e nevojshme në rastet e incidenteve të ndotjes.
			Protokolli për Hedhjen e Mbeturinave	Nenet 4 dhe 5	Hedhja e mbeturinave dhe lëndëve të tjera nga anijet dhe avionët është e ndaluar me përjashtim të atyre në nenin. 4.2. Hedhja e tyre kërkon një leje të veçantë.
			Protokolli SPA/BD	Neni 3	Edhe në lidhje me transportin detar, do të merren të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës, si dhe zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore, në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme mjedisore.
			Protokolli ICZM	Neni. 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 9 – 1. (d)	Palët sigurojnë që ekonomia bregdetare dhe detare t'i përshtatet natyrës që ndikohet të zonave bregdetare.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Neni. 9 – 2. (g)	<p>Palië bien dakord të kryejnë aktivitetet detare në mënyrë të tillë që të sigurojnë ruajtjen e ekosistemeve bregdetare në përputhje me rregullat, standardet dhe procedurat e konventave ndërkombëtare përkatëse.</p> <p>Parandalimi, përgatitja dhe reagimi ndaj ndotjes operacionale, të paligjshme dhe aksidentale të naftës dhe HNS nga anijet; Ulja dhe monitorimi i emetimeve në ajër nga anijet në një nivel që nuk është i dëmshëm për mjedisin detar; Parandalimi dhe reduktimi i mbeturinave (në veçanti plastike) që hyjnë në mjedisin detar nga anijet.</p> <p>Arritja e mirë menaxhimit të Mesdheut, të sigurt dhe pa ndotje, me planifikim të integruar hapësinor detar dhe përcaktimin e zonave të veçanta, ku aktiviteti i transportit detar ka një ndikim të kufizuar në mjedisin detar.</p>
			Strategjia Mesdhetare për Parandalimin, Përgatitjen dhe Reagimin ndaj Ndotjes Detare nga Anijet (2022-2031)	Objektiva të Përbashkëta Strategjike 1-3-4- 5-6	<p>Për të krijuar një kuadër për një qasje të harmonizuar rajonale në Mesdhe për kontrollin dhe menaxhimin e ujit me balast të anijeve dhe për të ndërmarr disa aktivitete paraprake që lidhen me menaxhimin e ndotjes biologjike së anijeve në rajonin e Mesdheut. Si pasojë, të gjitha veprimet dhe aktivitetet janë të rëndësishme për ndërveprimin e zgjedhur.</p>
			Strategjia e Menaxhimit të Ujit me Balast për Detin Mesdhe (2022-2027)	Objektivat e përgjithshme	<p>Aktorët kryesorë të sektorit detar përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.</p>
			Plani Rajonal për Mbetjet Detare	Neni. 17	
			Udhërrëfyesi i zbatimit të EcAp	Shtojca II Objektivat Ekologjike	
				6 Integriteti i shtratit të detit	Integriteti i shtratit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet bentike me prioritet.
				Neni. 3	<p>Palië marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhet të merren edhe në lidhje me infrastrukturën si digat, kanalizimet, hendeqet dhe portet.</p>
			Protokolli SPA/BD	Neni. 6	<p>Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke rregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.</p>
A1.2 (lidhur me ndryshimin e morfologjisë bregdetare/rrijed hës ujore)				Neni. 17	<p>Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.</p>
			Protokolli ICZM	Neni. 5	Objektivat e ICZM: <ul style="list-style-type: none"> ruajtja e zonave bregdetare në dobi të brezave aktualë dhe të ardhshëm; të sigurojë ruajtjen e integritetit të ekosistemeve bregdetare, peizazheve dhe gjeomorfologjisë.
				Neni. 6	Shumica e parimeve të përgjithshme të ICZM janë të rëndësishme për këtë ndërveprim.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Neni. 8	Palët përpiqen të sigurojnë përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare në mënyrë që të ruajnë habitatet natyrore bregdetare, peizazhet, burimet natyrore dhe ekosistemet.
				Neni. 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 9 – 2. (a)	Palët duhet të garantojnë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në vendndodhjen dhe funksionimin e aktiviteteve bujqësore dhe industriale në mënyrë që të ruajnë ekosistemet dhe peizazhet bregdetare dhe të parandalojnë ndotjen e detit, ujit, ajrit dhe tokës.
				Neni. 9 – 2. (f)	Palët bien dakord të nënshtrihen infrastrukturës, porteve dhe veprave detare dhe strukturave në autorizim në mënyrë që të minimizohet ndikimi i tyre negativ në ekosistemet bregdetare, peizazhet dhe gjeomorfologjinë.
				Neni. 23 – 2	Palët, kur shqyrtojnë aktivitetet dhe punimet e reja të vendosura në zonën bregdetare, duke përfshirë strukturat detare dhe punimet e mbrojtjes bregdetare, do të marrin parasysh veçanërisht efektet e tyre negative në erozionin bregdetar.
					Duke iu referuar ndryshimit të shtrazit të detit (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifikkë: <ul style="list-style-type: none"> për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve. aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene. Nder aktivitetet në nivel kombëtar renditet krijimi i një sistemi të autorizimit paraprak nga autoritetet kompetente kombëtare për punimet që shkaktojnë ndryshime fizike të statusit natyror të vijës bregdetare ose shkatërrimin e habitateve bregdetare.
				Post-2020 SAPBIO	Deri në vitin 2030, integriteti i shtrazit të detit mirëmbahet, veçanërisht në habitatet me përparësi bentike dhe të errëta.
				Objektivi 2.2	
				Shtojca II Objektivat Ekologjike	
				6 Integriteti i shtrazit të detit	Integriteti i shtrazit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet bentike me prioritet.
				8 Ekosistemi dhe peizazhet bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare.

Tabela 5. Analiza: Dokumentet e Politikave të UNEP / MAP / Ndërveprimet e zgjedhura – Shqipëria (shiko Tabelën 2)

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Protokolli SPA/BD	Neni. 3	Palët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa duhet të merren edhe në lidhje me akuakulturën.
				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të fërdhë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen për mënyrë të ndikimit në mjedis.
				Neni. 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
			Protokolli ICZM	Neni. 9 – 2. (c)	Palët bien dakord: (i) të marrin parasysh nevojën për të mbrojtur zonat e akuakulturës dhe butakëve në projektet e zhvillimit; (ii) të rregullojnë akuakulturën duke kontrolluar përdorimin e inputeve dhe trajtimin e mbetjeve.
LW	S2	A5.1 (Akuakultura detare. ¹)	Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Kapitulli 5.2.5.	Ofron objektiva dhe veprime specifike për akuakulturën (intensive) në lidhje me ngarkesën me lëndë ushqyese.
			Post-2020 SAPBIO	Synimi 2	Sigurohuni që biodiversiteti të ruhet dhe mirëmbahet ose përmirësohet në mënyrë që të plotësohen nevojat e njerëzve.
				Objektivi 2.6	Fokuset në akuakulturë të qëndrueshme dhe miqësore me biodiversitetin.
				SHTOJCA III	Veprimi 24. Akuakultura – Mbështet zhvillimin e strategjisë së akuakulturës dhe peshkimit të
				Tabela e Veprimeve	GFCM Post2020 – duke transformuar industrinë e akuakulturës përmes zgjidhjeve të bazuara në shkencë dhe mjeteve të planifikimit hapësinor detar (MSP).
			RP mbi Menaxhimin e Mbeturinave Detare në Mesdhe	Neni. 17	Aktorët kryesorë të akuakulturës përfshihen në zbatimin e planit rajonal dhe veprimeve përkatëse.
				Shtojca II Objektivi ekologjik – 3	Popullatat e peshqve dhe butakëve të përzgjedhur të shfrytëzuar me anë të tregtisë janë brenda kufijve biologjikisht të sigurt, duke shfaqur një shpërndarje të moshës dhe madhësisë së popullsisë që është tregues i një stoku të shëndetshëm.
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	dhe butakëve të shfrytëzuar me anë të tregtisë	

¹ Një Projekt-Plan Rajonal për Menaxhimin e Akuakulturës është në zhvillim e sipër dhe do të dorëzohet për miratim në Takimin e 23-të të Palëve Kontraktore (COP23), i cili do të mbahet në dhjetor 2023. Plani Rajonal ka të ngjarë të përfaqësojë dokumentin kryesor referues për aktivitetin e akuakulturës në kuadrin e sistemit të Konventës së Barcelonës.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Lgjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Objektivi - 4 Zinxhirët e Ushqimit Detar	Ndryshimet në komponentët e zinxhirëve ushqimore detare të shkaktuara nga nxjerrja e burimeve ose ndryshimet mjedisore të shkaktuara nga njeriu nuk kanë efekte negative afatgjata në dinamikën e rrjetës ushqimore dhe qëndrueshmërinë e lidhur me të.
				Neni. 3	Palët marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qëndrueshme për mjedisin. Prandaj, këto masa gjithashtu duhet të merren në lidhje me përdorimin urban.
			Protokolli SPA/BD	Neni. 6	Duhet të merren masa mbrojtëse, veçanërisht duke rregulluar ose ndaluar çdo aktivitet që lidhet me kërkimin ose modifikimin e tokës ose shfrytëzimin e nëntokës së pjesës së tokës, shtratit të detit ose nëntokës së tij.
				Neni. 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
			Protokolli i Mbetjeve të Rrezikshme	Neni 8	Bashkëpunimi rajonal për metodat e prodhimit të pastër në lidhje me mbetjet shtëpiake (Shtojca I).
					Parimet e përgjithshme të ICZM dhe në veçanti:
		A7.1 (Përdorime urbane)		Neni. 6	f) Formulimin e strategjive, planeve dhe programeve të përdorimit të tokës që mbulojnë zhvillimin urban dhe veprimtaritë socio-ekonomike; h) Duhet të balancohet shpërndarja e përdorimeve në të gjithë zonën bregdetare dhe të shmanget përqendrimi i panevojshëm apo shtrirja urbane.
	S3			Neni. 8 – 1 e 2	Për të siguruar përdorimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të zonave bregdetare, Palët krijojnë në zonat bregdetare, nga linja ujore më e lartë e dimrit, një zonë ku nuk lejohet ndërtimi ose duke përshtatur këtë dispozitë në zona me kufizime të veçanta gjeografike ose të tjera lokale, veçanërisht të lidhura me dendësinë e popullsisë ose nevojave sociale, ku strehimi individual, urbanizimi ose zhvillimi parashikohen nga instrumentet ligjore kombëtare.
			Protokolli ICZM	Neni. 8 – 3	Palët përpiqen gjithashtu të sigurojnë që instrumentet e tyre ligjore kombëtare të përfshijnë kriteret për përdorimin e qëndrueshëm të zonës bregdetare, duke përfshirë identifikimin dhe përcaktimin e zonave të mbrojtura jashtë, zonave të hapura ku zhvillimi urban dhe aktivitetet të tjera janë të kufizuara ose, kur është e nevojshme, të ndaluar.
				Neni. 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
				Neni. 20	Politika e tokës: Palët miratojnë instrumentet dhe masat e duhura të politikës së tokës, duke përfshirë procesin e planifikimit. Për këtë qëllim, dhe për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm të tokës publike dhe private të zonave bregdetare, Palët, ndër të tjera, mund të miratojnë mekanizma për blerjen, dhënie, dhurimin ose transferimin e tokës në domenin publik dhe të vendosin lehtësime mbi pronat.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Objektivi 3	
				Drejtimi Strategjik 3.1	Planifikimi dhe menaxhimi i qyteteve të qëndrueshme mesdhetare.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Veprimi 3.1.1	Përdorimi i sistemeve të planifikimit të hapësirës për të siguruar zhvillim të balancuar në zonat urbane që përfshijnë masa për sigurimin e infrastrukturës dhe reduktimin e marrjes së tokës aty ku është e mundur.
				Veprimi 3.1.3	Të forcohen qytetet e vogla dhe të mesme si pika qendrore për zhvillimin rajonal që do të reduktojë presionet e popullsisë në aglomeratat urbane, duke përfshirë sigurimin e lidhjeve të përshtatshme të transportit nga qendrat kryesore urbane në ato të mesme dhe të vogla.
				Kapitulli 5.1	Fokuset në mjedisin urban: (1) ujërat e zeza komunale, (2) mbeturinat e ngurta urbane, (3) ndotja e ajrit.
			Programi Strategjik i Veprimit për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Kapitulli 5.3	Duke iu referuar ndryshimit të shtrazit të detit (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifike: <ul style="list-style-type: none"> ▪ për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve. ▪ aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
			Post-2020 SAP BIO	Shtojca III Tabela e Veprimeve	11. Planifikimi i Hapësirës Mbështetje për vendet në zhvillim dhe planifikimit sistematik të ruajtjes duke marrë parasysh ICZM, planifikimin e përdorimit të tokës/përdorimit detar dhe aspektet e menaxhimit në kontekstin e MSP.
				Objektivi 2.2	Deri në vitin 2030, integriteti i shtrazit të detit mirëmbahet, veçanërisht në habitatet me përparësi bentike dhe të errëta.
			Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)	Drejtimi Strategjik 1.2	(Promovimi i kuadrit të posaçëm institucional dhe të politikave) – Prioritetet përfshijnë: vlerësimin e rrezikut dhe ndikimit në lidhje me ndryshimet klimatike përpara investimeve të mëdha në infrastrukturë në zonat bregdetare dhe detare.
				Drejtimi Strategjik 1.5	(Integrimi i përshtatjes klimatike në planet lokale për mbrojtjen dhe menaxhimin e zonave me interes të veçantë) – duke përfshirë qytetet e mëdha bregdetare.
				Drejtimi Strategjik 4.1	(Të kuptuarit e cënueshmërisë) Prioritetet përfshijnë: cënueshmërinë dhe ndërveprimet e sektorëve, duke përfshirë urbanizimin.
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Objektivat operacionale 4.1 – 4.2 – 4.3 dhe veprimet	Përqendruar në strehimin dhe ndërtimin, p.sh.: zhvillimi i qëndrueshëm urban bregdetar dhe ndërtimi i gjelbër për përdorimin efikas të burimeve dhe mbrojtjen e ekosistemeve.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Lgjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Plani Rajonal për Mbetjet Detare	Neni 9	Parandalimi i mbeturinave detare – (1): bazohet në menaxhimin e mbetjeve të ngurta urbane në reduktimin në burim, (4) krijimi i kanalizimeve urbane, implantet e trajtimit të ujërave të zeza dhe sistemet e menaxhimit të mbetjeve për të parandaluar rrjedhjen dhe futjen e mbeturinave në lumë.
			Plani Rajonal për Trajtimin e Ujërave të Zeza Urbane	Neni 2-5	Objekti, parimet udhëzuese dhe masat për grumbullimin, trajtimin, ripërdorimin dhe shkarkimin e ujërave të zeza urbane dhe para-trajtimin dhe shkarkimin e ujërave të zeza industriale për të mbrojtur mjedisin bregdetar dhe detar dhe shëndetin e njeriut nga efektet e pafavorshme të ujërave të zeza të lartpërmendura direkt dhe ose shkarkimet indirekte.
				Shtojca II Objektivat Ekologjike	
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	6 Integriteti i shtratit të detit 8 Ekosistemi dhe peizazhet bregdetare	Integriteti i shtratit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet bentike me prioritet. Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare.
			Protokolli SPA/BD	Neni. 3	Edhe në lidhje me peshkimin dhe aktivitetet e lidhura me to, merren të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës, si dhe zonat me vlera të veçanta natyrore ose kulturore, në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme mjedisore.
			Protokolli për Hedhjen e Mbeturinave	Neni. 4 and 5 Shtojca	Hedhja e mbeturinave dhe lëndëve të tjera nga anijet dhe avionët është e ndaluar me përjashtim të atyre në nenin 4.2, të cilat përfshijnë mbetjet e peshkut dhe materialet organike që vijnë nga përpunimi i peshkut dhe organizmave të tjerë detarë. Hedhja e tyre kërkon një leje të veçantë. Efektet e mundshme në jetën detare, kulturën e peshqve dhe butakëve, rezervat e peshkut dhe peshkimin renditen ndër faktorët që duhet të merren parasysh në përcaktimin e kriterëve që rregullojnë dhënien e lejeve.
IN	S2	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	Protokolli ICZM	Neni 9	Palet bien dakord të sigurojnë që praktikat e peshkimit të jenë në përputhje me përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore detare. Për më tepër, bien dakord të rregullojnë ose, kur është e nevojshme, të ndalojnë ushtrimin e aktiviteteve të ndryshme sportive dhe rekreative, duke përfshirë peshkimin rekreativ dhe nxjerrjen e butakëve.
			Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025	Veprimi 1.2.5. Objektivi 14.4	Mbroni peshkimin mesdhetar duke siguruar që të gjitha rezervat e peshkut të peshkohen në mënyrë të qëndrueshme dhe efektive. Deri në vitin 2020, të rreguloni në mënyrë efektive kapjen dhe t'i jepni fund mbipeshkimit, peshkimit IUU dhe praktikat shkatëruese të peshkimit dhe të zbatoni plane të menaxhimit të bazuara në shkencë, në mënyrë që të rivendosni rezervat e peshkut në kohën më të shkurtër të mundshme, të paktën në nivele që mund të prodhojnë rendimentin maksimal të qëndrueshëm siç përcaktohet nga karakteristikat e tyre biologjike.
			Post-2020 SAPBIO	Qëllimi 1:	

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
				Objektivi 2.4	Deri në vitin 2027, në të gjitha vendet, fillon zbatimin e planeve të menaxhimit të bazuara në shkencë për të rregulluar në mënyrë efektive kapjen e qëndrueshme dhe për t'i dhënë fund mbipeshimit, peshkimit të paligjshëm, të paraportuar dhe të parregulluar. Deri në vitin 2030, të gjitha praktikatat ekologjiksht shkatërruese dhe të paqëndrueshme të peshkimit janë ndaluar duke kufizuar përdorimin e mjeteve të peshkimit që janë më të dëmshme për biodiversitetin.
				Objektivi 2.5	Promovimi i përgjegjësive së përbashkët dhe praktikatat e forta të menaxhimit pjesëmarrës në shkallë të vogël profesionale peshkimi. Për më tepër, janë identifikuar veprime specifike që kontribuojnë në objektivat e mësipërm.
			Strategjia Rajonale Post 2020 për Zonat e Mbrojtura Detare dhe Bregdetare dhe Masa të tjera Efektive të Ruajtjes të bazuara në Mesdhe	Kriteret për përfshirjen e SPA në Drejtorinë e SPA Mesdhetare: II 4.c	Kuadri ligjor i SPA duhet të përcaktojë masat përkatëse të mbrojtjes që duhet të përfshijnë: (i) rregullimin ose ndalimin e peshkimit.
			AP Rajonale për Konsumin dhe Prodhimin e Qëndrueshëm (SCP)	Objektivat operacionale 1, 2, 3 dhe veprimet përkatëse	Gjithashtu i fokusuar në peshkim, p.sh.: miratimi i praktikave të qëndrueshme të peshkimit (1.1), qasja e ciklit jetësor në përpunimin e ushqimit dhe peshkimit (1.1), financimi i gjelbër për peshkimin e qëndrueshëm (1.2), fushatat informuese dhe edukative (1.3).
			AP për Ruajtjen e Cetaceve në Detin Mesdhe	Veprimet me prioritet VIII 3.2 dhe VIII 4.8	Masat për përfshirjen e peshkatarëve përtej detit Mesdhe në Ruajtjen e Cetaceve. Masat zbutëse për kapjen aksidentale të cetaceve nëpërmjet menaxhimit të peshkimit.
			AP i përditësuar për Ruajtjen e Breshkave Detare	Masa A.3, B.1, C	Rregulloret e peshkimit (thelësia, sezoni dhe pajisjet) në zonat kryesore; Modifikimi i mjeteve, metodave dhe strategjive; Përpunimi dhe zbatimi i projekteve kërkimore bashkëpunuese me rëndësi rajonale që synojnë vlerësimin e ndërveprimit midis breshkave dhe peshkimit; Ndërgjegjësimi publik dhe fushatat e informacionit në veçanti për peshkatarët dhe popullsinë lokale.
			Plani i përditësuar i veprimit për ruajtjen e peshqave kërcorë (Chondrichthyans) në Detin Mesdhe	C. Masat Zbatuese	Mbledhja e statistikave të peshkimit dhe të dhënave për përpjekjet e peshkimit; monitorimi i përhershëm i peshkimit ku ndikohen peshqit kërcorë; trajnimin e oficerëve dhe menaxherëve të peshkimit në studimin dhe ruajtjen e peshkut kërcorë; fushata informuese drejtuar peshkatarëve profesionistë.
			Plani i Veprimit për Habitatet Nënujore	VI Veprimet e nevojshme për arritjen e objektivave të AP	Përcaktimi i sasinë e presioneve të provuara ose të mundshme (p.sh. peshkimi tregtar dhe rekreativ); krijimi i Zonave të Kufizuara të Peshkimit (FRA); programe informimi dhe ndërgjegjësimi për peshkatarët.
			RP për Mbeturinat Detare	Neni 9	Parandalimi i mbeturinave detare – (3e): vendosja e depozitave, sistemi i kthimit dhe restaurimit për kutitë e polistirenit të zgjerueshme; (6) të zbatojë praktikën e peshkimit për mbeturina; (7) të zbatojë konceptet "shënjimi i mjeteve për të treguar pronësinë" dhe "ekologjikisht neutrale ndaj rrjetave dhe kurtheve të shkatërrimit".
				Neni 17	Aktorët kryesorë të peshkimit do të përfshihen në zbatimin e RP.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Lgjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Shtojca II	Objektivat	
			Udhërrëfyes për zbatimin e EcAp	Ekologjike – 3 Kapja e peshqve dhe butakëve të shfrytëzuar me anë të tregtisë	Popullatat e peshqve dhe butakëve të përzgjedhur që shfrytëzohen me anë të tregtisë janë brenda kufijve biologjikisht të sigurt, duke shfaqur një shpërndarje të moshtës dhe madhësisë së popullsisë që është tregues i një stoku të shëndetshëm.
				Objektivi – 4 Zinxhirët e Ushqimit Detar	Ndryshimet në komponentët e rrjetave ushqimore detare të shikaktuara nga nxjerrja e burimeve ose ndryshimet mjedisore të shikaktuara nga njeriu nuk kanë efekte negative afatgjata në dinamikën e zinxhirit ushqimorë dhe qëndrueshmërinë e lidhur me të.
			Protokolli SPA/BD	Neni 3	Edhe në lidhje me shfrytëzimin e burimeve natyrore si nxjerrja e rërës dhe mineratet e mineraleve, do të merren të gjitha masat e nevojshme për mbrojtjen, ruajtjen dhe menaxhimin e specieve të kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës, si dhe zonave me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme për mjedisin.
				Neni 17	Në një proces planifikimi që mund të ndikojë ndjeshëm zonat e mbrojtura, speciet dhe habitatet e tyre, vlerësoni dhe merrni në konsideratë ndikimin e mundshëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të menjëhershëm ose afatgjatë, duke përfshirë ndikimin kumulativ të projekteve dhe aktiviteteve që po mendohen përmes vlerësimit të ndikimit në mjedis.
	A2.1 (Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/mihja e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve, mineraleve)			Neni 9 – 1. (b)	Palët sigurojnë që aktivitetet e ndryshme ekonomike të minimizojnë përdorimin e burimeve natyrore dhe të marrin parasysh nevojat e brezave të ardhshëm.
S3		Protokolli ICZM		Neni 9 – 2. (e)	Shfrytëzimi i burimeve të veçanta natyrore: Palët bien dakord që t'i nënshtrohen autorizimit paraprak gërmimit dhe nxjerrjen e mineraleve, për të rregulluar nxjerrjen e rërës, ose ta ndalojnë atë kur ka të ngjarë të ndikojë negativisht në ekuilibrin e ekosistemeve bregdetare, për të monitoruar akuiferët bregdetar dhe zonat dinamike të kontaktit ose ndërfaqes ndërmjet ujit të freskët dhe të kripur, të cilat mund të ndikohen negativisht nga nxjerrja e ujërave nëntokësore ose nga shkarkimet në mjedisin natyror.
				Objektivi 2 Drejtimi Strategjik 2.1	
		Strategjia Mesdhetare për Zhvillim të Qëndrueshëm 2016-2025		Veprimi 2.1.4.	Vendosja e strategjive pjesëmarrëse ndërsektoriale të menaxhimit të burimeve për të siguruar që burimet natyrore të rinovueshme të nxirren në mënyra që nuk kërcënojnë përdorimin e ardhshëm të burimeve dhe pa tejkaluar rendimentin e tyre maksimal të qëndrueshëm.
				Veprimi 2.1.7.	Sigurohuni që nxjerrja dhe menaxhimi i burimeve jo të rinovueshme të kryhen në mënyra që minimizojnë ndikimet mjedisore dhe që sistemet e lejeve të përfshijnë restaurimin pas nxjerrjes.

Zona ICZM	Komponenti i statusit	Veprimtaritë Ekonomike	Instrumentet Përkatëse Ligjore dhe Politike	Dispozitat Përkatëse	Përshkrim i shkurtër
			Programi Strategjik i Veprimtari për të trajtuar ndotjen nga aktivitetet tokësore (SAP-MED)	Kapitulli 5.3	Duke iu referuar ndryshimit të shtrazit të detit (ndër të tjera), renditen 2 objektiva specifike: <ul style="list-style-type: none"> për të ruajtur funksionin e ekosistemit, për të ruajtur integritetin dhe diversitetin biologjik të specieve dhe habitateve; aty ku është e mundur, për të rivendosur habitatet detare dhe bregdetare që janë ndikuar negativisht nga aktivitetet antropogjene.
			Post-2020 SAP BIO	Objektivi 1.1	Deri në vitin 2030, presionet specifike antropogjene mbi të gjitha habitatet dhe speciet e mbrojtura sipas Protokollit SPA/BD janë minimizuar, veçanërisht për ata, qëndrueshmëria ose mbijetesja e të cilëve varet nga veprime të tilla, duke përfshirë aktivitetet e nafës dhe gazit dhe punimet e nxjerrjes së depozitave minerale nga shtrazi i detit, duke mos siguruar asnjë përkeqësim të tendencat dhe gjendja e ruajtjes.
				Objektivi 2.2	Deri në vitin 2030, integriteti i shtrazit të detit mirëmbahet, veçanërisht në habitatet me përparësi benthike dhe të errëta.
		Kuadri Rajonal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike Për Zonat Detare Dhe Bregdetare Mesdhetare (RFCCA)		Drejtimi Strategjik 1.2	(Promovimi i kuadrit të posaçëm institucional dhe të politikave) – Prioritetet përfshijnë: Qasjen e integruar për reduktimin e kërcënimeve jo-klimatike që minojnë kapacitetet e komuniteteve dhe ekosistemeve për t'u përshtatur me ndryshimet klimatike, duke përfshirë minierat e rërës.
		Plani Rajonal për Mbetjet Detare		Neni 9	Parandalimi i mbeturinave detare – (8): masa për parandalimin e mbetjeve detare nga aktivitetet e gjërmimit.
				Shtojca II : Objektivat Ekologjike	
		Udhërrëfyese i zbatimit të EcAp		6 Integriteti i shtrazit të detit	Integriteti i shtrazit të detit ruhet, veçanërisht në habitatet benthike me prioritet. Shpërndarja e aktiviteteve me ndikim në fund (p.sh. aktivitetet e gjërmimit, asgjësimi i sedimenteve, minierat e shtrazit të detit, shpimi, instalimet detare, hedhja dhe ankorimi, bonifikimi i tokës, nxjerrja e rërës dhe zhavorrit) renditet ndër treguesit për këtë EO.
				8 Ekosistemet dhe peizazhet bregdetare	Dinamika natyrore e zonave bregdetare ruhet dhe ruhen ekosistemet dhe peizazhet bregdetare. Shtirja sipërfaqësore e zonave ranore që i nënshtrohen shqetësimit fizik (përfshirë minierat e rërës) është renditur ndër treguesit për këtë EO.

Tabela 6. Dokumentet e politikave të BE-së relevante për ndërveprime të zgjedhura – Itali

Komponenti i statusit – Zona ICZM	Aktivitetet Ekonomike prioritare	Dokumentet e BE-së
S1 (Biodiversiteti) – LW	A5.3 (Bujqësia)	Direktiva e BE-së për Habitatat Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	Direktiva e BE-së për Habitatat Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – LW	A5.3 (Bujqësia)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së
S4 (Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykëderdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare, dunat) – LW	A5.3 (Bujqësia)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e BE-së për Ujërat Direktiva e BE-së për MSP
	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e BE-së për Ujërat Direktiva e BE-së për MSP
S1 (Biodiversiteti) – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030 Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva e BE-së për MSP Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së
	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	Direktiva e BE-së për Habitatat Strategjia e BE-së për Biodiversitetin për vitin 2030 Politika e Përbashkët e Peshkimit (CFP): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plani i Veprimit: Mbrojtja dhe restaurimi i ekosistemeve detare për peshkim të qëndrueshëm dhe elastik ▪ Zbatimi i Rregullores (BE) Nr. 1379/2013 për organizimin e përbashkët të tregjeve të produkteve të peshkimit dhe akuakulturës Direktiva e BE-së për MSP Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – IN	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së Direktiva e BE-së për MSP
	A1.2 (Infrastruktura që lidhet me ndryshimin e morfologjisë së rrjedhës bregdetare/ujore (diga, kanalizim, hendeqet, porte)	Direktiva e BE-së për Habitatat Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së Direktiva e BE-së për MSP

Tabela 7. Dokumentet e politikave të BE-së të posaçme për ndërveprimet e zgjedhura – Shqipëri

Komponenti i statusit – Zona ICZM	Aktivitetet Ekonomike prioritare	Dokumentet e BE-së
S2 (Zinxhirët ushqimorë detare dhe bregdetare dhe rezervat e peshkut) – LW	A5.1 (akuakultura detare)	Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së Direktiva e BE-së për Habitatet Direktiva e BE-së për MSP Udhëzime strategjike për një akuakulturë më të qëndrueshme dhe konkurruese të BE-së për periudhën 2021-2030 Politika e Përbashkët e Peshkimit (CFP): <ul style="list-style-type: none"> Zbatimi i Rregullores (BE) Nr. 1379/2013 për Organizimin e Përbashkët të Tregjeve të Produkteve të Peshkimit dhe Akuakulturës.
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – LW	A7.1 (përdorime urbane)	Direktiva e BE-së për Habitatet Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së
S2 (Zinxhirët ushqimorë detare dhe bregdetare dhe rezervat e peshkut) – IN	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	Direktiva e BE-së për Habitatet Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së Direktiva e BE-së për MSP Politika e Përbashkët e Peshkimit (CFP): <ul style="list-style-type: none"> Plani i Veprimt: Mbrojtja dhe restaurimi i ekosistemeve detare për peshkim të qëndrueshëm dhe elastik Zbatimi i Rregullores (BE) Nr. 1379/2013 për organizimin e përbashkët të tregjeve të produkteve të peshkimit dhe akuakulturës
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – IN	A2.1 (Përdorimi i burimeve natyrore: nxjerrja/mihja e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve, mineraleve)	Direktiva e BE-së për Habitatet Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare të BE-së Direktiva e BE-së për MSP

Përfundime

Bazuar në analizat e dispozitave rregullatore të dokumenteve të sistemit UNEP/MAP, pavarësisht nga objektivat, masat dhe rekomandimet e shumta që lidhen me ndërveprimet e përzgjedhura komponenti i statusit ose aktiviteti ekonomik i konsideruar nga këndvështrimi i ndërveprimit, duket se nuk ka përshkrime përkatëse që detyrojnë Palët Kontraktore të zbatojnë politika që synojnë reduktimin e ndikimeve të shkaktuara nga aktivitetet ekonomike në fjalë. Për më tepër, shumica e dispozitave nuk përmbajnë elemente teknike specifike që lidhen me ndërveprimet e zgjedhura, por kanë një profil të përgjithshëm ndër-sektorial dhe mund të zbatohen në kontekste të ndryshme. Kjo përbën një vlerë të shtuar, pasi fusha e zbatimit të tyre është më e gjerë, por nënkupton një mangësi në aspektin e fokusimit në ndërveprimet e përzgjedhura dhe shpesh edhe në aktivitetin ekonomik që lidhet me komponentin e statusit specifik. Një shembull ndër shumë është neni 3 i Protokollit SPA/BD, i cili përcakton se "Palët do të marrin të gjitha masat e nevojshme për të mbrojtur, ruajtur dhe menaxhuar zonat me vlerë të veçantë natyrore ose kulturore dhe speciet e kërcënuara ose të rrezikuara të florës dhe faunës në një në një mënyrë të qëndrueshme dhe të përshtatshme për mjedisin". Kjo dispozitë është raportuar për të gjitha ndërveprimet e përzgjedhura, si për Italinë ashtu edhe për Shqipërinë, pasi është jashtëzakonisht i përgjithshëm dhe mund t'i atribuohet të gjithë komponentëve të statusit dhe aktiviteteve ekonomike. Gjatë përcaktimit se Palët miratojnë masat e duhura të mbrojtjes dhe menaxhimit, Protokollin nuk specifikon se cilat duhet të jenë këto masa dhe për këtë arsye nuk parashikon një referencë specifike për sa i përket ndërhyrjeve rregullatore ligjërish të detyrueshme.

Aktiviteti ekonomik për të cilin dispozitat rregullatore brenda sistemit UNEP/MAP duken më të mangëta është padyshim akuakultura. Megjithatë, një Plan specifik i Menaxhimit Rajonal për akuakulturën është duke u finalizuar dhe do të dorëzohet për miratim në Konferencën e Palëve që do të mbahet në dhjetor 2023. Gjithashtu, në nivel të BE-së, akuakultura, ndonëse është një nga aktivitetet që i përkasin fushëveprimit të Direktivës së Planifikimit Hapësinor Detar, përfiton nga një dokument specifik i politikave, edhe pse jo detyrues, përkatësisht Udhëzimet strategjike për një akuakulturë më të qëndrueshme dhe konkurruese të BE-së për periudhën 2021-2030.

Në të kundërt, ndërveprimet që përfshijnë aktivitetin bujqësor përfitojnë nga një gamë e gjerë referencash rregullatore, veçanërisht për sa i përket masave që synojnë reduktimin e ndotësve organikë të qëndrueshëm, menaxhimin e llumit të ujërave të zeza dhe trajtimin e ujërave të zeza urbane, duke përfshirë miratimin e vlerave kufi të emetimeve.

Natyrisht, dhe në përgjithësi, planet e veprimit në lidhje me një ndërveprim specifik ose përbërës të statusit përfshijnë dispozita më specifike rregullatore që mund të shndërrohen lehtësisht në udhëzime detyruese. Në të kundërt, Udhërrëfyesit, Kuadri ose Strategjitë, jo të detyrueshme në vetvete, përfshijnë formulime më gjenerike dhe strategjike që duhet të përkthehen në terma operacionale dhe rregullatore.

Së fundi, një tjetër element me interes që del nga analiza e mësipërme është shumëllojshmëria e instrumenteve dhe dokumenteve brenda sistemit UNEP/MAP. Ndërsa siguron një mbulim të mirë për sa i përket dispozitave rregullatore që synojnë mbrojtjen e komponentëve të statusit, kjo shumëllojshmëri rrezikon të planifikojë një kuadër referimi që është shumë e gjerë dhe, në një farë mase, e shpërndarë. Si pasojë, elementët individualë nuk mund të paraqiten gjithmonë në një vizion të përgjithshëm të njëjtë, koherent dhe efektiv.

Aneksi 3:
Rekomandime Operacionale për të Trajtuar
Ndërveprimet Negative, duke kontribuar kështu
drejt zbatimit të CRF për ICZM

Procesi i identifikimit të rekomandimeve operacionale

Bazuar në rezultatet e Detyrave 1 dhe 2, Detyra 3 propozon një proces për identifikimin e rekomandimeve operacionale për zbatimin e CRF për ICZM drejt arritjes së EO-ve (objektivave ekologjikë) të EcAp (qasjes ndaj ekosistemit). Rekomandimet u përpunuan duke u nisur nga ndërveprimet me prioritet ndërmjet elementeve të Protokollit të ICZM dhe EO-ve të EcAp, të cilat janë dhënë me detaje në Detyrën 1.

Në përputhje me Kuadrin e Përbashkët Rajonal (CRF), rekomandimet operacionale janë zhvilluar për çdo ndërveprim me përparësi dhe kanë të bëjnë me dy objektivat e para kryesore të CRF për ICZM (me kusht që objektivi i tretë për 'qeverisjen e mirë' është ndër-sektorial i dy të tjerëve):

- Sigurimi i zhvillimit dhe integritetit të qëndrueshëm të zonës bregdetare, ekosistemeve të saj dhe shërbimeve dhe peizazheve përkatëse, në mënyrë për të:
 1. trajtuar procesin përmes të cilit sektorët përkatës mund të sigurojnë përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore; dhe
 2. përmirësuar mbrojtjen e ekosistemeve bregdetare dhe detare dhe ruajtjen e shërbimeve përkatëse të ekosistemit.
- Për të trajtuar rreziqet natyrore dhe efektet e fatkeqësive natyrore – në veçanti erozioni bregdetar dhe ndikimet e tjera të lidhura me klimën – duke kontribuar kështu në reduktimin, sa më shumë që të jetë e mundur, të faktorëve të rrezikut që mund të parandalojnë arritjen e EO të EcAp.

Rekomandime operacionale që adresojnë ndërveprimet prioritare

Zhvillimi i rekomandimeve operacionale bazohet në rezultatet e sintezës të identifikuara në përfundimet e Detyrës 1 në lidhje me zbatimin e metodologjisë së analizës mjedisore EIAT dhe të Detyrës 2 në lidhje me analizën e dispozitave të dokumenteve kryesore përkatëse, pjesë e UNEP/MAP Sistemi i Konventës së Barcelonës. Në analogji me treguesin e dhënë me CRF-në, rekomandimet operacionale mund të jenë të ndryshme dhe pritet të fokusohen në aspektet e **vlërësimit**, **menaxhimit** dhe **qeverisjes**. Pasi të identifikohen, rekomandimet operacionale janë organizuar në modelin e përbashkët të ofruar nga CRF: Tabela 1 për Italinë dhe Tabela 2 për Shqipërinë.

Modeli është i organizuar si më poshtë:

- tre kolonat e para identifikojnë ndërveprimet me përparësi për të cilat janë zhvilluar rekomandimet operacionale, për sa i përket lidhjeve të rëndësishme të ndërlidhura shkakore ndërmjet ndryshimit të gjendjes, aktiviteteve ekonomike dhe presioneve mjedisore.
- kolona e katërt përmban rekomandimet operacionale.
- kolona e pestë propozon tregues progresi për të monitoruar zbatimin e çdo rekomandimi operacionale.
- kolona e gjashtë dhe e shtatë tregojnë objektivin kryesor të CRF për ICZM me të cilin lidhet rekomandimi i propozuar: mund të zgjidhet njëra nga të dyja ose të dyja.
- kolona e fundit përdoret për të specifikuar aspektet e mbuluara nga rekomandimet operacionale të identifikuara: vlerësimi (V), menaxhimi (M) dhe/ose qeverisja (QE).

Siç përmendet shprehimisht në dokumentin kryesor të CRF-së për ICZM-në, është e njohur dhe e pranuar gjerësisht se koordinimi, integrimi (nëpër nivelet vertikale të qeverisjes dhe horizontalisht ndërmjet sektorëve të ndryshëm) dhe pjesëmarrja e palëve të interesit janë komponentë thelbësorë të procesit të ICZM.

Tabela 1: Identifikimi i rekomandimeve operacionale

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit		Objektivi i CRF për ICZM	
				Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës	Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi	Natyra e Rekomandimit
S1 (Biodiversiteti) – Zona Tokësore-LW	A5.3 (Bujqësia)	P1.1 – Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi morfologjik i nënshtresës, shtratit të detit, bregdetit, tokës dhe vijës bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin	<p>Miratimi i Praktikave të Qëndrueshme Bujqësore:</p> <p>Për të reduktuar ndikimin negativ të bujqësisë në mjedis, rekomandohet të miratohen praktika të qëndrueshme bujqësore. Kjo përfshin shmangien e bujqësisë intensive dhe monokulturës në shkallë të gjerë, përdorimin e teknikave të bujqësisë organike, ruajtjen e varieteteve lokale dhe menaxhimin efikas të burimeve ujore. Këto praktika do të ndihmojnë në ruajtjen e biodiversitetit lokal, përmirësimin e mirëqenies së tokës dhe ekosistemit dhe do të kontribuojnë në qëndrueshmërinë afatgjatë të sektorit bujqësor.</p>	Po	Jo	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja
			<p>Përqindja e Fermave që Miratojnë Praktika Organike: Mat përqindjen e fermave në zonën e LW që janë konvertuar ose po kthehen në praktika të bujqësisë organike.</p> <p>Diversiteti i Specieve Lokale të Ruajtura: Monitoron numrin dhe shumëllojshmërinë e specieve lokale të ruajtura në zonat bujqësore, duke treguar një ndikim pozitiv të praktikave të qëndrueshme bujqësore në biodiversitet.</p> <p>Efikasiteti në Përdorimin e Burimeve Ujore: Vlerëson uljen në përqindje të përdorimit vjetor të ujit (ose mujor) për njësi të prodhimit bujqësor.</p>	Po	Jo	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja
S1 (Biodiversiteti) – Zona Tokësore-LW	A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	P4.5 – Kultivimi/artificializimi i habitateve natyrore	<p>Forcimi i Sistemeve të Monitorimit në Sektorin e Bujqësisë:</p> <p>Rritja e sistemeve të monitorimit për të vlerësuar presionin e ushtruar nga bujqësia dhe përdorimi i tokës në mjedis është thelbësor. Vendosija e pragjeve paraprake sugjerohet t'u mundësojë vendimmarrësve publikë të monitorojnë tendencat mjedisore dhe të miratojnë plane dhe strategji që synojnë reduktimin e presioneve të rëndësishme mjedisore. Kjo përfshin gjithashtu monitorimin e presioneve nga urbanizimi dhe zgjerimi bujqësor, për të siguruar një qasje të ekuilibruar ndaj menaxhimit të tokës.</p>	Po	Po	Po	Vlerësimi, Menaxhimi dhe Qeverisja
			<p>Numri i Sistemeve të Zbatuara të Monitorimit: Mat numrin e sistemeve të reja të monitorimit mjedisor të instaluara dhe funksionale në zonën e LW.</p> <p>Frekuenca dhe Cilësia e Raporteve Mjedisore: Vlerëson rregullsinë dhe gjithë përfshirjen e raporteve mjedisore të krijuara, duke ofruar informacion mbi efektivitetin e sistemit të monitorimit.</p>	Po	Po	Po	Vlerësimi, Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparësi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Ndërveprimi me Përparësi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare Trajtimi i Rreziqeve Natyrore dhe Fatkeqësi	
Zona Tokësore	S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – Zona Tokësore	P1.1 – Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi morfologjik i nënshtrësës, shtratit të detit, bregdetit, tokës dhe vijës bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin	<p>Planifikimi dhe Menaxhimi i Integruar i Tokës:</p> <p>Rekomandohet zhvillimi i modeleve të integruara të planifikimit dhe menaxhimit të tokës që synojnë një ekuilibër midis zhvillimit urban, aktiviteteve bujqësore, ruajtjes së biodiversitetit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës. Një qasje e integruar është thelbësore për të zbutur ndikimet e përgjithshme të aktiviteteve njerëzore në mjedis dhe për të promovuar përdorimin e përgjegjshëm dhe të qëndrueshëm të burimeve lokale.</p>	<p>Numri i Nismave të Zbatuara të Menaxhimit të Integruar: Numëron nismat specifike të nisura për të promovuar menaxhimin e integruar të tokës në Zonën tokësore.</p> <p>Numri i Nismave të Komunikimit (Takime, Sondazhe, etj.) të Zbatuara për të Siguruar Pjesëmarrje dhe Mbledhjen e Komenteve nga Komunitetet Lokale: Mat nivelin e përfshirjes së komuniteteve lokale në vendimet e menaxhimit të tokës dhe perceptimin e tyre për efektivitetin e vendimeve të tilla.</p>	Po Po	Menaxhimi dhe Qeverisja
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – Zona Tokësore	P1.1 – Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi morfologjik i nënshtrësës, shtratit të detit, bregdetit, tokës dhe vijës bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin	P4.5 – Kultivimi/artificializimi i habitateve natyrore	<p>Regullorja dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Përdorimit të Tokës:</p> <p>Zbatojnë rregullore më rigoroz lokale për përdorimin e tokës, veçanërisht në zonat bregdetare, për të kontrolluar dhe zvogëluar ndikimin e urbanizimit dhe zhvillimit industrial. Kjo mund të përfshijë kufizime në shndërrimin e tokës natyrore dhe nxitjen e teknikave të qëndrueshme të ndërtimit.</p> <p>Promovojnë planifikim të integruar hapësinor që merr parasysh ndikimin e kombinuar të përdorimit të tokës urbane, industriale dhe bujqësore në ekosistemet bregdetare.</p>	<p>Numri i Planeve të Miratuara të Zhvillimit të Qëndrueshëm Urban: Mat numrin e planeve zhvillimore urbane të zbatuara që përfshijnë kriteret e qëndrueshmërisë mjedisore.</p> <p>Përqindja e sipërfaqes së tokës natyrore të Ruajtur ose Restauruar: Kuantifikon sipërfaqen e tokës natyrore që është ruajtur ose restauruar sipas politikave të reja të përdorimit të tokës.</p> <p>Përqindja e projekteve në përputhje me rregulloret e reja të përdorimit të tokës: Vlerëson përqindjen e projekteve të zhvillimit urban dhe industrial që përputhen me rregulloret e reja mjedisore.</p>	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO) Ndërveprimi me Përparësi Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektiv i CRF për ICZM Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi Natyra e Rekomandimit
<p>Nxjtja e Bujqësisë së Qëndrueshme: Zhvillon nxitje dhe mbështetje për fermerët që miratojnë praktika të qëndrueshme, të tilla si bujqësia organike, kontrolli i erozionit të tokës dhe ruajtja e ujit. Krijon programe trajnimi dhe ndërgjegjësimi për fermerët rreth ndikimit mjedisor të praktikave të tyre dhe alternativave të qëndrueshme.</p>	<p>Numri i Rregulloreve/Iniciativave lokale për të siguruar stimuj dhe mbështetje për fermerët: Mat numrin e nismave për të siguruar stimuj dhe mbështetje për fermerët për miratimin e praktikave të qëndrueshme.</p> <p>Përqindja e Fermave që Miratojnë Praktika të Qëndrueshme: Mat numrin e fermave që kanë miratuar praktika të qëndrueshme si bujqësia organike ose kontrolli i erozionit të tokës.</p> <p>Reduktimi i përdorimit të Pesticideve dhe Plehrave: Tregon uljen në përqindje të përdorimit të pesticideve dhe plehrave në praktikat bujqësore në rajon.</p> <p>Rritja e Zonave Bujqësore me Menaxhim të Qëndrueshëm të Ujërave: Vlerëson rritjen e sipërfaqeve bujqësore duke zbatuar teknika efektive të menaxhimit të burimeve ujore.</p>	<p>Nxjtja e Bujqësisë së Qëndrueshme: Zhvillon nxitje dhe mbështetje për fermerët që miratojnë praktika të qëndrueshme, të tilla si bujqësia organike, kontrolli i erozionit të tokës dhe ruajtja e ujit. Krijon programe trajnimi dhe ndërgjegjësimi për fermerët rreth ndikimit mjedisor të praktikave të tyre dhe alternativave të qëndrueshme.</p>	<p>Po</p> <p>Po</p> <p>Po</p>	<p>Menaxhimi</p>

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparësi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare Trajtimi i Reziqeve Natyrore dhe Fatkeqësi
S4 (Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykë derdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare, dunat) – Zonë tokësore	P1.1 – Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi morfologjik i nënshtresës, shtirrit të detit, bregdetit, tokës dhe vijës bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin	A5.3 (Bujqësia) A1.1 (Marrja e tokës për përdorime industriale urbane dhe bujqësore)	<p>Përmirësimi i Monitorimit dhe Vlerësimit Mjedisor: Krijon një sistem të fuqishëm monitorimi mjedisor që vlerëson ndikimin e aktiviteteve ekonomike në ekosistemet bregdetare, me vëmendje të veçantë ndaj morfologjisë së nënshtresës dhe erozionit/akumulimit. Përdor rezultatet e këtij monitorimi për të udhëhequr vendimet e politikave dhe strategjitë e menaxhimit mjedisor në të gjitha nivelet.</p>	<p>Numri i Sistemeve të Zbatuara të Monitorimit Mjedisor: Mat numrin e sistemeve të reja të monitorimit mjedisor të instaluar dhe operacionale.</p> <p>Frekuenca e Raporteve Mjedisore të Prodhuara: Vlerëson rregullsinë dhe gjithëpërfshirjen e raporteve mjedisore të krijuara nga aktivitetet e monitorimit.</p> <p>Numri i vendimeve të politikave të zbatuara kohët e fundit dhe respektimi i tyre në trajtimin e çështjeve që dalin nga Fushatat e Monitorimit: Vlerëson efektivitetin e zbatimit të rekomandimit. Efektiviteti i Strategjive të Menaxhimit Bazuar në të Dhënat e Monitorimit: Vlerëson ndikimin e vendimeve të politikave dhe strategjive të menaxhimit mjedisor të informuara nga të dhënat e monitorimit.</p>	Po Jo Vlerësimi dhe Menaxhimi
S4 (Ekosistemet bregdetare, peizazhet, peizazhet detare, ligatinat bregdetare, grykë derdhjet, pyjet dhe pyjet bregdetare, dunat) – Zonë tokësore	P1.1 – Dëmtimi/shqetësimi fizik dhe ndryshimi morfologjik i nënshtresës, shtirrit të detit, bregdetit, tokës dhe vijës bregdetare, duke përfshirë erozionin/akumulimin	P4.5 – Kultivimi/artificializimi i habitateve natyrore	<p>Menaxhimi i Integruar dhe i Qëndrueshëm i Përdorimit të Tokës: Miraton një qasje të integruar në planifikimin dhe menaxhimin e përdorimit të tokës që balancon nevojat urbane dhe bujqësore me ruajtjen e ekosistemeve bregdetare. Kjo mund të përfshijë zonat për sigurinë ekologjike midis zonave urbane/bujqësore dhe zonave të ndjeshme bregdetare. Zbaton masat e kontrollit për të kufizuar zgjerimin urban dhe industrial në zonat e ndjeshme bregdetare, duke zvogëluar kështu ndryshimin morfologjik, cenimin dhe humbjen e habitatatit.</p>	<p>Përqindja e Zonave Bregdetare që i Nënshtrohen Rregullore të Reja të Përdorimit të Tokës: Mat përqindjen e zonave bregdetare që janë përfshirë në rregulloret e reja për të kufizuar zgjerimin urban, industrial dhe bujqësor intensiv.</p> <p>Numri i Projekteve Urbane, Industriale dhe Intensive të Zhvillimit Bujqësor në përputhje me Politikën e Reja Mjedisore: Vlerëson se sa projekte të reja i përmbahen udhëzimeve të qëndrueshmërisë mjedisore në zonat bregdetare.</p>	Po Po Menaxhimi

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziljeve Natyrore dhe Fatkeqësi
Përmirësimi i Monitorimit dhe Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis:	<p>Reduktimi i Ndikimit Mjedisor të Bujqësisë: Promovon teknika bujqësore që reduktojnë erozionin e tokës dhe humbjen e habitateve natyrore, të tilla si bujqësia konservatore dhe prodhimi i vazhdueshëm. Inkurajon përdorimin e praktikave bujqësore që kufizojnë ndoijen nga plehrat dhe pesticidet, të cilat mund të dëmtojnë ekosistemet bregdetare dhe ujërat afër.</p>		<p>Numri i Fermave që Miratojnë Praktika të Qëndrueshme: Numëron fermat që kanë zbatuar praktika si bujqësia konservatore apo organike.</p>	Po	Jo	Menaxhimi
Zhvillimi i Strategjive të Ruajtjes dhe Restaurimit të Mjedisit:	<p>Përmirësimi i Monitorimit dhe Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis: Krijon sisteme të avancuara të monitorimit për të vlerësuar ndikimin e aktiviteteve urbane dhe bujqësore në ekosistemet bregdetare, me vëmendje të veçantë ndaj ndryshimeve morfologjike dhe erozionit. Integron rezultatet e monitorimit në vendimet e politikave, duke siguruar që strategjitë e menaxhimit të tokës janë të informuara dhe të udhëhequra nga të dhëna të besueshme shkencore.</p>		<p>Numri i Stacioneve të Monitorimit të Mjedisit të Instaluar në Zonat Bregdetare: Numëron stacionet e reja të monitorimit mjedisor që funksionojnë në zonat bregdetare. Frekuenca dhe Plotësia e Raporteve të prodhuara Mjedisore: Vlerëson rregullsinë dhe gjithëpërfshirjen e raporteve që dokumentojnë ndikimet e aktiviteteve ekonomike në zonat bregdetare.</p>	Po	Po	Vlerësimi
Zhvillimi i Strategjive të Ruajtjes dhe Restaurimit të Mjedisit:	<p>Shtirja e Zonave Bregdetare që i Nënshtrohen Ndërhyrjeve Restauruese dhe të Ruajtjes: Mat sipërfaqen e përgjithshme të zonave bregdetare që i nënshtrohen projekteve të restaurimit ose ruajtjes. Numri i iniciativave të përfunduara ose në vazhdim për restaurimin e habitatit natyror: Vlerëson numrin e projekteve aktive ose të përfunduara për restaurimin e habitateve natyrore si pyjet bregdetare, dunat dhe ligatinat.</p>		<p>Shtirja e Zonave Bregdetare që i Nënshtrohen Ndërhyrjeve Restauruese dhe të Ruajtjes: Mat sipërfaqen e përgjithshme të zonave bregdetare që i nënshtrohen projekteve të restaurimit ose ruajtjes. Numri i iniciativave të përfunduara ose në vazhdim për restaurimin e habitatit natyror: Vlerëson numrin e projekteve aktive ose të përfunduara për restaurimin e habitateve natyrore si pyjet bregdetare, dunat dhe ligatinat.</p>	Po	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO)	Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit		Objektivi i CRF për ICZM	
				Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Fatkeqësive	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësive	Natyra e Rekomandimit
S1 (Biodiversiteti) – Ndërlidhja	A6.2 (Transporti – dorëzimi)	P4.1 – Transferimi i specieve vendase, futja/shpërndarja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht	Zbatimi Lokal i Rregulloreve Ndërkombëtare dhe Kombëtare për aktivitetet detare: Përditëson ose zhvillon plane lokale të zbatimit për rregulloret ndërkombëtare dhe kombëtare, duke i përshtatur ato me specifikat e zonave lokale bregdetare dhe detare, duke përshtatur masat e menaxhimit të burimeve detare dhe duke përcaktuar pragjet specifike të qëndrueshmërisë për aktivitetet e peshkimit dhe lundrimin. Zhvillon programe lokale për të trajnuar dhe rritur ndërgjegjësimin e operatorëve në sektorët e peshkimit dhe lundrimit për të siguruar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të promovuar praktika të qëndrueshme.	Numri i rregulloreve lokale që zbatojnë rregulloret e miratuara ndërkombëtare dhe kombëtare: Mat numrin e rregulloreve lokale që përshtatin rregulloret kombëtare dhe ndërkombëtare me specifikat e zonave bregdetare dhe detare.	Po	Jo	Menaxhimi dhe Qeverisja
			P4.3 – Largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve të synuara/jo të synuara	Zbatimi i Rregulloreve Ndërkombëtare dhe Kombëtare për aktivitetet detare: Përditëson ose zhvillon plane lokale të zbatimit për rregulloret ndërkombëtare dhe kombëtare, duke i përshtatur ato me specifikat e zonave lokale bregdetare dhe detare, duke përshtatur masat e menaxhimit të burimeve detare dhe duke përcaktuar pragjet specifike të qëndrueshmërisë për aktivitetet e peshkimit dhe lundrimin. Zhvillon programe lokale për të trajnuar dhe rritur ndërgjegjësimin e operatorëve në sektorët e peshkimit dhe lundrimit për të siguruar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të promovuar praktika të qëndrueshme.	Shkalla e Përpunueshmërisë së Aktiviteteve Lokale Detare: Mat përqindjen e operacioneve detare lokale që përmbushin standardet e përditësuara rregullatore ndërkombëtare dhe kombëtare.	Po	Jo
A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve)	P4.4 – Shqetësimi, lëndimi dhe ngordhja e specieve	Zbaton udhëzime dhe politika për menaxhimin e qëndrueshëm të akuakulturës që parandalon mbipeshkimin dhe shkatërrimin e habitateve detare duke garantuar ruajtjen e burimeve të peshkut dhe mbrojtjen e specieve jo të synuara. Mbështet miratimin e metodave selektive dhe të përgjegjshme të peshkimit, duke inkurajuar përdorimin e pajisjeve dhe teknikave që reduktojnë ndikimet negative në biodiversitetin detar.	Zhvillimi i Strategjive të Menaxhimit të Qëndrueshëm për Akuakulturën dhe Peshkimin: Zbaton udhëzime dhe politika për menaxhimin e qëndrueshëm të akuakulturës që parandalon mbipeshkimin dhe shkatërrimin e habitateve detare duke garantuar ruajtjen e burimeve të peshkut dhe mbrojtjen e specieve jo të synuara. Mbështet miratimin e metodave selektive dhe të përgjegjshme të peshkimit, duke inkurajuar përdorimin e pajisjeve dhe teknikave që reduktojnë ndikimet negative në biodiversitetin detar.	Shkalla e Reduktimit të Incidenteve të Mbipeshkimit: Monitoron ndryshimet në shkallën e mbipeshkimit para dhe pas zbatimit të udhëzimeve të reja të akuakulturës së qëndrueshme.	Po	Jo	Menaxhimi dhe Qeverisja
			Zhvillimi i Strategjive të Menaxhimit të Qëndrueshëm për Akuakulturën dhe Peshkimin: Zbaton udhëzime dhe politika për menaxhimin e qëndrueshëm të akuakulturës që parandalon mbipeshkimin dhe shkatërrimin e habitateve detare duke garantuar ruajtjen e burimeve të peshkut dhe mbrojtjen e specieve jo të synuara. Mbështet miratimin e metodave selektive dhe të përgjegjshme të peshkimit, duke inkurajuar përdorimin e pajisjeve dhe teknikave që reduktojnë ndikimet negative në biodiversitetin detar.	Shkalla e miratimit të Pajisjeve dhe Teknikave të Qëndrueshme të Peshkimit: Vlerëson përqindjen e operacioneve lokale të peshkimit duke përdorur pajisje dhe teknika që minimizojnë ndikimin negativ në biodiversitetin detar.	Po	Jo	Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Nërvëprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi
Zhvillimi i Mjeteve Operacionale dhe Qeverisja Lokale për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare (ICZM): Promovon zhvillimin e udhëzimeve lokale për Menaxhimin e Integruar të Zonës Bregdetare (ICZM) që integrojnë direktivat ndërkombëtare dhe kombëtare me nevojat dhe specifikat lokale.	Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Përfshin në mënyrë aktive komunitetet lokale në krijimin e planeve të menaxhimit dhe në monitorimin e mjedisit, për të siguruar që vendimet e politikave reflektojnë nevojat dhe prioritetet lokale.	Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Numri i Udhëzimeve të Zhvilluara Lokale të ICZM: Logarit numrin e udhëzimeve lokale të MICZM-së të zhvilluara rishitazi që pasqyrojnë integrimin e direktivave më të gjera me nevojat lokale.	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi
Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Përfshin në mënyrë aktive komunitetet lokale në krijimin e planeve të menaxhimit dhe në monitorimin e mjedisit, për të siguruar që vendimet e politikave reflektojnë nevojat dhe prioritetet lokale.	Përfshin në mënyrë aktive komunitetet lokale në krijimin e planeve të menaxhimit dhe në monitorimin e mjedisit, për të siguruar që vendimet e politikave reflektojnë nevojat dhe prioritetet lokale.	Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Numri i Udhëzimeve të Zhvilluara Lokale të ICZM: Logarit numrin e udhëzimeve lokale të MICZM-së të zhvilluara rishitazi që pasqyrojnë integrimin e direktivave më të gjera me nevojat lokale.	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi
Përmirësimi i Monitorimit dhe Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis:	Krijon sisteme të avancuara të monitorimit për të vlerësuar ndikimin e transportit detar, akuakulturës dhe aktiviteteve të peshkimit në biodiversitetin detar, me vëmendje të veçantë ndaj mirëqenies së livadheve Posidonia oceanica.	Përdor të dhënat e mbledhura për të informuar dhe përditësuar politikat e menaxhimit mjedisor, duke siguruar strategji efektive të ruajtjes për biodiversitetin detar.	Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Numri i Sistemeve të Zbatuara të Monitorimit: Mat numrin e sistemeve të avancuara të monitorimit të krijuara për vlerësimin e ndikimit në biodiversitetin detar.	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi
Mirëqenia e livadheve Posidonia Oceanica: Monitoron treguesit e mirëqenies së livadheve Posidonia oceanica si masë e drejtpërdrejtë e efektivitetit të politikave të reja mjedisore.	Përdor të dhënat e mbledhura për të informuar dhe përditësuar politikat e menaxhimit mjedisor, duke siguruar strategji efektive të ruajtjes për biodiversitetin detar.	Përdor të dhënat e mbledhura për të informuar dhe përditësuar politikat e menaxhimit mjedisor, duke siguruar strategji efektive të ruajtjes për biodiversitetin detar.	Zbaton sistemet lokale të stimulimit dhe sanksionit për të promovuar përputhjen me rregulloret mjedisore dhe për të inkurajuar praktikat e qëndrueshme ndërmjet operatorëve ekonomikë lokalë.	Numri i Sistemeve të Zbatuara të Monitorimit: Mat numrin e sistemeve të avancuara të monitorimit të krijuara për vlerësimin e ndikimit në biodiversitetin detar.	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziqëve Natyrore dhe Fatkeqësi

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare Trajtimi i Rreziqeve Natyrore dhe Fatkeqësi
A6.2 – Transporti – dorëzimi	P5.3 – Futja e mbeturinave	P2.1 – Ndryshimet në kushtet hidrologjike	<p>Promovimi i infrastrukturave të Integruara të Qëndrueshme Bregdetare: Zhvillon dhe zbaton plane për infrastrukturat bregdetare që u përbahen parimeve të qëndrueshmërisë, duke reduktuar ndikimin në zonat e mbrojtura detare dhe duke promovuar ruajtjen e specieve detare dhe habitateve bregdetare.</p>	Po	Menaxhimi
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – Ndërlidhja	P4.2 – Futja e patogjenëve mikrobikë	P4.3 – Largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve të synuara/fo të synuara	<p>Menaxhimi dhe Kontrolli i Ndikimit të Aktiviteteve në Port: Rishikon dhe forcon politika dhe rregullore që lidhen me menaxhimin e aktiviteteve në port për të reduktuar futjen e mbetjeve të ngurta, duke përfshirë mikroplastikën në det.</p>	Po	Menaxhimi
A1.2 – Infrastruktura e lidhur me ndryshimin e formës bregdetare/rrijedhës ujore	P4.4 – Shqetësimi, lëndimi dhe ngordhja e specieve	P4.4 – Shqetësimi, lëndimi dhe ngordhja e specieve	<p>Përmirësimi i Kushteve Hidrologjike dhe Mbrojtja e Biodiversitetit: Miraton strategjitë e menaxhimit bregdetar që ruajnë dhe/ose rivendosin kushtet hidrologjike natyrore dhe mbrojnë biodiversitetin detar nga nxjerrja selektive dhe shkatërrimi i specieve. Forcon aplikimin e programeve të ruajtjes – nëpërmjet zbatimit të masave lokale – për speciet e kërcënuara dhe habitatet kritike, si ato që mbështesin livadhet Posidonia oceanica, të cilat janë tregues kryesor të mirëqenies të ekosistemit detar.</p>	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja
			<p>Menaxhimi dhe Kontrolli i Ndikimit të Aktiviteteve në port, në veçanti me reduktimin e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës: Logarit numrin e rregulloreve që lidhen me menaxhimin e aktiviteteve në port dhe që synojnë uljen e përqindjes së mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës që futen në det nga aktivitetet në port pas rishikimeve të politikave.</p>	Po	Menaxhimi
			<p>Numri i rregulloreve të miratuara që lidhen me menaxhimin e aktiviteteve në port, në veçanti me reduktimin e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës: Logarit numrin e rregulloreve që lidhen me menaxhimin e aktiviteteve në port dhe që synojnë uljen e përqindjes së mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës që futen në det nga aktivitetet në port pas rishikimeve të politikave.</p>	Po	Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Reziljeve Natyrore dhe Fatkeqësi
	<p>Zhvillimi i Mjeteve Operacionale për Monitorimin e Mjedisit Detar. Krijon sisteme të vazhdueshme të monitorimit për të vlerësuar ndikimin e aktiviteteve detare në cilësinë e ujit dhe integritetin e shtratit të detit. Përdor të dhënat e mbledhura për të informuar strategjitë e menaxhimit mjedisor dhe për të rregulluar praktikatat operacionale në sektorin detar për të reduktuar ndikimet negative.</p>	<p>Numri i Sistemeve të Krijuara të Monitorimit. Llogarit numrin e sistemeve të vazhdueshme të monitorimit të krijuar për aktivitetet detare dhe ndikimin e tyre në cilësinë e ujit dhe integritetin e shtratit të detit.</p> <p>Sasia e të Dhënave Mjedisore të Përdorura: Vlerëson se sa shpesh përdoren të dhënat e mbledhura mjedisore për të rregulluar dhe përmirësuar praktikatat operacionale detare.</p>	<p>Po</p>	<p>Jo</p>	<p>Vlerësimi</p>	
	<p>Promovimi i Infrastrukturas së Qëndrueshme: Siguron që të gjitha ndërtimet e reja ose modifikimet e rëndësishme të infrastrukturës bregdetare t'i nënshtrohen vlerësimeve të përditësuara të ndikimit mjedisor që pasqyrojnë njohuritë më të fundit shkencore dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare. EIA duhet të përfshijë analiza të detajuara të ndikimeve në morfologjinë bregdetare dhe rrjedhat ujore dhe të propozojë masa efektive zbutëse. Inkurajon projektimin dhe zhvillimin e infrastrukturës bregdetare që respekton dinamikën natyrore dhe karakteristikat ekologjike të zonave bregdetare, duke miratuar teknika ndërtimi që minimizojnë ndikimin mjedisor dhe rrisin qëndrueshmërinë e ekosistemit.</p>	<p>Numri i dispozitave të përditësuara të EIA: Monitoron përqindjen e projekteve të reja ose të modifikuara ndjeshëm të infrastrukturës bregdetare që i nënshtrohen vlerësimeve të ndikimit në mjedis duke përfshirë njohuritë më të fundit shkencore dhe praktikatat më të mira.</p> <p>Numri i Nismave/rregulloreve që promovojnë parimet e projektimit të qëndrueshëm: Gjurmon numrin e nismave që inkurajojnë projektet e infrastrukturës bregdetare të hartuara dhe të zhvilluara duke përdorur teknika që minimizojnë ndikimin mjedisor dhe janë në përputhje me dinamikën natyrore të zonave bregdetare.</p>	<p>Po</p>	<p>Jo</p>	<p>Menaxhimi</p>	

Tabela 2. Identifikimi i rekomandimeve operacionale – Zona e projektit brenda Shqipërisë

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparsi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM		
					Zhvillimi i Oëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Rreziqeve Natyrore dhe Fatkeqësi	
S2 (Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut) – Zona tokësore	A5.1 (Akuakultura detare) A6.1 (Infrastruktura e transportit (duke përfshirë portet)		<p>Kontrolli dhe parandalimi i futjes së specieve invazive: Forcon dhe zbaton masa të reja për të parandaluar futjen e specieve jo-indigjene, të cilat mund të jenë veçanërisht të dëmshme në ekosistemet tokësore dhe bregdetare. Kjo mund të përfshijë monitorimin dhe kontrollin në pikat hyrëse si portet dhe zonat kufitare (me referencë të veçantë për aktivitetet që lidhen me akuakulturën dhe tregtinë ndërkombëtare), si dhe fushata ndërgjegjësimit për komunitetet lokale dhe palët e interesit. Krijon protokolle të vlerësimit të rrezikut mjedisor, sisteme të gjurmueshmërisë dhe miraton masa të mundshme karantine.</p>	<p>Niveli i Përfundshëm me Protokollet e Vlerësimit të Rrezikut Mjedisor: Vlerëson përqindjen e operatorëve në tregtinë ndërkombëtare dhe akuakulturën që u përmbahen protokolleve të reja të vlerësimit të rrezikut mjedisor dhe sistemeve të gjurmueshmërisë.</p>	Po	Jo	Vlerësimi dhe Menaxhimi
	P4.1 – Transferimi i specieve vendase dhe futja/shpërndarja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht		<p>Numri i specieve jo-vendase të identifikuar dhe të kontrolluara: Monitoron numrin e specieve jo-vendase të identifikuar në pikat e kontrollit si portet dhe zonat kufitare. Një rënie në numrin e këtyre specieve mund të tregojë efektivitetin e masave të zbatuara.</p>				
	P5.3 – Futja e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës						

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Zhvillimi i Planave të Menaxhimit Mjedisor për Infrastrukturën e Transportit:	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi
<p>Është e rëndësishme që infrastruktura e re e transportit tokësor, duke përfshirë portet, të projektohet dhe menaxhohet me një fokus të fortë në qëndrueshmërinë mjedisore. Kjo mund të përfshijë vlerësimet e ndikimit në mjedis, mira timin e teknologjive të pastra dhe planifikimin urban që minimizon ndikimin në zonat bregdetare dhe ekosistemet e tyre. Zhvilloni plane menaxhimi që marrin parasysh ndërveprimin ndërmjet ekosistemeve tokësore dhe bregdetare. Mbrojtja e zonave të ndërlidhura midis tokës dhe detit, si ligatinat dhe rizoforet, të cilat janë thelbësore për mirëqenien e ekosistemeve bregdetare dhe tokësore.</p>	<p>Zhvillimi i Planave të Menaxhimit Mjedisor për Infrastrukturën e Transportit:</p> <p>Është e rëndësishme që infrastruktura e re e transportit tokësor, duke përfshirë portet, të projektohet dhe menaxhohet me një fokus të fortë në qëndrueshmërinë mjedisore. Kjo mund të përfshijë vlerësimet e ndikimit në mjedis, mira timin e teknologjive të pastra dhe planifikimin urban që minimizon ndikimin në zonat bregdetare dhe ekosistemet e tyre. Zhvilloni plane menaxhimi që marrin parasysh ndërveprimin ndërmjet ekosistemeve tokësore dhe bregdetare. Mbrojtja e zonave të ndërlidhura midis tokës dhe detit, si ligatinat dhe rizoforet, të cilat janë thelbësore për mirëqenien e ekosistemeve bregdetare dhe tokësore.</p>	<p>Numri i Projekteve Infrastrukturore me një Vlerësim të Plotë të Ndikimit në Mjedis: Monitoron numrin e projekteve të reja të infrastrukturës së transportit që përfshijnë një vlerësim të plotë të ndikimit në mjedis.</p> <p>Përqindja e Zgjerimit të Zonave të Mbrojtura Tokësore dhe Bregdetare: Mat rritjen e zonave të mbrojtura, si ligatinat dhe rizoforet, sipas zbatimit të planeve të menaxhimit mjedisor.</p>	<p>Numri i Projekteve Infrastrukturore me një Vlerësim të Plotë të Ndikimit në Mjedis: Monitoron numrin e projekteve të reja të infrastrukturës së transportit që përfshijnë një vlerësim të plotë të ndikimit në mjedis.</p> <p>Përqindja e Zgjerimit të Zonave të Mbrojtura Tokësore dhe Bregdetare: Mat rritjen e zonave të mbrojtura, si ligatinat dhe rizoforet, sipas zbatimit të planeve të menaxhimit mjedisor.</p>	<p>Po</p> <p>Po</p> <p>Po</p>	<p>Po</p> <p>Po</p> <p>Po</p>	<p>Menaxhimi</p> <p>Menaxhimi dhe Qeverisja</p>
<p>Menaxhimi i Integruar i Mbetjeve të Ngurta dhe Mikroplastikës:</p> <p>Promovon politika dhe praktika për të zbatuar menaxhimin e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës, veçanërisht në zonat urbane dhe industriale pranë zonave bregdetare. Kjo mund të përfshijë zbatimin e sistemeve të diferencuara të grumbullimit të mbetjeve, përmirësimin e infrastrukturës së riciklimit dhe promovimin e iniciativave për të reduktuar përdorimin e plastikës.</p>	<p>Menaxhimi i Integruar i Mbetjeve të Ngurta dhe Mikroplastikës:</p> <p>Promovon politika dhe praktika për të zbatuar menaxhimin e mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës, veçanërisht në zonat urbane dhe industriale pranë zonave bregdetare. Kjo mund të përfshijë zbatimin e sistemeve të diferencuara të grumbullimit të mbetjeve, përmirësimin e infrastrukturës së riciklimit dhe promovimin e iniciativave për të reduktuar përdorimin e plastikës.</p>	<p>Ulja e Përqindjes së Mbetjeve të Ngurta dhe Mikroplastikës: Monitoron uljen e përqindjes së mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës në zonat urbane dhe industriale pranë zonave bregdetare.</p> <p>Shkalla e Riciklimit dhe Përpunimit të Mbetjeve: Vlerëson rritjen e shkallës së riciklimit dhe përpunimit të mbetjeve në zonat e synuara.</p>	<p>Ulja e Përqindjes së Mbetjeve të Ngurta dhe Mikroplastikës: Monitoron uljen e përqindjes së mbetjeve të ngurta dhe mikroplastikës në zonat urbane dhe industriale pranë zonave bregdetare.</p> <p>Shkalla e Riciklimit dhe Përpunimit të Mbetjeve: Vlerëson rritjen e shkallës së riciklimit dhe përpunimit të mbetjeve në zonat e synuara.</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p> <p>Jo</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p> <p>Jo</p>	<p>Menaxhimi dhe Qeverisja</p>

Ndërveprimi me Përparësi		Objektivi i ORF për ICZM	
Komponenti i Statusit (EO)	Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale
		Treguesit e Progresit	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare
			Trajtimi i Rreztqeve Natyrore dhe Fatkeqësi
			Natyrë e Rekomandimit
			<p>Promovimi i Bashkëpunimit dhe Qeverisjes në shumë nivele: Duke pasur parasysh natyrën ndërkufitare të shumë çështjeve mjedisore, është thelbësore të promovohet bashkëpunimi ndërmjet niveleve të ndryshme të qeverisjes dhe me organizatat ndërkombëtare. Kjo mund të përfshijë ndarjen e praktikave më të mira, pjesëmarrjen në nismat ndërkombëtare për mbrojtjen e mjedisit detar dhe bregdetar dhe bashkëpunimin në kërkimin dhe zhvillimin e zgjidhjeve novatore.</p>
			<p>Numri i Nismave të Përbashkëta ose Projekteve të Bashkëpunimit: Numëron numrin e nismave të përbashkëta ose projekteve të bashkëpunimit ndërmjet niveleve të ndryshme të qeverisjes dhe me organizatat ndërkombëtare.</p> <p>Numri i Zgjidhjeve Novatore të Zbatuara: Monitoron numrin e zgjidhjeve novatore të zhvilluara dhe të zbatuara përmes bashkëpunimit në shumë nivele.</p>
			<p>Planifikimi i Qëndrueshëm Urban dhe Kontrolli i Urbanizimit Bregdetar: Zbaton një planifikim urban të qëndrueshëm që menaxhon dhe balancon zgjerimin përgjatë vijave bregdetare. Kjo mund të përfshijë përcaktimin e zonave ku nuk mund të ndërtohet, promovimin e hapësirave të gjelbra urbane dhe ruajtjen e zonave natyrore bregdetare. Zhvillon udhëzime dhe mjete rregullatore për ndërtimin e shtëpive të dyta ose objekteve turistike, duke u siguruar që ato të përmbushin standardet mjedisore dhe të mos cenojnë integritetin ekologjik të zonave bregdetare.</p>
			<p>Përqindja e zonave bregdetare të ruajtura ose të restauruara: Mat efektivitetin e politikave të ruajtjes për zonat bregdetare dhe zonat ku nuk mund të ndërtohet.</p> <p>Numri i ndërtimeve të reja në përputhje me standardet mjedisore: Vlerëson efektivitetin e udhëzimeve dhe mjeteve rregullatore për ndërtimet e reja, duke përfshirë shtëpitë e dyta dhe objektet turistike.</p>
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – Zona Tokësore	A7.1 (përdorime urbane) A5.3 (bujqësi) A7.2 (përdorime industriale)	P4.5 – Kultivimi dhe artificializimi i habitatit natyror P5.4 – Hyrja e CO ₂ dhe gazeve serrë	Po Po Po
			Menaxhimi dhe Qeverisja

Komponenti i Statusit (EO)	Ndvëprimi me Përparsi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Trajtimi i Rezilëve Natyrore dhe Fatkeqësi	Natyra e Rekomandimit
<p>Menaxhimi i Qëndrueshëm i Bujqësisë dhe Reduktimi i Artificializimit të Tokës: Promovon praktika të qëndrueshme bujqësore që reduktojnë ndikimin mjedisor, të tilla si bujqësia organike, rotacioni i të korrave dhe përdorimi efikas i burimeve ujore. Kufizon shndërrimin e habitateve natyrore në toka bujqësore ose industriale nëpërmjet rregulloreve më të rrepta dhe stimulujve për ruajtjen e tokave natyrore.</p>	<p>Përqindja e tokave bujqësore të menaxhuara duke përdorur praktika të qëndrueshme: Tregon nivelin e miratimit të praktikave të qëndrueshme si bujqësia organike dhe rotacioni i të korrave. Shkalla e shndërrimit të habitateve natyrore në tokë bujqësore ose industriale: Monitoron efektivitetin e rregulloreve dhe stimulujve që synojnë ruajtjen e tokave natyrore.</p>	<p>Po</p>	<p>Jo</p>	<p>Menaxhimi</p>		
<p>Reduktimi i Emetimeve të Gazeve Serrë dhe Përmirësimi i Cilësisë së Ajrit: Inkurajon përdorimin e energjive të rinovueshme dhe teknologjive me karbon të ulët në aktivitetet urbane, bujqësore dhe industriale. Zbaton politika të qëndrueshme të lëvizshmërisë në zonat urbane, si rritja e transportit publik, krijimi i korsiwe për biçikleta dhe krijimi i zonave me trafik të ulët.</p>	<p>Ulja e përqindjes së emetimeve të gazeve serrë në sektorët kryesorë (urban, bujqësor, industrial): Mat ndikimin e përdorimit të energjive të rinovueshme dhe teknologjive me karbon të ulët. Rritja e përdorimit të transportit të qëndrueshëm në zonat urbane: Vlerëson efektivitetin e politikave të qëndrueshme të lëvizshmërisë, si rritja e transportit publik dhe krijimi i korsiwe për biçikleta.</p>	<p>Po</p>	<p>Jo</p>	<p>Menaxhimi dhe Qeverisja</p>		

Nënvëprimi me Përparësi	Objektivi i CRF për ICZM	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Objektivi i CRF për ICZM
Komponenti i Statusit (EO)	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi
Presionet (EO)	Natyra e Rekomandimit	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Natyra e Rekomandimit
Nënvëprimi me Përparësi	Objektivi i CRF për ICZM	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Objektivi i CRF për ICZM
Komponenti i Statusit (EO)	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi
Presionet (EO)	Natyra e Rekomandimit	Treguesit e Progresit	Rekomandime Operacionale	Natyra e Rekomandimit
			<p>Planifikimi, Monitorimi dhe Menaxhimi i Integruar i Tokës:</p> <p>Zhvillon modele të integruara të planifikimit dhe menaxhimit të tokës që marrin në konsideratë një ekuilibër midis zhvillimit urban dhe industrial, aktiviteteve bujqësore, ruajtjes së integritetit të tokës dhe bregdetit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës. Një qasje e integruar është thelbësore për të zbutur ndikimet e përgjithshme të aktiviteteve njerëzore në mjedis dhe për të promovuar përdorimin e përgjegjshëm dhe të qëndrueshëm të burimeve lokale. Krijon një sistem të vazhdueshëm monitorimi për të vlerësuar ndikimin e aktiviteteve njerëzore në integritetin e tokës dhe bregdetit.</p>	
			<p>Numri i projekteve zhvillimore që integrojnë kriteret e qëndrueshmërisë mjedisore: Vlerëson efektivitetin e modeleve të integruara të planifikimit dhe menaxhimit të tokës.</p>	
			<p>Frekuenca dhe cilësia e raporteve të monitorimit për ndikimin e aktiviteteve njerëzore në tokë dhe në bregdet: Mat efektivitetin e sistemit të vazhdueshëm të monitorimit për të vlerësuar ndikimin e aktiviteteve njerëzore.</p>	<p>Po</p> <p>Po</p> <p>Vlerësimi dhe Menaxhimi</p>

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparësi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Trajtimi i Rezilëve Natyrore dhe Fatkeqësi Natyra e Rekomandimit
S2 (Zinxhiri ushqimor detar dhe bregdetar dhe rezervat e peshkut) – Ndërlidhja	A4.1 (Kapja e peshqve dhe butakëve) A5.1 (Akuakultura detare)	P4.1 – Transferimi i specieve vendase, futja/shpërndarja e specieve jo-indigjene ose të modifikuara gjenetikisht P4.3 – Largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve të synuara/jo të synuara	<p>Rregullorja dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Peshkimit dhe Akuakulturës: Zbaton ose përmirëson rregullore në lidhje me peshkimin dhe akuakulturën, me vëmendje të veçantë ndaj peshkimit me rrjetë në fund të detit dhe praktikave intensive të akuakulturës: Kjo mund të përfshijë vendosjen e kuotave të peshkimit bazuar në vlerësimet shkencore të rezervave të peshkut, që nënkupton vendosjen e kufijve për sasinë dhe llojin e peshkut që mund të kapet, bazuar në një kuptim shkencor të madhësisë së popullesisë, shkallës së riprodhimit dhe qëndrueshmërisë së llojeve të ndryshme të peshkut. Për më tepër, promovon teknika selektive të peshkimit që reduktojnë ndikimin në habitatet detare dhe rregullojnë përdorimin e antibiotikëve dhe ndotësve të tjerë në akuakulturë. Inkurajon përdorimin e specieve vendase në akuakulturë dhe zhvillon sisteme të menaxhimit të mbetjeve dhe kimikateve për të reduktuar ndotjen gjenetike dhe mjedisore.</p>	Po Jo	Menaxhimi dhe Qeverisja
			<p>Shkalla e Përputhshmërisë me Kuotat e Peshkimit: Mat përqindjen e aktiviteteve të peshkimit që u përmbahen kuotave të përcaktuara, duke reflektuar respektimin e praktikave të qëndrueshme të peshkimit.</p>		
			<p>Reduktimi i praktikave jo selektive të peshkimit: Gjurmon rënien e praktikave si gjuetia e peshkut me rrjetë në fund të detit dhe rritjen e teknikave të peshkimit selektiv, duke treguar një ndikim të reduktuar në habitatet detare.</p>		

Komponenti i Statusit (EO)	Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi	Natyra e Rekomandimit
Ndërveprimi me Përparesi			<p>Monitorimi dhe Ruajtja e Biodiversitetit Detar:</p> <p>Forcon dhe integron monitorimin, duke përfshirë një program që lejon vëzhgime të vazhdueshme dhe të gjera si në pika të ndjeshme ashtu edhe me mjete të lëvizshme zbulimi, për të vlerësuar statusin e popullatave të peshqve dhe mirëqenien e ekosistemeve detare, me vëmendje të veçantë ndaj specieve invazive dhe ruajtjes së specieve të rëndësishme vendase si Posidonia oceanica.</p> <p>Përmirëson dhe zbaton planet e menaxhimit për ruajtjen e livadheve të Posidonias dhe habitateve të tjera të ndjeshme detare, duke përcaktuar veprime të mëtejshme për të kufizuar aktivitetet që mund t'i dëmtojnë ato, të tilla si ankorimi i parregullt dhe peshkimi i dëmshëm.</p>	<p>Statusi i Popullatave Kryesore të Specieve Detare: Monitoron ndryshimet në popullatat e specieve kritike, si Posidonia oceanica, si një tregues i mirëqenies të ekosistemit.</p> <p>Numri i Aktiviteteve Dëmtuese të Raportuara/Parandaluara: Gjurmon incidentet e aktiviteteve të dëmshme si ankorimi i parregullt ose peshkimi i dëmshëm, duke treguar efektivitetin e përpjekjeve të ruajtjes.</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p>	<p>Vlerësimi dhe Menaxhimi</p>		

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparësi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Rezilëve Natyrore dhe Fatkeqësi	Rekomandimit
	<p>Edukimi dhe Përfshirja e Komuniteteve Lokale:</p> <p>Promovon dhe krijon programe të reja edukimi dhe ndërgjegjësimi për komunitetet bregdetare dhe profesionistët në sektorin e peshkimit dhe akuakulturës, të fokusuara në ruajtjen e detit dhe praktikat e qëndrueshme të peshkimit. Planifikon veprime dhe nisma për të nxitur përfshirjen e komuniteteve lokale në menaxhimin e burimeve detare nëpërmjet peshkimit të përgjegjshëm dhe nismave të turizmit të qëndrueshëm, duke parashikuar gjithashtu stimuj ekonomikë për praktikat që mbështesin ruajtjen e mjedisit.</p>	<p>Niveli i Angazhimit të Komunitetit Lokal: Vlerëson shkallën e pjesëmarrjes në programet arsimore dhe iniciativat e peshkimit ose turizmit të qëndrueshëm, duke treguar suksesin e strategjive të përfshirjes së komunitetit.</p> <p>Ndryshimet në Praktikak Lokale të Peshkimit: Monitoron ndryshimet në praktikak lokale të peshkimit drejt qëndrueshmërisë, duke reflektuar ndikimin e programeve arsimore dhe ndërgjegjësimit.</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p> <p>Menaxhimi</p>			
	<p>Zhvillimi i Mjeteve të Qeverisjes Lokale dhe Bashkëpunimi Ndërkombëtar:</p> <p>Forcon mjetet e qeverisjes lokale për menaxhimin efektiv të burimeve detare, duke integruar politikak kombëtare me nevojat dhe aftësitë e komuniteteve lokale. Rrit bashkëpunimin me organizatat ndërkombëtare dhe vendet fqinje për menaxhimin ndërkufitar të burimeve detare dhe luftën kundër peshkimit të paligjshëm, të paraportuar dhe të parregullt (IUU), duke zhvilluar marrëveshje, iniciativa dhe instrumente të reja qeverisëse.</p>	<p>Numri i Iniciativave të Zbatuara të Qeverisjes Lokale: Gjurmon zbatimin e mjeteve dhe politikave të reja të qeverisjes në nivel lokal, duke reflektuar efektivitetin e strategjive të menaxhimit.</p> <p>Shtirja e Bashkëpunimit Ndërkombëtar: Mat nivelin e angazhimit dhe numrin e marrëveshjeve me organet ndërkombëtare dhe vendet fqinje në menaxhimin e burimeve detare dhe luftimin e Paligjshëm, Pa Raportuar dhe të Parregullt të peshkimit.</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p> <p>Menaxhimi dhe Qeverisja</p>			

Ndërveprimi me Përparësi		Objektivi i ORF për ICZM	
Komponenti i Statusit (EO)	Aktiviteti Ekonomik (elementet e ICZM)	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale
		Treguesit e Progresit	Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare
			Trajtimi i Rrejtëve Natyrore dhe Fatkeqësi
			Natyra e Rekomandimit
			Menaxhimi i Qëndrueshëm dhe Rregullorja e Akuakulturës: Integron rregullore ekzistuese për menaxhimin e akuakulturës detare, duke synuar forcimin e parandalimit të futjes së specieve ekzotike ose të modifikuara gjenetikisht. Kjo mund të përfshijë krijimin e udhëzimeve për zgjedhjen e specieve që do të kultivohen, duke favorizuar speciet vendase dhe duke vendosur kontrole më rigorozë në cilësinë e ujit dhe praktikave bujqësore. Zhvillon programe monitoruese për të vlerësuar ndikimin e akuakulturës në komunitetet lokale detare dhe biodiversitetin, në mënyrë që të identifikojë dhe të zbusë shpejt çdo efekt negativ.
S3 (Integriteti i shtratit të detit dhe bregdetit) – Ndërlidhja	A2.1 (Shfrytëzimi i burimeve natyrore: nxjerrja/punimi i rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve)	P4.2 – Futja e patogjenëve mikrobikë P4.3 – Largimi i specieve, nxjerrja selektive e specieve të synuara/jo të synuara	Numri i incidenteve me specie jo vendase ose të modifikuara gjenetikisht: Gjurmon incidentet që përfshijnë futjen e specieve jo-vendase ose të modifikuara gjenetikisht në akuakulturë, duke synuar një reduktim me kalimin e kohës. Raportet e Vlerësimit të Ndikimit në Akuakulturë: Numri i raporteve periodike që vlerësojnë ndikimin e praktikave të akuakulturës në biodiversitetin detar lokal dhe cilësinë e ujit, duke treguar respektimin e praktikave të qëndrueshme.
	A5.1 (Akuakultura detare)	P1.2 – Nxjerrja e fundeve detare dhe tokësore (toka dhe nëntoka)	Shkalla e Përputhshmërisë me Rregulloret e Nxjerrjes: Mat përqindjen e aktiviteteve të nxjerrjes që i përmbahen rregulloreve të reja, më të rrepta, duke përfshirë respektimin e zonave të ndaluara të nxjerrjes. Vlerësimet e Ndikimit Mjedisor të Vendeve të Nxjerrjes: Frekuenca e vlerësimeve që synojnë verifikimin e reduktimit të ndikimeve negative mjedisore për shkak të aktiviteteve të nxjerrjes.
			Kontrolli dhe Kufizimi i Nxjerrjes së Burimeve Natyrore: Përditëson dhe përmirëson rregulloret më të rrepta për nxjerrjen e rërës, zhavorrit, shkëmbinjve dhe mineraleve, si në mjediset detare ashtu dhe tokësore. Kjo mund të përfshijë analiza funksionale që çojnë në përcaktimin pasues të kufijve sasiorë për nxjerrjen dhe përcaktimin e zonave shtesë ku nxjerrja është e ndaluar. Promovon dhe zbaton teknika të qëndrueshme të nxjerrjes që minimizojnë ndikimin mjedisor, të tilla si përdorimi i metodave më pak invazive dhe rehabilitimi i zonave të nxjerrja për të rivendosur habitatet natyrore.
			Po
			Jo
			Menaxhimi
			Po
			Menaxhimi dhe Qeverisja
			Po

Komponenti i Statusit (EO)	Ndërveprimi me Përparesi	Presionet (EO)	Rekomandime Operacionale	Treguesit e Progresit	Objektivi i CRF për ICZM	Natyra e Rekomandimit
					Zhvillimi i Qëndrueshëm dhe Integriteti i Zonës Bregdetare	Trajtimi i Rezultate Natyrore dhe Fatkeqësi
	<p>Programet e Edukimit dhe Ndërgjegjësimit Mjedisor: Ndërmerr fushata edukimi dhe ndërgjegjësimi që synojnë komunitetet lokale, operatorët e akukulturës dhe ata që janë të përfshirë në nxjerrjen e burimeve natyrore. Qëllimi është të rrisë ndërgjegjësimin për rëndësinë e ruajtjes së ekosistemeve detare dhe bregdetare dhe praktikave të qëndrueshme. Përfshin në mënyrë aktive komunitetet lokale në menaxhimin dhe monitorimin e ekosistemeve bregdetare, duke promovuar pjesëmarrjen qytetare dhe kujdesin mjedisor.</p>	<p>Nivelet e Angazhimit në Komunitet: Verëson përqindjet e pjesëmarrjes në programet arsimore dhe ndërgjegjëse, duke synuar rritjen e përfshirjes së komunitetit me kalimin e kohës.</p> <p>Ndryshimet në Praktikën Lokale: Monitoron ndryshimet në praktikat lokale drejt qëndrueshmërisë, si rezultat i fushatave të edukimit dhe ndërgjegjësimit.</p>	<p>Po</p> <p>Jo</p> <p>Menaxhimi</p>			
	<p>Zhvillimi i Mjeteve të Qeverisjes së Integruar dhe me shumë nivele: Forcon qeverisjen mjedisore në nivel lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar, duke integruar politikën mjedisore me një qasje në shumë nivele. Kjo mund të përfshijë bashkëpunimin ndërmjet agjencive qeveritare, organizatave joqeveritare dhe sektorëve privatë për menaxhimin e përbashkët të burimeve natyrore. Promovon marrëveshje ndërkombëtare dhe bashkëpunime ndërkufitare për menaxhimin e burimeve detare dhe bregdetare, për të adresuar në mënyrë efektive sfidat mjedisore që i tejkalojnë kufijtë kombëtarë.</p>	<p>Numri i Iniciativave të Qeverisjes me shumë nivele të zbatuara: Gjurmën zbatimin e mjeteve dhe politikave të reja të qeverisjes në nivele të ndryshme, duke reflektuar efektivitetin e menaxhimit të integruar mjedisor.</p> <p>Shtirja e Bashkëpunimit Ndërkombëtar: Mat nivelin e angazhimit dhe numrin e marrëveshjeve me organizatat ndërkombëtare dhe vendet fqinje në menaxhimin e burimeve detare dhe bregdetare.</p>	<p>Po</p> <p>Po</p> <p>Qeverisja</p>			

Rekomandime Strategjike

Krahas rekomandimeve specifike për ndërveprimet me prioritet, analiza e konkluzioneve dhe mospërputhjeve të identifikuar në Detyrat 1 dhe 2 ka bërë të mundur vazhdimin e zhvillimit të **rekomandimeve strategjike** që janë të vlefshme për trajtimin e aspekteve ndër-sektoriale të identifikuar nga perspektiva e përmirësimit të sistemit të qeverisjes dhe menaxhimit.

Aspekte ndër-sektoriale të identifikuar

Mungesa për sa i përket përshkrimeve specifike dhe fokusit të dispozitave rregullatore në ndërveprimet e përzgjedhura: nga analiza e dispozitave rregullatore të dokumenteve të sistemit UNEP/MAP, pavarësisht nga objektivat, masat dhe rekomandimet e shumta që lidhen me ndërveprimet e përzgjedhura, te komponenti i statusit, ose për aktivitetin ekonomik të konsideruar nga këndvështrimi i ndërveprimit, duket se nuk ka përshkrime përkatëse që ftojnë dhe kështu, kur është rënë dakord, detyrojnë Palët Kontraktore të zbatojnë politika që synojnë reduktimin e ndikimeve të shkaktuara nga aktivitetet ekonomike në fjalë. Për më tepër, shumica e dispozitave nuk përmbajnë elemente teknike specifike që lidhen me ndërveprimet e zgjedhura, por kanë një profil të përgjithshëm ndër-sektorial dhe mund të zbatohen në kontekste të ndryshme.

Rekomandime Strategjike

Analiza e instrumenteve të qeverisjes, e kryer në detyrën 2, theksoi nevojën për të forcuar qeverisjen në shumë nivele. Dispozitat rregullatore të identifikuar në dokumentet e sistemit UNEP/MAP dhe të BE-së përshkruajnë objektiva, masa dhe rekomandime të shumta që janë të përshtatshme kur trajtohen komponentët e statusit dhe aktivitetet ekonomike, por pa përshkruar një kuadër të politikës që synon zbutjen e ndikimeve mjedisore.

Në këtë aspekt, një rekomandim strategjik do të ishte zhvillimi i një platforme të dedikuar ndërvepruese që është në gjendje të mbledhë dispozitat e lidhura me UNEP/MAP dhe t'i lidh ato me instrumentet ekzistuese operacionale dhe zbatuese lokale dhe territoriale. Një platformë e tillë do të mundësonte identifikimin e boshllëqeve dhe mospërputhjeve territoriale në lidhje me dispozitat strategjike të identifikuar, duke ofruar një kuadër politik dhe strategjik për veprimet për të forcuar qeverisjen në shumë nivele dhe për të zhvilluar ose përmirësuar dhe standardizuar mjetet operacionale dhe zbatuese lokale dhe territoriale.

Kjo qasje mund të shtojë vlerë të konsiderueshme, pasi ka potencialin për të mundësuar akses në asetet e financimit të BE-së për qeverisje në shumë nivele dhe për forcimin e proceseve, dialogut institucional dhe sinergjisë së veprimit administrativ, duke zhvilluar qasje të harmonizuara. Sisteme të tilla mund të zbatohen dhe mbështeten së bashku me një sistem shpërblym dhe nxitjeje dhe gjurmimin e progresit në zbatimin e masave dhe analizën e efektivitetit të tyre. Këto aspekte specifike mund të promovohen gjithashtu në mënyrë operacionale përmes zbatimit të mjeteve dhe metodave të tilla si Sistemi i Menaxhimit dhe Skema e Auditimit (ICZM SAS) të zhvilluara në Projektin CAMP Otranto.

Aspekte ndër-sektoriale të identifikuar

Mospërputhja e të dhënave dhe uniformiteti i dobët në përpunimin dhe analizën e të dhënave

Rekomandime Strategjike

Për të përmirësuar dhe forcuar fazat e vlerësimit dhe analizës mjedisore, si dhe të procesit të pasues të vendimmarrjes, rekomandohet zbatimi i udhëzimeve specifike për monitorimin dhe menaxhimin e mjedisit. Kjo synon të optimizojë dhe standardizojë proceset e mbledhjes, menaxhimit, grumbullimit dhe prezantimit të të dhënave.

Miratimi i një procesi të tillë kërkon veprimet e mëposhtme në lidhje me menaxhimin e të dhënave:

- Mbledhjen dhe organizimin e të dhënave (të gjeoreferencuara ose ndryshe) dhe kategorizimi i tyre sipas klasifikimeve/shtresave specifike që bien nën kategorizimet uniforme dhe të paracaktuara DPSIR (Shtytës-Prezon-Status-Ndikimi-Reagimi) (shih, për shembull, qasjen e propozuar në Detyrën 0).
- Përkthimin e të dhënave të mbledhura në tregues specifikë mjedisorë (në lidhje me presionet mjedisore, aktivitetet ekonomike dhe statusin mjedisor).
- Përdorimin e modeleve të paracaktuara për grumbullimin dhe prezantimin e të dhënave.

Zbatimi i proceseve të mësipërme ofron avantazhet e mëposhtme operationale:

- Përdorimin e një modeli të standardizuar të analizës mjedisore, i cili riorganizon fazat e vlerësimit dhe i formulon ato në rezultate të paracaktuara (shih EIA-T në lidhje me Detyrën 0).
- Thjeshtimin dhe përmirësimin e përdorimit të treguesve, rezultateve dhe pragjeve të referencës për të klasifikuar statusin mjedisor dhe cilësinë aktuale të strategjive të qeverisjes të përdorura, duke mundësuar një aplikim më të drejtpërdrejtë të të dhënave mjedisore në hartimin e rekomandimeve operationale dhe qeverisjes.
- Rritjen e saktësisë në proceset e ndërlidhjes, krahasimit dhe studimit të dinamikave mjedisore në zona të ndryshme gjeografike dhe/ose me sisteme të ndryshme menaxhimi, për të përmirësuar hartimin e politikave globale.
- Forcimin e identifikimit të dinamikave ndërkufitare lidhur me gjenerimin dhe transportin e presioneve mjedisore.
- Përdorimin e strategjive dhe politikave të përbashkëta në përcaktimin e kuadrit të referencës operationale.
- Përmirësimin e infrastrukturave monitoruese, mbledhja e të dhënave dhe menaxhimit mjedisor, me identifikimin më të shpejtë të mospërputhjeve që lidhen me të gjitha proceset e përfshira (analiza, vlerësimi dhe qeverisja).

NXITJA E PARTNERITETE VE PËRTEJ DETIT ADRIATIK

Për qëndrueshmërinë bregdetare në Shqipëri dhe Itali

CAMP Otranto është i pari projekt ndërkufitar që nga prezantimi për herë të parë i Programit për Menaxhimin e Zonave Bregdetare (CAMP) në vitin 1989. Objektivi kryesor i këtij projekti është të testojë metodologjinë e CAMP në një shkallë ndërkufitare në kanalën e Otrantos, duke përfshirë zonat bregdetare brenda dhe përtej juridiksionit kombëtar, që prek si Shqipërinë ashtu edhe Italinë pavarësisht kushteve të ndryshme natyrore, juridike dhe socio-ekonomike. Duke trajtuar sfidat e hasura të mjedisit bregdetar dhe detar në këtë pjesë kaq sensitive të basenit të Mesdheut, projekti do të kontribuojë në zhvillimin e menaxhimit të qëndrueshëm bregdetar dhe shkëmbimin e njohurive, së bashku me modelimin e praktikave më të mira.

PËR MË SHUMË BURIME DHE DETAJE LIDHUR ME PROJEKTET CAMP,
VIZITONI WWW.PAPRAC.ORG